

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

6/2016

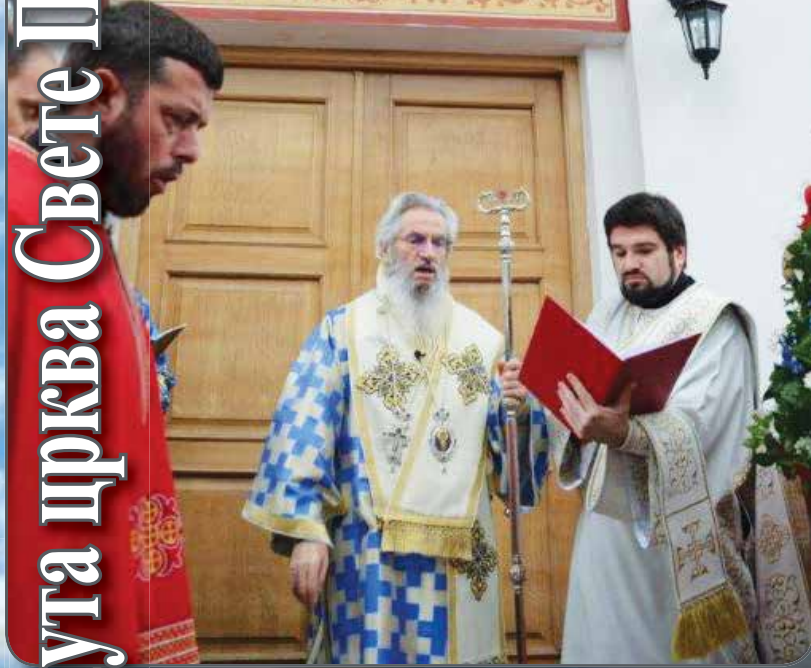
Цена 170 динара

*Освештана новоподигнута
црква Свете Петке у Јагодини*

Освештана новоподигнута црква Свете Петке у Јагодини

фото
репортажа

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

С. Л. Епифанович

О божанственом Логосу

стр. 2

Златко Матић

Саборност Цркве

стр. 6

Роберт Луис Вилкен

Божјије лице за сада

стр. 8

<i>Освештана новоподигнута црква Свете Петке у Јагодинама.....</i>	<i>15</i>
<i>Спомен на четрдесетогодишњицу упокојења Владике Валеријана.....</i>	<i>25</i>
<i>Нинослав Дирак, Симпосион „Два века Старе цркве у Јагодинама“.....</i>	<i>27</i>
<i>Прослављен Дан верске службе у Војсци Србије.....</i>	<i>30</i>
<i>Владан Миливојевић, Јована Ненадовић, Средњовековна црква на Венчацу..</i>	<i>33</i>
<i>Семинар за монаштво Епархије шумадијске.....</i>	<i>36</i>
<i>Крагујевац и околина у документима архива СПЦ (1836-1865).....</i>	<i>37</i>

*Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна*

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

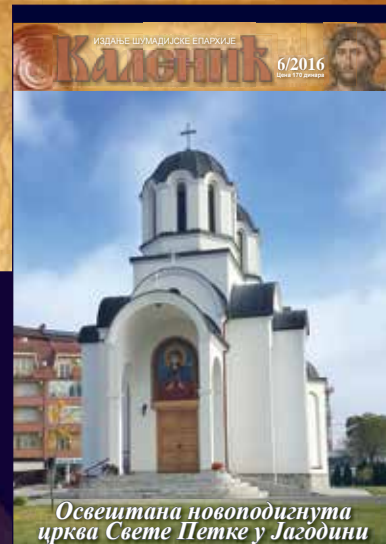
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј, Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: “Каленик”, Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и припрема: Дејан Манделц

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXV,
Број 6, (228), 2016.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

С. Л. Епифанович

О БОЖАНСТВЕНОМ ЛОГОСУ

Одломак из књиге *Преподобни Максим Исповедник и византијско богословље**Тајна стварања, промисла и суда*

Представа о Логосу као покретачком принципу Божанства, Који Себе пројављује у створеном бићу, чини Га предметом созерцања с обзиром на Његова дејства или Његова вечна својства, која се пројављују у свету. У читавом свету разликујемо три основне црте – постојање, кретање и разлику, које означавају три основна вида енергија Логоса – Његову стваралачку, промислитељску и судећу силу¹. Појављивање стваралачке силе нарочито се испољава у свету физичком, а пројављивање промисла и суда у свету природном². У својим тврдњама и катафатичко богословље³ се заснива на овим пројављивањима сила Логоса у области природе и врлина, преносећи на Бога, или, тачније, на Његове енергије (вечна својства) оно што се созерцава у бићу које је потекло од Њега. На тај начин у катафатизи о Богу тврди се оно што се раније одрицало у апофатизи.

За физички свет Бог је извор бића и кретања. Отуда се и Он Сам карактерише као Биће у посебном смислу речи (κυρίως εἶναι⁴), као самобитна суштаственост (αυτοῦνοσις⁵, οὐσιωποιος οὐτότης⁶), као покрећуће Начело и Циљ свега⁷. За разумна бића Бог је извор доброте и мудрости⁸. Отуда се и Он Сам представља добрим⁹ и премудрим¹⁰, као самостална љубав (αυτοαγαθότης¹¹) и самоспознаја (αυτογνωσις¹², αυτοσοφία¹³), као Добро и Истина¹⁴. Сва ова одређења не појављују се у Богу као својства у појединачном смислу, јер у Богу не треба разликовати супстанцу и квалитете, како то чинимо у створеном бићу¹⁵. Сва својства у Богу представљају собом суштину: у Њему се не налази врлина и мишљење, већ Он Сам јесте суштина (οὐσία) врлине¹⁶ и Сам је мишљење по природи¹⁷.

Ова вечна савршенства (αρεταί) или енергије (ἐργα)¹⁸ и својства Божија¹⁹ пројављују се у чину стварања²⁰. Причешћем (μετοχη)²¹ њиховим живи сада и креће се створено биће, примајући од Бога и биће и живот, и доброту и мудрост²² и појављује се као да је део (μοира) Бога²³. Ово филозофско мишљење о партиципирању света Богу, према основном смислу система преподобног Максима, уопште не треба сматрати пантеистичким. У свом учењу о стварању, промислу и суду преподобни Максим се придржава схватања о Богу као личној Суштини: он одлучно одстрањује сваку пантеистичку представу о овим актима као о процесима без-

личним, вечним и неопходним. Тако тумачи, пре свега, стварање света.

Филозофска мисао обично с вечношћу Божанствених својстава повезује и вечност њиховог пројављивања, или стварања. Тако су, између осталог, учили оригенисти, али је ова саблажњива претпоставка, исто тако, потпуно неуверљива²⁴. Она од привидног апсурда доводи до стварног. Његова бесмисленост открива се у очитој коначности света²⁵ и материје²⁶ и потпуној немогућности да се мисли у исто таквим условима коначно и бесконачно биће²⁷, и сматра се да је прво савечно другом, то јест Творцу²⁸. Због тога преостаје да идеју стварања допустимо само у времену. Стварање света, на тај начин, није нужан процес који се дешава од вечности, већ случајан, временски чин воље и намере Божије²⁹.

Таква се представа о Богу као вољној личној Суштини даје и учењем о промислу и суду. Бог, предодредивши све ствари од вечности, изводи сваку од њих из потенцијалног стања у њено реално време³⁰ и у Својим несазнатљивим циљевима руководи читавим бићем света³¹, мењајући пројављивања Својих замисли сагласно смеру промишљених³², а у нужним случајевима – по плану

Божанственог домостроја – чудесно обнавља законе природе³³. Највиши циљ промисла је повратак Богу свега што је постало од Њега³⁴, обожење твари кроз сједињење с Богом³⁵. Ка свему овоме води свеуређујућа воља Божија, која и јесте промисао³⁶.

Воља Божија пројављује се у суду и као сила, усмеравајући на пут истине свако биће које одступа од предначинених циљева промисла³⁷. У суду Божијем, наиме, предвиђа се одступање слободне воље разумних природа од Бога (морално зло)³⁸ и унапред се одређују средства исправљања – казна за грех³⁹ је, на пример, пропадање природе (физичко зло)⁴⁰; скупа с тим созерцава се коначно успостављање (αλοκατάστασις) свих природних сила бића⁴¹ и обожење достојних.

На тај начин, и стварање, и промисао, и суд представљају такав чин воље Божије, који је заснован на жељи да се појави као дело личне слободе. Са признавањем овог положаја у представи о Богу уноси се нови преосмишљени моменат и у исти мах ново суштинско одређење – признавање Бесконачног као личне Суштине. Тако катафатичко одређење Божанства прима своје свестрано откриће.

Божанствени Логос

Све што се до овог часа говорило о својствима Божанства и њиховом пројављивању у свету, а такође и о особеностима тог пројављивања, има непосредан однос, право говорећи, само према Божанственом Логосу као стваралачком принципу. Управо се Логос пројављује у свету и у Логосу је све постојеће пријасно Богу⁴². Ови блиски односи Логоса према свету изражавају се посредством и у форми Његових

вот, сви циљеви његовог кретања, који воде ка једном вишем – обожењу. Наиме, у λόγοι промисла и суда унапред је одређено и оваплоћење и искупљење, овај центар промисла и највише остварење идеје обожења⁴⁷; њиме се такође сасвим одређује понављање и аскетско усвајање од стране сваког човека тајне искупљења и спасења, то јест обухватају се сви видови врлине и знања⁴⁸; у њима се, на крају, назначује и будућа судбина целог света⁴⁹. Сав свет као да зависи од ових λόγοι, имајући у њима своју истинску суштину. Према томе,

по Својим хтењима, или предодређењима, и Сам Логос спознаје свет⁵⁰. Кроз њих Он изражава Свој однос према свету и остварује његово сједињење са Собом. Логос предвечно садржи у Себи све λόγοι⁵¹. Они исходе из Њега ради образовања света и у Њему се поново сједињују као у свом Источнику. Ово сједињавање обавља се кроз заједничарење. Образујући све више и више група по врстама и родовима, λόγοι, коначно, узлазе ка Премудрости и Разборитости (φρόνησις) Божијој, Која садржи све опште и све појединачне λόγοι⁵².

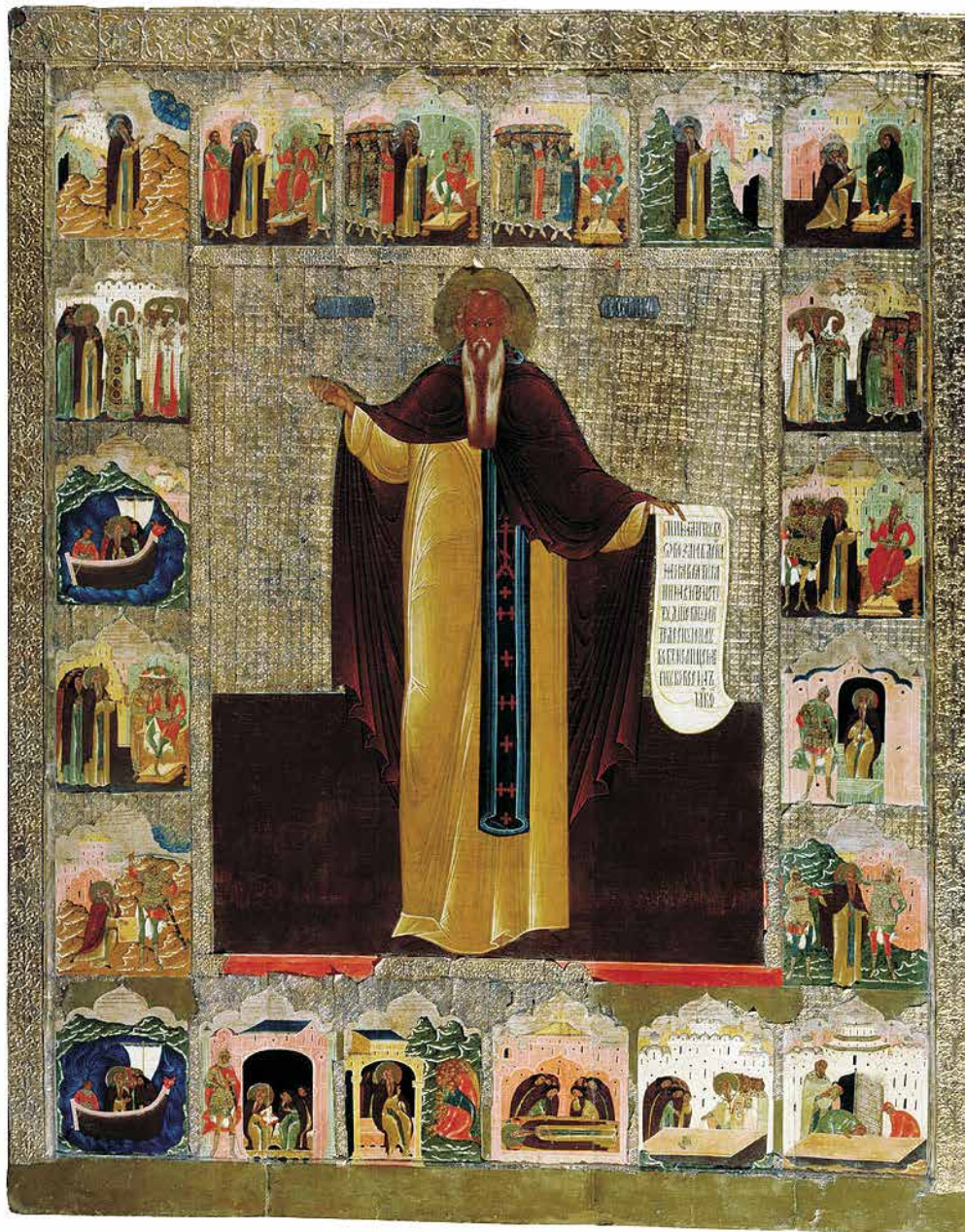
Сједињујући у Себи све λόγοι, Божанствени Логос појављује се као центар свег створеног бића. Према томе, Он не само да стваралачки везује за Себе цело биће, него га и промислитељски води ка другом још пунијем сједињењу са Собом, ка повратку Себи и обожењу у Себи целог бића, проистеклог од Њега. Овакав је предвечни „савет“ (βουλή) Божији⁵³, коначан циљ промисла.

Тако се појављује Логос у Својим енергијама, или логосима.

Ови логоси могу бити, исто тако, различити не само у односу на њиховог Виновника и Носитеља, него и у односу на свет који је њима

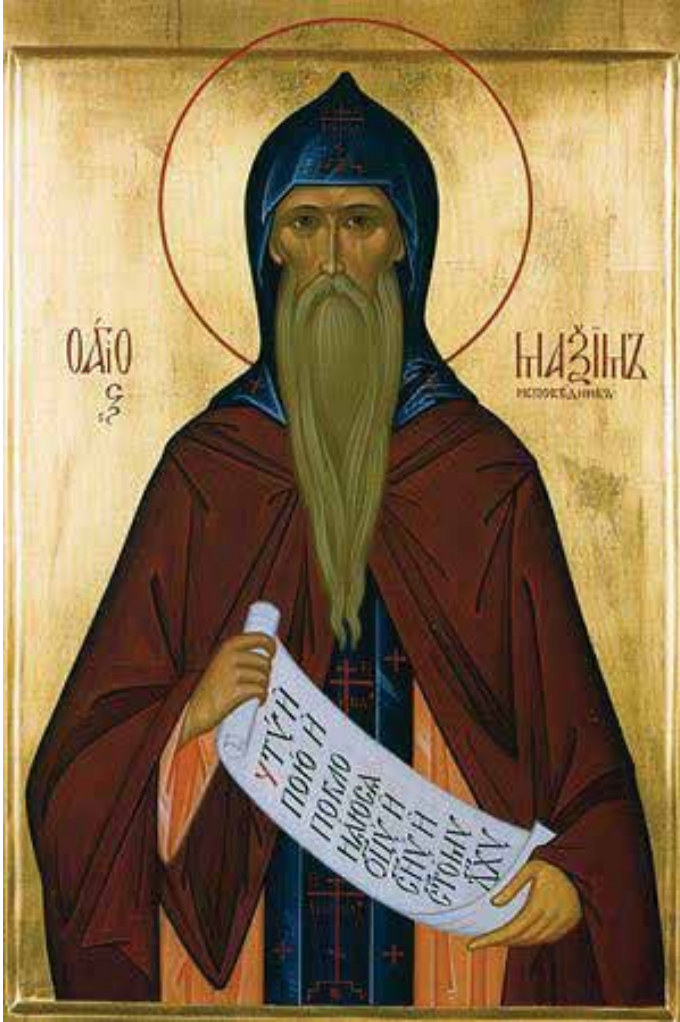
енергија, или малих логоса (λόγοι)⁴³, идеја, на које као да се стваралачки рашчлањава Један Божанствени Логос, и које се изнова обједињују у Њему као полупречници у центру круга⁴⁴. У складу с троструком делатношћу Логоса – стваралачком, промислитељском и судећом, и Његови λόγοι, или идеје, појављују се тројако: као основна начела или закони природе (λόγοι φύσεως)⁴⁵ и као циљеви или путеви промисла и суда (λόγοι προνοίας και κρίσεως)⁴⁶. Ови λόγοι обухватају сво биће на читавом простору његовог постојања. У λόγοι природе као да је смештен сав чулни и мисаони (духовни) свет; у λόγοι промисла и суда – сав његов жи-

образован, тако рећи, сам по себи. Овакво њихово разматрање преноси нас у сферу онтологије, у област „природног (тако рећи, филозофског) созерцања“ створеног бића⁵⁴. Свако биће је у суштини идеално. Оно је нешто друго, као свеукупност логоса проистеклих из Логоса и који су различито испреплетани међусобно. Све квалитативне разлике бића зависе од разних комбинација ових логоса. Њихово учвршћивање образује грубу појмљиву твар⁵⁵. Сав свет, на тај начин, представља у већем или мањем степену „увећање“ или оваплоћење Логоса⁵⁶, Који се тајанствено скрива у λόγοι под плаштом тварног бића⁵⁷ и у свим дејствима

Својим, испољеним Својим λόγοι промисла и суда⁵⁸. Задатак онтологије је да созерцава ове λόγοι⁵⁹, њихово узајамно преплитање и постепено увећавање⁶⁰ и кроз њихово увећавање⁶¹ да усходи ка свеузрочноме Логосу⁶².

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ *Ambigua*, PG.91, 1133CD, f.148B. *Cap. de charitate* II,27; I,100 [p. п. I,110. 106–107].

² Ep.26, PG.91, 629C-D, p.367–368 (промисао и суд пројављују се у човеком усвајању врлина и знања); *Quaest. ad Tahl.* V, PG.90, 280A, p.21 [p. п. II,40] (он се пре свега тиче разумно-душевних суштина); *Ambigua*, PG.91, 1136A, f.149; 1104B–C, f.134b (и тек под углом гледишта највећих природних задатака распростире се на свеопште створено биће). Уп. *Ambigua*, PG.91, 1168C, f.163b-164a; *Cap. de charitate* I,99 [p. п. I,106].

³ *Ambigua*, PG.91, 1168B. 1240B, f.163b-164a. 194B.

⁴ *Cap. theol.* I,6 [p. п. I,216]. *Cap. quing.* I,2.

⁵ *Quaest. ad Tahl.* XLIV, PG.90, 416C, p.100 [p. п. II,136].

⁶ *Cap. theol.* I,4 [p. п. I,215].

⁷ *Ambigua*, PG.91, 1073C. 1217C. 1260B. 1116C, f.121a. 185B.203B.140a; *Cap. theol.* I,4. 10 [p. п. I, 215,216].

⁸ *Cap. de charitate* III,25 [p. п. I,124]. EP.6, PG.91, 428D, p.240–241.

⁹ *Ambigua*, PG.91, 1204D, f.179b.

¹⁰ *Quaest. ad Thal.* LIV, PG.90, 512C, p.152 [p. п. II,186].

¹¹ *Cap. de charitate* III,27 [p. п. I, 124]; ср. IV, 100 [p. п. I,145]; *Cap. quing.* I,2.

¹² *Cap. gnostica* 5. 6.

¹³ *Ambigua*, PG.91, 1081D, f.125a.

¹⁴ *Mystagogia* 5, PG.91, 673C, p.499–500 [p. п. I,162].

¹⁵ *Cap. theol.* II,3 [p. п. I, 234]; уп. *Cap. de charitate* IV, 8–9 [p. п. I,135].

¹⁶ *Ambigua*, PG.91, 1081D, f.124b-125a; види горе наведене изразе и αυτογνωσις, αυτοσοφία и томе слично. Дионисий Ареопагит, *De div. nom.* XI,6, PG.3, 953D-956A. уп. св. Григория Богослова, Or.41, n.9, PG.36, 441B; p. п. IV,41; Уп. св. Григория Нисского, *De virgin.* 16, PG.46, 385C; p. п. VII,360; св. Афанасия Великого, *Contra gentes* 46, PG.25, 93B–C; p. п. I,2,189.

¹⁷ *Cap. theol.* I,82 [p. п. I, 230]; уп. EP.1, PG.91, 368A-B, p.203.

¹⁸ *Cap. theol.* I,48. 50. 14 [p. п. I,222,223,217].

¹⁹ *Cap. de charitate* III,25 [p. п. I,124].

²⁰ *Ambigua*, PG.91, 1288D-1289A, f.214B. *Cap. de charitate* IV,1.2 [p. п. I,134].

²¹ *Cap. theol.* I,48 [p. п. I, 222–223]. *Cap. de charitate* III,27 [p. п. I,124]; *Cap. quing.* I,6. 22.

²² *Cap. de charitate* III,25 [p. п. I, 124]. *Ambigua*, PG.91, 1080B, f.123b Сва твар је мртва и живи причешћем Логоса: *Cap. theol.* II,36 [p. п. I, 241]. св. Афанасий Великий, *Contra gentes* 41, PG.25, 84A; p. п. I,2, 182; *De incarnatione Dei Verbi* 17, PG.25, 125AB; p. п. I,2, 212. св. Григорий Нисский, *Or. cat.* 8, PG.45, 40A; p. п. IV,34.

²³ *Ambigua*, PG.91, 1080BC, f.123b (у тумачењу на св. Григория Богослова, Or.14, n.7, PG.35, 865C: μοιρα Θεου p. п. II,3. 8).

²⁴ *Cap. de charitate* IV, 3–5 [p. п. I,134–135].

²⁵ *Ambigua*, PG.91, 1176D-1177A, f.167b-168a. Wagenmann, 133, примећује да се у оповргавању учења о вечности света преподобни Максим у суштини придржава дела Јована Филопона, *De aeternitate mundi contra Proclum.*

²⁶ Преподобни Максим подробно оповргава учење о вечности материје: *Ambigua*, PG.91, 1181A-1185A, f.169b-171b; *Cap. de charitate* IV, 6; III,28 [p. п. I,135. 124–125]. св. Григорий Богослов, *De mundo*, v. 3–4, PG.37, 416; p. п. IV,3,186.

²⁷ *Ambigua*, PG.91, 1081B, f.124a.

²⁸ *Ibid.* 1188B, f.172b.

²⁹ *Cap. de charitate* IV, 3. 4 [p. п. I,134].

³⁰ *Ambigua*, PG.91, 1081A. 1328D, f.124a. 231a.

³¹ *Ibid.* 1169A, f.164a; ср. 1189B-1193B, f.173b-175b. Немезий, *De nature hom.* 43, PG.40, 792B, p.166; странице су с наше стране означене (p.) и унесене у руски превод Немезија Ф. С. Владимирског, Почајев, 1905.

³² *Quaest. et dubia* 32, PG.90, 812C.

³³ *Ambigua*, PG.91, 1341D-1344D, f.236b-237a.

³⁴ *Ibid.* 1188B–C.1313B, f.172B. 225a; *Quaest. ad Tahl.* LX, PG.90, 621A, p.209.

³⁵ *Ambigua*, PG.91, 1092C. 1249C,1237A-B, f.129a. 199B.193b-194a. *Quaest. ad Tahl.* II, PG.90, 272B, p.17 [p. п. II,35].

³⁶ *Ambigua*, PG.91, 1189B, f.173a-b.

³⁷ *Ibid.* 1133D-1136A, f.149a.

³⁸ *Ibid.* 1104B, f.134b.

³⁹ *Ibid.* 1136A, f.149a.

⁴⁰ *Ibid.* 1104A-B, f.134a-b; 1401A-B, f.258b; EP.1, PG.91, 368A, p.203.

⁴¹ *Quaest. et dubia* 13, PG.90, 796D, p.304. *Quaest. ad Tahl.* LXIII, PG.90, 684A, p.245.

⁴² *Ambigua*, PG.91, 1080A,1081A, f.123a,124b.

⁴³ *Ibid.* 1257A, f.202B. Појам λόγος-а веома је вишестран и има разне нијансе. У руском језику нема термина који му директно одговара. Због тога нам пада у део да га пренесимо различито, сваки пут према смислу изговореног. У односу на Бога λόγος су божанствене идеје, хтења (*Ambigua*, PG.91, 1081A, f.124a: λόγος, η τω γνωσθηται upto Θεου; 1085A, f.126a: θελήματα, προορισμοί, *Quaest. ad Tahl.* XIII, PG.90, 296A, p.30–31 [p. п. II,55]); у односу према свакој ствари јесу њен формативни принцип, по којем је она примила биће (*Ambigua*, PG.91, 1080C, f.123B), еε όρος (*Ambigua*, PG.91, 1320C, f.227b; *Ad Thomam*, *ibid.* 1057B, 114b; *Quaest. ad Tahl.*

LXIV, PG.90, 709B-C, p.260 [*Cap. quing. IV,100*]), закон (*Orat. Dom. expositio*, PG.90, 901D, p.362 [p. п. I,199]; *Ambigua*, PG.91, 1280A, f.21 Ib), у односу према делатности – њен смисао, циљ, намера (σκοπός), план (*Cap. theol. II,76* [p. п. I,249–250]; *Mystagogia* 24, PG.91, 713D, p.525 [p. п. I,183]), правило (*Quaest. ad Tahl. XXVII*, PG.90, 353A, p.64 [p. п. II,95]). Као предмет наше спознаје, λόγος се јављају као божанствена просветљења нашег ума и усвајају се (субјективно) као помисли (νοήματα λογισμοί, *Ambigua*, PG.91, 1129B, f.146b; *Quaest. ad Tahl. V*, PG.90, 280A, p.21 [p. п. II,40]; LXV, 741C, p.277), појмови, идеје *Ambigua*, PG.91, 1121A, f.142b; 1296B, f.217b), созерцања (*Quaest. ad Tahl. LXV*, 741C-D, p.277), истине (*Quaest. ad Tahl. III*, PG.90, 273D, p.18 [p. п. II,37]; XVI,301B, p.35 [p. п. II,61]). Филозофска историја датог термина – почевши од Платонових идеја и окончавши λόγος неоплатоничара – веома је дуга. Овде није место на којем ћемо се ње дотичати.

Учење о λόγος, наравно, не у тако развијеној форми као код преподобног Максима, сусреће се и код претходних црквених писаца. Тако, о λόγος природе види код Евагрија, *Cap. pract. ad Anat.* 92, PG.40, 1249B; *Sententiae ad fratres*, ibid. 1281D (rationes); и нарочито код Дионисија Ареопажита, *De div. nom.* V, 7, PG.3, 821A-B; V, 8, 824C (= θεία θελήματα); IV,26, 728C; XI,2, 940D; (λόγος сваке ствари) II,8, 645C; IV,7.31, 704A,732B; VIII,5, 892C; види такође код Климентa Александријског (цитати су се сачували код преподобног Максима: *Ambigua*, PG.91, 1085A-C, f.126a-b); светог Григорија Богослова, Or.30, n.20. PG.36, 129A; p. п. III,3,80; Or.28, n.16,31, ibid. 48B.72A; p. п. III,26,40; Or.43, n.67, ibid. 585A; p. п. IV,101 (ср. Or. 6, n.15, PG.35, 741C; p. п. I,189; Or.32, n.7, PG.36, 181B; p. п. III,115: πρωται αιτια ιδεαι); светог Григорија Ниског, *In hexaem. liber*, PG.44, 73A; p. п. I, 15; *De hom., opificio* 24, PG.44, 212D-213B; p. п. I,173–175; *De anima et resur.*, PG.46, 29A; p. п. IV,213; *Oratio cat.* 39, PG.45, 101A; p. п. IV, 105; светог Василија Великог, *In hexaem. hom.*3, n.9, PG.29, 76B-C; p. п. I.4, c.53; hom.1, n.7, 17B; p. п.

I,14; ср. n.8, 21A; I, c.16; преп. Нила (Евагрија), *De oratione* 51,56, PG.79, 1177C-D; p. п. I,182,183; Захарија Митиленског, *Disputatio de mundi opificio*, PG.85, 1068B,1137B,1140B. О λόγος промисла и уопште о λόγος, који се појављују у свету природе, види код Евагрија, *Sententiae* (према кинозитима гл.85), PG.40, 1282C [с.137, гл.132]; *Cap. pract. ad Anat.* 31,61, PG.40, 1229C; 1236B [с.104–105, гл.50; с.109–110, гл.89]; *Изреченија*, p. п. (*Добротољубие* 14), с.638 [с.119, гл.48]; код Немезија, *De nature hom. inis*, 44, PG.40, 809A. C, p.177,178 (= *Ambigua*, PG.91, 1192D,1193A., f.175a); код светог Григорија Богослова, Or.4, n.47, PG.35, 572A; p. п. I.3,91; Or.32, n.27, PG.36, 205C; p. п. III,130; *Poem. dogm. VI: de Providentia*, v.22, PG.37, 431A; p. п. V.3,37. Употреба λόγος-а у субјективном смислу (=појам, истина) од античких времена била је уобичајена и веома распрострањена (св. Григориј Нисский, *Contra Eunom.* liB. I, PG.45, 388B,392C; p. п. V,169,175; св. Василиј Велики, *In hexaem. hom. I*, n.4, PG.29, 12C; p. п. I.4, c.10; види речнике: W. Pape. *Griechisch-Deutsches Handwörterbuch*. 3 Aufl. Braunschweig 1880. Bd II, Abth.1 (A–Π), S.58–61; E. A. Sophocles. *Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods*. New York-Leipzig 1888, p.719–720)

⁴⁴ *Ambigua*, PG.91, 1081B-C, f.124b.

⁴⁵ *Cap. de charitate* I,98,99 [p. п. I,106]. *Ambigua*, PG.91, 1341D,1380B, f.236B.251a; 1248B,1280A,1296B,1329A, f.198B,211B,217B.231a. *Quaest. ad Tahl.* I, PG.90, 269A, p.15 [p. п. II, 33]; II,272A, p.16 [p. п. II, 35]; XIII,296B, p.30 [p. п. II,55]; XXV, 332B, p.52 [p. п. II,84]; XXVII,353C,356B,357C, p.65–67 [p. п. II,96–98]; XXXII,372B, p.75 [p. п. II,107]; XXXV, 377C, p.79 [p. п. II,112]; XL, 400A, p.91 [p. п. II,125]; XLVI,420C, p.102 [p. п. II,138]; XLVIII,436C,440B. D, p.111–114 [p. п. II,147–149]; LIX, 609B, p.203. *Orat. Dom. expos.*, PG.90, 901D, p.362 [p. п. I,199].

⁴⁶ *Ambigua*, PG.91, 1297A. 1385A. 1400A, f.218a,252B,257B. *Quaest. ad Tahl.* XXXV, PG.90, 380A, p.80 [p. п. II,113]; LIII,501C, p.147 [p. п. II,180]; LIV, 517D, p.156 [p. п. II,190]; LXIII,681C,684A, p.245; LXIV, 728C, p.271; LXV, 756D., p.286. *Orat. Dom. expositio*, PG.90, 873D, p.345 [p. п. I,186]. EP.36, PG.91, 629D, p.368.

⁴⁷ *Quaest. ad Tahl.* LXIII, PG.90, 684A, p.245; LX, 621A, p.209.

⁴⁸ *Quaest. ad Tahl.* LXV, PG.90, 756D, p.286. *Ambigua*, PG.91, 1297A, f.218a. У аскетици њима одговарају λόγος врлине и знања (*Quaest. ad Tahl.* III, PG.90, 273D, p.18 [p. п. II,37]).

⁴⁹ *Ambigua*, PG.91, 1357B,1169A, f.242b. 164a.

⁵⁰ *Cap. de charitate* III,23 [p. п. I,123]. *Ambigua*, PG.91, 1085A-C, f.126a; 1328B-C, f.23 la. *Quaest. ad Tahl.* LX, PG.90, 625A, p.212. Дионисиј Ареопажит, *Div. nom.* VII,2, PG.3, 869B-C.

⁵¹ *Ambigua*, PG.91, 1084B, f.125a. *Quaest. ad Tahl.* LX, PG.90, 625A, p.212.

⁵² *Ambigua*, PG.91, 1313AB, f.224a-225a.

⁵³ *Quaest. ad Tahl.* XXII, PG.90, 317B, p.44–45 [p. п. II,75]. *Ambigua*, PG.91, 1087C. 1305B, f.132a,221b.

⁵⁴ *Quaest. ad Tahl.* V, PG.90, 280A, p.21 [p. п. II,40]; XL, 396C, p.89 [p. п. II, 123]; уп. *Cap. de charitate* II,26 [p. п. I,110]. Термин φυσικη θεωρια искоришћен је овде у најширем смислу (укључујући созерцавање и мисаоног бића). Најчешће се употребљава у најужем смислу духовног созерцања чулног бића: *Cap. de charitate* I,94. 97 [p. п. I, 106]; *Ambigua*, PG.91, 1128C, f.145b; *Quaest. ad Tahl.* X, PG.90, 292A, p.28 [p. п. II,51].

⁵⁵ *Ambigua*, PG.91, 1129A, f.146a, ср. 1228B, f.189b. Св. Григориј Нисский, *De hom. opificio* 24, PG.44, 212D-213A; p. п. I,173–174.

⁵⁶ *Ambigua*, PG.91, 1285CD, f.213b-214a; ср. 1293B-C, f.216b.

⁵⁷ Ibid. 1129B,1248B, C.1380B, f.146B.198a. b,251a.

⁵⁸ Ibid. 1400A, f.257b.

⁵⁹ *Prol. ad Tahl.* I, PG.90, 252B, p.5–6 [p. п. II,25]. *Ambigua*, PG.91, 1129B, f.146b.

⁶⁰ *Ambigua*, PG.91, 1228B, f.189b; 1293B-C, f.216b.

⁶¹ Ibid. 1133A-B,1312B-D, f.148a. 224a-b.

⁶² Ibid. 1137A,1296D, f.150a,218a.

Златко Матић, протођакон

САБОРНОСТ ЦРКВЕ

Уводно предавање протођакона др Златка Матића, хонорарног наставника догматике у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, на истоименом округлом столу у оквиру „Теолошког петка“, одржаног у крагујевачкој Богословији 28. октобра 2016. године

Током 20. века еклисиологија је препозната као централна богословска дисциплина. Како унутарцрквени проблеми скоро свих еклисијалних заједница, тако и екуменски дијалог, наметнули су тему идентитета Цркве, као горећу хришћанску богословску проблематику. У оквиру ње, временом су се искристалисале неке уже, специфичније области, као што су такозвана својства Цркве, око којих су се копља највише ломила по питању црквеног јединства и њене саборности. Убрзо је постало јасно да су одговори били животно, а не само академски важни, чак, одлучујући.

Реч *саборност* је специфично словенска (српска) и може звучати апстрактно, баш као и грчка *katholikotis*. Символ вере говори о саборној – католичанској Цркви, сваки епископски центар има саборну цркву (храм), свака регионална црквена структура има свој епископски сабор. С друге стране, западни језици су реч саборност превели речју *синодалност*, понекад *концилијарност* (од Другог ватиканума, чак *колегијалност*), док је онај други слој тумачења – католичност, *католицитет*, преведен, или боље рећи сведен на *универзалност*, / географску/ *васељенскост*. Већ овај минимални увод филолошког карактера указује да је јако тешко одре-

дити значења ових речи и њених садржаја, без јасне *богословске*, богооткривене, предањске подлоге.

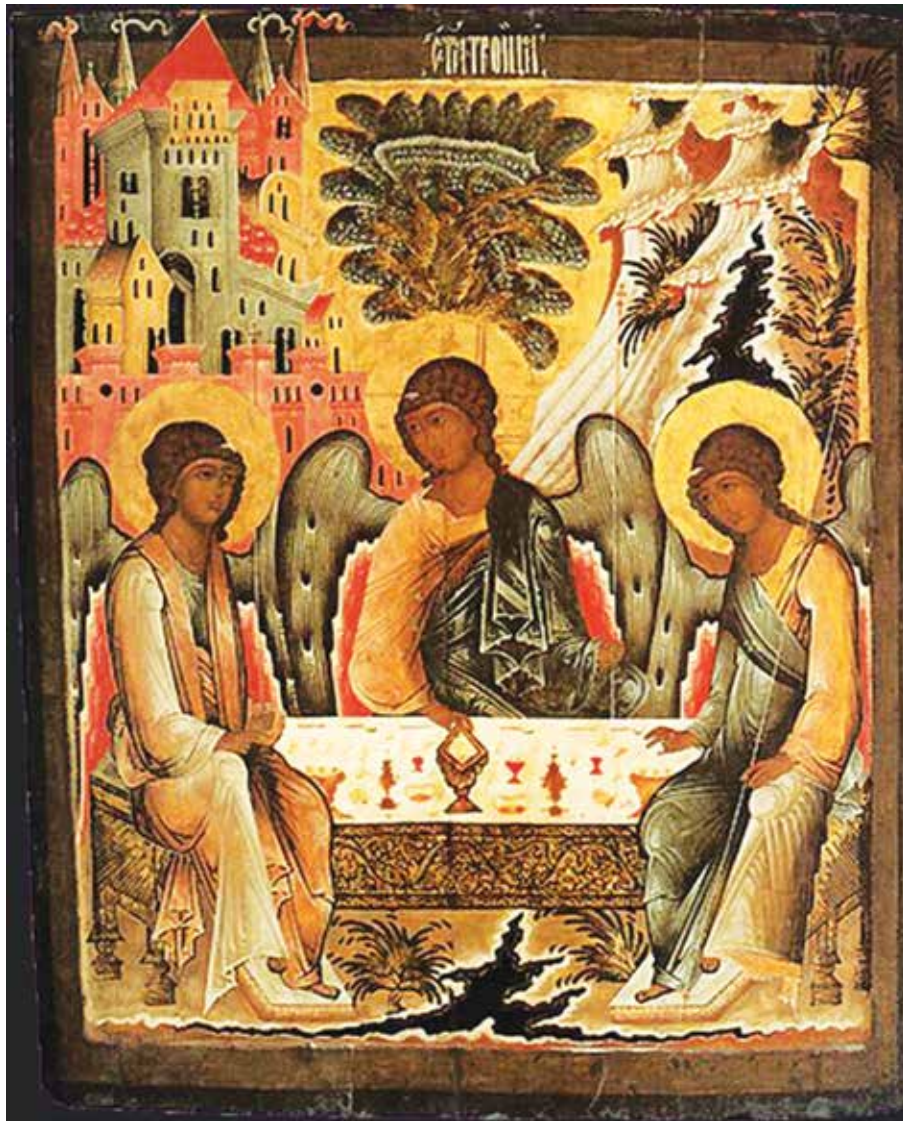
Шта нам, дакле, систематско богословље благовести о саборности Цркве? Термин саборност први хришћани нису користили, то јест нису га употребљавали у његовом апстрактном изразу саборности, католицитета, него само у виду придева – саборни, саборна, примењујући га на реч Црква. Католицитет, или саборност, није био рационални, логички, мисаони концепт. Католичанска Црква *није* бивала *концептуализована, објективизована*¹, него је представљала врло конкретну и живу реалност – локалну евхаристијску заједницу, која је собом пројављивала сабор свих служби, сабрање свих на једном месту. Саборност је била целовитост, свеукупност, интегритет, пуноћа Тела Христовог, Дома Очевог, Обиталишта Духа Светога. Сабор(ност) Свете Тројице јесте узрок и прототип сабора/саборности Цркве, сабора/саборности Евхаристије, сабора/саборности нашег начина постојања између два литургијска сабрања. То, надаље, значи да јој је пројава христолошка. Свети Максим Исповедник назива сабором јединство природа у личности Христа, Сина Божјег: „Ипостасно сједињење је, према светим оцима, сабор (*synodos*) двеју природа у једној ипостаси“². Евидентне су дакле ове две димензије, *тријадолошка*³ и *христолошка*⁴. Осим њих, саборност, као литургијски појам, врло брзо бива неодвојиво повезан са својим *есхатолошким* подметом: Царство Божје, које се на Литургији иконизује, јесте вечни сабор. Остварење саборности у историји је, зато, дело Духа Светога, Духа (евхаристијске) заједнице.

У овом контексту, у атмосфери кретања ка Царству, Црква јесте *синодална*: *syn* (са, заједно) + *odo's* (пут, ходање). Синодалност је, тада, сапутништво, заједнички пут, па кретати се заједно ка циљу, делати заједно, одлучивати заједно, живети као заједница, бива начин постојања Цркве. Сама природа Цркве је, дакле, синодална, не као заповест, него као догађање и препознавање, прихватање *кинонијског* духа Цркве. Када се ове компоненте повежу, добијамо знамениту изреку светог патрона наше школе, Светог Јована Златоустог: „*Ecclesia enim est nomen conventus et congregationis*, Црква је име за сабирање [*systema*, призив, призивање] и сабор [*synodos*]“⁵.

Одавде следи да су сабори пројава овог евхаристијског и есхатолошког кинонијског (заједничарског) бића Цркве, али да под тим не мислимо првенствено, нити једино на институционалне форме (епископске саборе, то јест архијерејске саборе, синоде, помесне или васељенске саборе). Ради се о духу саборности, постојања на евхаристијски, то јест светотројични начин, где сабор подразумева постојање кроз друге и у другима. „У богочовечанском организму Цркве сваки верник живи пуноћом своје личности, као

жива, боголика, тројицелика ћелијица“.⁶ Први сабор и извор сваке саборности је евхаристијски синаксис локалне Цркве. Он је био инспирација јерусалимском сабору (Дап 15, 1–35; Гал 2, 1–10), а овај концил свим

до идентитета евхаристијског сабора и епископског сабора („синада“), до тога да, као што смо нагласили, природа Цркве – природа евхаристијског синаксиса – потражује постојање саборске институције:

осталим саборима. Тако је структура евхаристијске заједнице истовремено представљала и одраз и пројаву и парадигму саборности. Разлог је у томе што је евхаристијски сабор, као онај који превазилази све природне разлике, икона есхатолошког сабора твари са Светом Тројицом.

Тај унутрашњи квалитет католичности евхаристијског синаксиса има своју структуру: саборност локалне Цркве изражава њен предстојатељ (епископ), јер се локална Црква кроз њега изражава „једним срцем и једним устима“. Он, наиме, једини раздељује дарове, али то може да чини само на литургијском сабору. Његова власт је, дакле, парадоксално и искључиво и условљена. Мерило његове власти је саборност. Он изражава саборност многих, многи се сабирају у њему.⁷

Из ове теологије саборности локалне Цркве произлази и саборност Једне, Свете Цркве „у свету“. Епископ локалне Цркве, наиме, хиротонијом коју врше суседни епископи, бива повезан са саборном Црквом „широм икумене“. Проблеми надлокалног карактера решавају се епископским саборима, једином институцијом која може да благодатно уравнотежи однос помесне и васељенске Цркве. Поново долазимо

Евхаристија је та која истовремено пројављује саборност локалне Цркве и саборност васељенске Цркве.⁸ Зато је у делокругу рада сабора све оно што се тиче јединства Цркве (причешће, хиротонија, вера) и, опет, због евхаристијске парадигме, сваки сабор потражује постојање и прихватање првог. Однос првог епископа и многих епископа био је и остао регулисан принципима и претпоставкама 34. апостолског канона, који све нас, својом завршном докологијом, упућује на пречестни сабор нашег Бога, Свете Тројице. Таквом алузијом још једном потврђујемо почетне ставове, који се сажимају у закључку да је саборност Цркве онтолошка категорија, од које зависи опстанак Цркве, а тиме и свега створеног. До тог закључка су дошли и чланови православно – католичке Комисије у Равенском документу (2007. године) и новоусвојеном Документу из Кјетија (21. септембра 2016).

Саборност Цркве је одговорност читавог Тела, а не само епископа. Како нема основног и кључног сабора (евхаристијског сабрања) без свих чланова Цркве, тако нема ни сабора (синада) без коначне потврде народа Божјег, без „амин“ локалне црквене заједнице. Тако ћемо сачувати принцип личносног и киновнијског (заједничарског) начина постојања,

на коме је базирана наша богооткривена тријадологија, а за њом христологија, еклисиологија и антропологија.

напомене:

¹ Објективизација или постварење (реификација) обузела је и друге области богословља, посебно евхаристијску теологију, где имамо свођење Тела и Крви Христове на „објекте“, о којима се затим схоластички расправља.

² PG 91, 484A.

³ Свети отац Јустин Поповић саборност назива „Тројичном саборношћу Цркве“. Уп. Јустин Поповић (архимандрит), „Саборност Цркве“, у А. Јевтић (ур.), *Саборност Цркве*, Београд, 1986, 77–100, 84.

⁴ „Речју, саборност Цркве сва зависи од Богочовека Господа Христа“. Исто, 99. Или: „Богочовек јесте та свемоћна и свесавршена осаборњујућа сила, која савршено осаборњује сву твар и Творца, телом својим – Црквом“. Исто, 100.

⁵ *Explicatio in Psalm.*, 149, 1: PG 55, 493.

⁶ Јустин Поповић (архимандрит), „Саборност Цркве“, *цит.*, 77.

⁷ Други клирици и лаици могу учествовати на саборима у својству саветодаваца, али само епископи гласају.

⁸ Уп. Јован (Зизијулас), „Институција сабора“, у З. Матић (ур.), *Православна еклисиологија. Реч о Цркви пред изазовима трећег миленијума*, Пожаревац, 2016, 141–183.

Роберт Луис Вилкен

БОЖИЈЕ ЛИЦЕ ЗА САДА

Одломак (Поглавље 3) из књиге *Дух ранохришћанске мисли, Тражење лица Божијег*, која се налази у припреми за штампу издавачке делатности Епархије шумадијске

За сада третирајте Писмо Божије као да је лице Божије.
Топите се у његовом присуству.
 Свети Августин

Како би то изгледало живети пре него што је Библија написана? У ормарима у којима су учени Римљани држали своје књиге, код оних који су говорили грчки језик могле су се пронаћи *Илијада* и *Одисеја*, чије су приче учила школска деца, Хесиодова *Теогонија*, са митовима који су објашњавали порекло

богова, трагедије Софокла и Еурипида и Менандерове комедије. У домовима учених Римљана чији је језик био латински пронашли бисмо *Енеиду*, Вергилијеву епску поему о луталици Енеју који је ишао ка Италији да би основао град, Овидијеве *Метаморфозе*, збирку песама космичких и историјских трансформација које започињу рађањем реда из хаоса, Ливијеву историју Рима, поготову прву књигу о оснивању града. Налазиле би се ту и изреке поштованих мудраца Талеса и Питагоре, Платонов дијалози, поготову *Тимај*, Аристотелова *Никомахова Етика*, списи Зенона Стоика, историје Тукидида и Херодота. Римљани би имали и копије Цицеронових говора и његово дело *О републици* и можда Сенекине есеје о моралу.

У овим и у другим књигама могло се прочитати о Аполону, који је убио велику звер Питона који је чувао Делфе, о авантурама Одисеја, који се враћао из Троје, о Херкуловим подухватима, о Дидовој тузи услед Енејевог одласка из Картагине, о митовима о пећини и о Еру из Платонове *Државе*. Могло се размишљати над Аристотеловим ставовима о пријатељству, Цицероновом казивању о Сципионовом сну о будућем животу, Сенекином схватању срећног живота, о Клеан-

товим химнама Зевсу, еулогијама Периклу, причама о Лукрецијиној чистоти и Антигоиној верности и о много чему другом. Ови митови, историје, бајке, изреке, говори и приче, чиниле су мудрост античког Рима и Грчке. Чинило се да ништа не недостаје.

Ипак, онима који су следили Христа, овај свет је изгледао далек и нереалан. Јер, тај свет није укључивао Библију са њеним причама о стварању света, нити ишта друго из Књиге Постања, причу о искушењу и паду Адама и Еве, Аврамовом жртвовању свог јединог сина Исака, избављењу Изаиља из Египта, Мојсијевом примању Закона на планини Синај, Давидовој појуди према Витсавеји, Јововом страдању, пророштвима пророка у време док је јеврејски народ био у вавилонском ропству, песми сужња Исаије, причу о Јудити и Сузани, приче о Богородичином рађању Христа, Његовом кушању у пустињи, параболатама о добром Самарићанину и блудном сину, причу о богаташу и Лазару, Јудиној издаји, Христовој смрти на Крсту и васкрсењу три дана касније, причу о раној историји Цркве у Делима апостолским и о преобраћењу Павловом.

Не би антички Грци, а ни Римљани били упознати ни са библијским сликама небеског Јерусалима или Града Божијег, другог Адама или Тела Христовог, поезијом Песме над песмама или поезијом песме Маријине из Јеванђеља по Луки, живописним теолошким изразима светог Павла, „иконом невидљивог Бога“, „прворођеног од свих створења“, химнама о Христовом „понижењу“ у Посланици Филипљанима, са прологом Јеванђеља по Јовану и размишљањем светог Јована о љубави у његовој првој посланици. Њихови молитвеници би били наивни у односу на интензивно личан језик који је Псалмопојац користио када се обраћао Богу: „Теби јединоме ја сагрехих“ (Пс. 50) и „Госпode, испробао си ме и познао си ме; Ти си познао седање моје и устајање моје; Ти си разумео помисли моје издалека... од Твог лица где ћу побећи?“ (Пс. 138). Иако би древни писци користили многе речи које можемо пронаћи у Библији, нијансе у терминима попут *слава, вера, љубав, истина, смирење, нада, икона Божија, слуга, створење, воља Божија, изабраник, закон, Бог Отац, Реч Божија, Дух Свети* не би ни приметили. Не би гледали на историју јеврејског народа као на своју историју. Библија је од хришћана направила народ и дала им је језик.

Као интелектуалци које је формирала класична традиција, први хришћански мислиоци су припадали клубу учених и задовољних собом, сигурних у сопственом поуздању да знају шта год да је корисно. У школама су учили напамет дугачке одељке из Хомера или Вергилија. Имитирајући елегантне реченице Исо-

крата или Цицерона, научили су да пишу елегантну прозу и да говоре са јасном дикцијом. Пре него што су прочитали Постање читали су Платона. Прочитали су Херодота и Тукидида пре него што су читали књигу пророка Самуила, Еурипида пре пророка, а пре него што су прочитали Јеванђеља, читали су Плутархове *Животе*. Веома поносни на своју древну културу, они су уживали у лепоти њеног језика, префињености њене књижевности и суптилностима њених мудраца.

Ипак, када су узели Библију у руке, били су усхићени. Сручила се на њих као река која пада са планинског виса. Након што су прешли преко њеног једноставног стила, осетили су да су ушли у нов и чудесан свет који им је био привлачнији више од ичега што су раније доживели. Као што је један сиријски хришћанин рекао за Постање:

Прочитавши увод ове књиге,
Радост сам осетио а не бриге,
Јер су се редови и стихови њени,
У загрљај отворили мени;
Први стих приђе очима мојим,
и одведе ме ка друговима својим;
Подиге ме и однесе из тог краја,
Стих што о Едену пише,
Књигу не могах читати више,
Јер се нађох у сред Раја.¹

Мудрост наша

Утицај који је Писмо имало на хришћанске мислиоце очигледан је код свих ранохришћанских писаца, Јустина Мученика, Мелитона Сардског, Иринеја Лионског, Тертулијана Картагинског и наравно код Оригена Александријског. Али начин на који се свежа вода Библије цедила кап по кап кроз умове ране Цркве веома добро се може видети у списима Климента Александријског, како год ово невероватно звучало. Међу ранохришћанским писцима, Климент је највише Грк, најкњижевнији је, свезналац који је толико био унутар високе културе хеленистичког света да је без икаквог напора у својим делима цитирао стотине одељака од песника, философа, драматурга и историчара. До данас је остао, без преседана, најкоришћенији извор за цитате изгубљених дела, укључујући и многе драгоцене одељке из списа предократоваца. Он је први хришћански писац који је користио литературу као инструмент мирног рада унутар саме Цркве, а не само као средство за борбу против јеретика. Он је такође био и мирјанин, а не епископ, те није имао никакву одговорност надгледања живота Цркве, нити је морао да проповеда. Стога је веома корисно гледати на који је начин Библија формирала његов интелектуални поглед на свет.

Место Климентовог рођења није познато, али је вероватно да се родио у Атини половином другог века, негде око 160. године. Тамо је добио и своје прво образовање, а као младић је путовао по разним

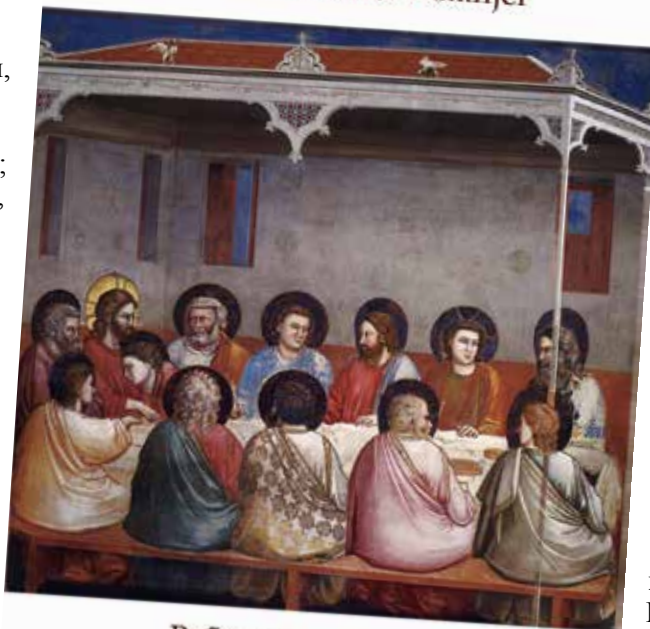
крајевима Медитерана како би студирао философију. У једном тренутку је прихватио хришћанство и почео да тражи хришћанске учитеље. Једног је пронашао у Грчкој, другог у Сирији, потом једног у Палестини, да би се на крају у Египту задржао код оног кога је тамо пронашао. Овај учитељ, како каже Климент, био је „права сицилијанска пчела која је са свих цветова на ливадама пророка и апостола убирала мед“. Његово име је било Пантеније, и могуће је да је био старешина катихетске школе у Александрији. Међутим, једино што сигурно знамо јесте да је Климент код њега студирао и да је њега сматрао „првим по моћи“.²

Климентов први рад, нека врста апологије хришћанства под називом *Објашњење Грцима* започиње овако: „Амфион из Тебе и Арион из Метиме били су певачи, обојица надалеко чувени и до данас их Грци у хоровима славе, једног јер је очарао делфина, а другог јер је Тебу спасао зидовима. Потом, једног Трачанина који је био вешт (и такође слављен у легендама међу Хеленима), који је кротио дивље звери искључиво песмом и чак је и пресађивао храстове својом музиком. Могао бих да вам причам и митове о другом, брату ових претходних и такође певачу, Евномију Локријцу и питијском скакавцу“.³

Климент се пред својим читаоцима шекао да се хвали са својим врским познавањем грчке књижевности. Међутим, није му потребно много да би прешао на ствар. Дошло је време да Грци чују нову песму. Он пише: „Хајде да сведемо са небеса истину са мудрошћу у свој њеној слави и да чујемо свети хор пророка са свете горе Божије“. Нека људи „напусте Хеликон и Ситерон [две планине, места култа у античкој Грчкој] и да се у Сиону настане, Јер са Сиона изићи ће Закон и реч Господња из Јерусалима“.⁴

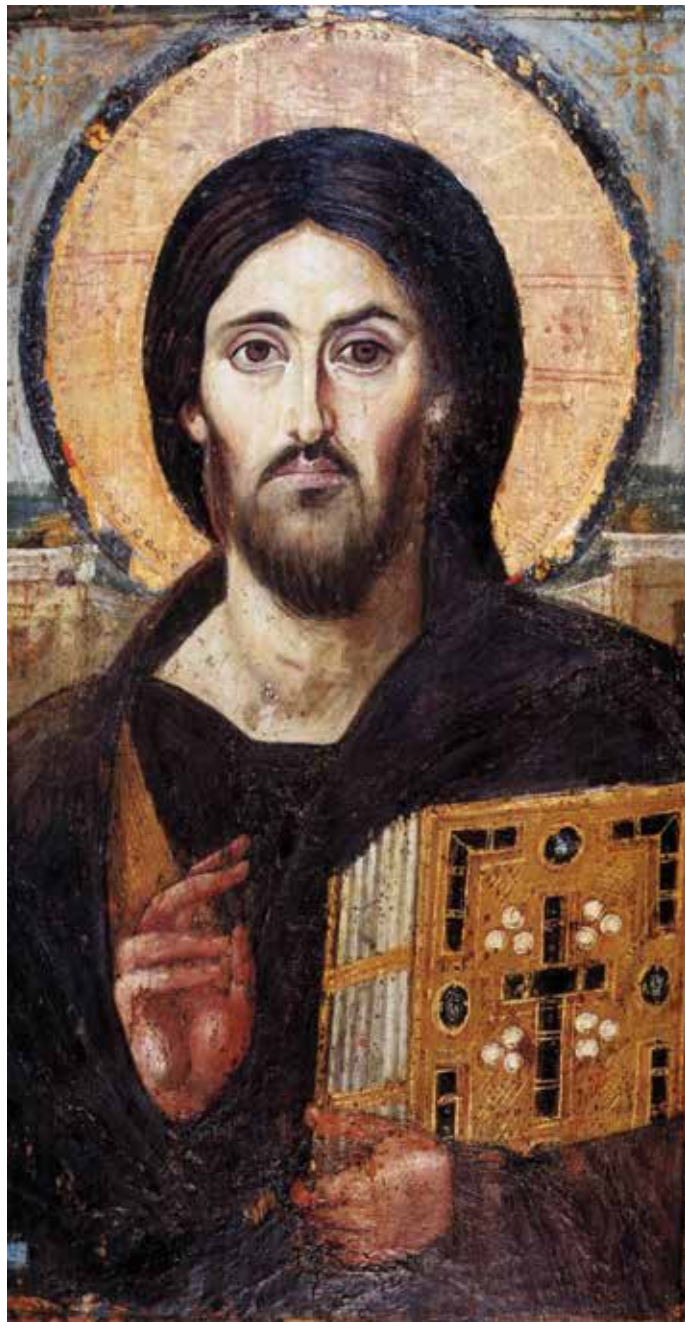
За Климента је реч која је изашла из Јерусалима, „небеска реч“, била Божански Логос који је постао тело у личности Христовој и који је живео на земљи. Његовом су песмом мушкарци и жене били у живот враћени, очи слепима су отворене, отпушене уши глувима, хроми проходаше и кроз Њега смо у стању да „видимо Бога“. Генерацију за генерацијом је ова Реч Божија, Божански Логос, говорила Божијем народу у речима Мојсија, у пророштвима пророка, у мудрости пословица и на крају у апостолским списима, поготову у Јеванђељима. За ове списе Климент каже да су „свети списи“ или „божански списи“ и он их посма-

Дух ранохришћанске мисли Тражење лица Божијег

Роберт Луис Вилкен

тра као водич ka светом животу и ka извору истине: „Слободни од свих претензија ka стилу и елегантној дикцији, беспотребних и збуњујућих речи, они уздижу људе које су саплетени пороком и нуди им прав пут међу преварама живота“⁶⁵.

У Климентовим списима Библија се по први пут појављује као основ хришћанске културе. Његови списи су испуњени библијским језиком, њеним начином изражавања, њеним сликама и метафорама, њеним причама. Њени хероји постају његови хероји и њена историја је његова историја. Ово је све још више запањујуће када се схвати да је за њега Библија била страна књига, написана простим и неукрашеним стилем, продукт јеврејске културе, сасвим другачија од уметничког и дотераног стила радова грчке културе. Он је дошао до Библије као одрастао човек, након што је био добро образован у грчкој књижевности. На неким местима ће Климент неприметно преправљати библијске одељке како би учинио да звуче више у складу са прозом на коју су његови читаоци навикли. Док је прихватао Библију, Климент је остао веома много Грк, и необразовани читалац његовог дела би остао

веома збуњен упоредним коришћењем цитата Хомера и Платона и одељака из списка пророка и светог Павла.

Ипак, Климентов интелектуални рад није замислив без Библије. Размотримо неколико статистичких података. Груби прорачун указује да је у просеку седам или осам библијских цитата на свакој страници његових списка. Постоји више од хиљаду и по цитата само из Старог Завета и скоро три хиљаде из Новог Завета. Јеванђеље по Матеју је цитирано више од петсто пута, по Јовану двеста, Псалми више од три стотине пута, књига Исаије и Пословице више од двеста.

Наравно да се може приговорити да просто набацивање библијских цитата није доказ да је писац разумео Библију или да је Библија обликовала његов начин размишљања. Код Климента постоји *више* цитата из грчке књижевности, из Хомера, Платона, Аристотела, Еурипида, Хрисипа, Плутарха и других грчких аутора него из Библије. Ипак, постоји разлика. Климент цитира грчку литературу како би илустровао закључак, да би дао украс свом аргументу, да би обрадовао и развеселио своје читаоце. Када цитира Писмо, постоји ту осећај открића, нешто изванредно што би требало научити са ових страница, као и осећај да то није једна међу многим књигама. За Климента је Библија била извор откривења и упутство, „наша мудрост“, како је он назвао на једном месту. На другом месту, када се Климент директно ослања на наслеђе хеленистичке културе, он га представља као мудрост добијену из Библије. Знао је он, на пример, да се кардиналне врлине могу пронаћи и код грчких етичара, али их је ипак представио својим читаоцима цитирајући одељак из Библије, из Мудрости Соломонових, као извор свог учења: „Она [Мудрост] нас учи умерености и мудрости, праведности и храбрости; ништа смртницима није од ових корисније“⁶⁶.

Књига о Христу

Начин на који је Библија постала толико битна у Климентовом размишљању може се видети разматрањем једног његовог одељка. Његов веома битан спис, *Стромата*, представља низ излагања која су често изосола говорила о теолошким и философским темама које се тичу хришћанског живота. У једном тренутку он започиње расправу цитирајући одломак из Платонових *Закона*. „Према древној традицији“, пише Платон, „Бог је почетак, крај и средина свих ствари које постоје... Са Богом се налази правда... и свако ко тежи срећи прилепљиваће се правди“.

Овај аксиом из *Закона*, који је Платон наследио од својих претходника, тицао се улоге закона у животу града, његовог божанског ауторитета и дужности људских бића према Богу и једних према другима. У вековима након Платонове смрти, овај одломак је одвојен од овог окружења и кружио је, вероватно у књизи цитата, као морални аксиом. Алкиније, философ из другог века, сматрао је да овај одељак говори о крају, односно смислу људског живота који је он, следећи Платона, описао као „личење Богу“: „Ми можемо постићи да личимо на Бога уколико смо обдарени пригодном природом, уколико наше навике, образовање и начин живота буду у сагласју са законом и, што је најважније, уколико користимо разум и проучавамо учења философске традиције“⁶⁷.

Климент је био упознат са Алкинијевом интерпретацијом Платона, али пре него што је употребио овај одломак из Платона, он цитира одељак из, како он то каже, „једног од наших писаца“. Текст је веома познати део прве главе Постања, о стварању људи: „Да начинимо човека по свом облицију“, који има реч *обличије*, коју користе и Алкиније и Платон. На самом почетку своје расправе Климент користи очекиван обрт ка аргументу, подсећајући своје читаоце да размисле о томе да човеково личење на Бога мора започети не од тога како се човек тренутно познаје, већ са човеком какав је створен од Бога и начињен „по икони“ Божијој. Он предлаже да се Платоново „обличије“ тумачи у светлу библијског поимања иконе. „Икона“ се, у његовом тумачењу Постања, односи на оно што су људска бића добила приликом стварања од Бога, „обличије“ се односи на циљ, сврху којој наши животи теже. Људске судбине су везане за своје порекло од Бога и личење на Бога је могуће зато што смо начињени по икони Божијој.

Уводећи тему о личењу на Бога, Климент показује да је у потпуности Грк и да, штавише, зависи од савременог му философског тумачења првог међу грчким философима, Платона. Ипак, цитирајући одломак из Постања, Климент окреће расправу ка Богу Библије. Потом цитира неколико других библијских текстова да би објаснио значење „по облицију Божијем“. Личење на Бога значи, како он закључује, „повратак на савршено усвојење од Сина... великог првосвештеника који нас је сматрао вредним да би нас назвао браћом и наследницима“ (Јев. 4, 14; 2, 11). На то додаје: „И апостол језгровито описујући *сврху* пише у посланици Римљанима: `А сад, ослободивши се од греха и поставши слуге Божије, имате плод свој на освећење, а *крај* живот вечни` (Рим. 6, 22).“

Термин *крај*, *телос*, исти је термин који је коришћен и у одломку из *Закона*. Климент, попут Алкинија, сматра да *крај* значи сврху људског живота, светост или живот са Богом, оно што Павле назива „вечни живот“. Међутим, Климент каже да је први корак на путу ка овоме ослобођење од греха, а не упражњавање добрих навика или мудрих пракси или добро образовање. Личење Богу захтева преображење које започиње Богом, а не људском тежњом. Поново цитирајући Библију Климент каже да је циљ коме људи теже „постављен пред нас“ (Јев. 4, 9), то јест, да је дар који ће примити у вери: „У Исусу Христу нити се рачуна обрезање ни необрезање; једино што је битно је вера која кроз љубав дела“.

На крају, Климент даје целој расправи изразито библијски карактер тумачећи „по облицију Божијем“ у смислу учеништва, односно, као слеђење Христа. Он цитира светог Павла: „Угледајте се на мене [опонашајте ме], као и ја на Христа“ (1. Кор. 11, 1). Бити „као Бог“ је бити изнова начињен по лику Христовом. Крај који је Бог обећао људима, „циљ вере“ јесте да учинимо себе сличним Христу.

Биће речено и већ је било речено, да одељак попут овог представља доказ тога колико је ранохришћанска мисао прожета духом хеленизма. Оно што чини да овај одељак функционише је, како изгледа, појам „по облицију Божијем“, идеја која је била у центру хеленистичке моралне традиције. То је место на којем Климент започиње, а не где завршава. У његовим ру-

кама је овај хеленистички појам постављен у нов, и за Грке стран контекст, који је извучен из Библије и хришћанског предања. „По облицију Божијем“ значи да постајемо Христолитични.

Климента уопште не интересује да се бави комадањем цитата, то јест, да цитира одељке из Библије који имају само вербалну сличност са темом о којој говори. Он окружује цитат из Постања и одељак из Платонових *Закона* са речником и концептуалним оквиром из Библије. Приметите само колико много нових појмова прати идеју иконе Божије: направљен по облицију Божијем, грех (цитирајући Језекиља 18. 4-9, „која душа згреши, она ће и погинути“), милост, вера, нада, љубав, личење на Христа, враћање, вечни живот. Иако овде Климент не помиње, он вероватно такође има на уму речи из Прве Јованове посланице 3, 2: „Бићемо као Он [Бог], јер ћемо Га видети као што јесте“, текст који се често помиње у вези са овим.

Идеје не постоје одвојене од језика. Када је Платоново „обличје“ упарено са библијским изразом „икона Божија“ и протумачено као „имитирање Христа“, оно добија значење које не може бити пронађено код Платона. По облицију Божијем је постало конкретност, видљиво, људско, приступачно. Није више напросто философски идеал; отелотворено је у животу актуелне личности која је живела на овој земљи, Исусу Христу. Циљ којем људи стреме већ је достигнут од стране неког ко је делио људски живот и страдање, и угледањем на Христа могуће је знати шта значи по „обличију Божијем“ за људска бића.

За Климента је Библија била књига о Христу. Није била проста збирка древних и поштованих пророштава или извештај о ономе што се дешавало ранијих векова, већ књига о живој личности Исуса Христа, који је божанствени Син Божији. Он пише: „Ако истински желиш да видиш Бога, погледај на Христа“. На његовим страницама се долази до познања особе чији би живот могао да се исприча речима и делима из прошлости, али која и даље живи. „Не живим више ја, но Христос који је у мени“, пише Свети Павле (Гал. 2, 20). Христос је циљ, сврха свог стремљења, Онај који може услишити све тежње људске. Како је то срочио раносредњовековни коментатор псалама Касиодор: „Када достигнемо `циљ`, ништа више нећемо тражити; бићемо задовољни у овом циљу препуном среће и уживати у поноћи свежине“⁸.

Једна прича

У време када је Климент писао, хришћанска Библија је добила облик какав данас познајемо. Састојала се из два дела, грчког превода јеврејске Библије (која је била написана на јеврејском и арамејском) и апостолских списа. Према јеврејском предању, Библија је преведена у Александрији у другом веку пре Христа од стране 72 преводиоца, па је стога обично називана Септуагинта. Заправо, превод је урађен од стране различитих научника који су радили на различитим местима у току дугог временског периода. Ова грчка Библија, међутим, није само превод јеврејске Библије. Такође је садржала и друге књиге које се данас познају под именом апокрифи. Неке су написане не грчком, на пример, Књиге Макавејске и Премудрости Соломонове, док су друге биле преводи са јеврејског, на пример, Књига Сирахо-

ва. Ову грчку Библију су користили први хришћани, који су били, наравно, Јевреји, и ова верзија је често цитирана у Новом Завету и у другим хришћанским списима. Крајем другог века грчка Библија је постала позната као Стари Завет хришћанске Цркве. Овоме су додати апостолски списи, то јест, посланице светог Павла, Јеванђеља, Дела апостолска, Петрове посланице и друге књиге. Ово је постало познато као Нови Завет. Заједно, ове две збирке књига чине хришћанску Библију и представљају се хришћанским читаоцима као једна књига. Кирило Александријски је написао у петом веку: „Цело Писмо је једна књига коју је изговорио Дух Свети“⁹.

Међутим, у другом веку није било толико очигледно да би хришћанска Библија требало у себи да садржи и јеврејске књиге и један од првих великих проблема у историји Цркве је и настао поводом једности Библије. Неки хришћани, поготову Маркион и гностици, веровали су да је Стари Завет књига о мањем Богу који је створио свет материје, љубоморном и осветољубивом Богу, гласноговорнику једног народа, Израелићана. Демијург, како су називали овог Бога, није имао ничег заједничког са универзалним Богом љубави који је послао свог Сина у овај свет. Као одговор на овај изазов, у првом дужем теолошком спису у историји Цркве, Иринеј Лионски из јужне Галије је доказивао, детаљним излагањем одељака из Библије, да постоји само један Бог, „Творац неба и земље, који је створио човека... названог Адам, извео народ свој из Египта, разговарао са Мојсијем, дао Закон, слао пророке“ и да је Он истовремено „Отац нашег Господа Исуса Христа“¹⁰.

За Иринеја Библија је један наратив чији је главни лик Бог. Наравно, већи део Библије није наратив, али, осим поучних књига (на пример, Изреке и Књига про-

(попут Псалма), имају форму тумачења догађаја који су се десили (или предстоје) у времену и простору. Без познавања историје Израиља, списи пророка су само дивна осећања, а без живота, смрти и васкрсења Исуса из Назарета, Павлова писма су само побожне фантазије. Две историје се приклањају једна другој у Библији, историја Израиља и живот Исусов, али такође и стога што су оне и историја Божијег деловања у и за свет, оне су и део већег наратива који почиње од стварања и завршава се у визијама новог, величанственог града у којем ће „Господ Бог бити светлост њихова“. Библија почиње на почетку и завршава се на крају који није крај. Живот са Богом, како то шармантно каже Иринеј, је живот у којем се „увек на нов начин разговара са Богом“¹¹. Нема ничега ван овог оквира.

У античком свету је само неколико књига имало такав распон као Библија. Једна од најамбициознијих је била Овидијева поема *Метаморфозе*, али чак и површно читање ће показати колико је она другачија од Библије. Овидијева велика поема почиње стварањем света и доводи причу до његових дана, до времена Јулија Цезара, чија је апотеоза симболизирала крајњи преображај коме људска бића теже. Уз све то, приче које се налазе у овој епској поеми су митске – приче о Аполону и Дафни, Персеју и Андромеди, о кћерима Минојским, о Минотауру, о Дедалу и Икару, о Херкулу и Орфеју и Мидији – и међусобно су повезане идејама и темама, а не историјским наративом. *Метаморфозе* су књига епизода, а не континуиране приче, а приче које Овидије излаже су универзалне зато што су уобичајене. Као догађаји, оне не воде никуда. Оне описују преображаје душе током живота. Поема нема прави завршетак и нема очекивања од будућности. Завршава се у садашњости уз благу алузију на „удаљена јутра“. Последњи стихови поеме изражавају

Овидијеву чврсту и ташту наду да ће његова поема надживети проток времена: „Моје име умрети неће“. „Гдегод под римским ногама земља се гиба, моћ његова се шири, речи моје на уснама људи боравиће“¹².

Библија је књига догађаја који имају последице и то не само за оне који су живели кроз њих или су њима били управљани, већ и за све мушкарце и жене. Њихов значај се окреће ка историји коју она бележи, без обзира да ли је у питању Божија творевина од настанка времена, грех Адамов, давање Закона Мојсију, Хри-

стово рођење од Деве или Његово васкрсење у трећи дан. Кључни текст за Иринејево тумачење је пета глава Посланице Римљанима, у којој свети Павле повлачи паралеле између Адама и Христа. Иринеј парафразира одломак из Посланице Римљанима на следећи начин: „Баш као што су кроз непослушност једног човека, прворођеног од земље, многи начињени грешницима и изгубили су свој живот, тако је било нужно да се кроз послушност једног човека, прворођеног од Деве, многи праведним начине и приме спасење“. У прологу Јеванђељу по Јовану, јеванђелиста је описао долазак Христов универзалним изразима, идентификујући Га са Логосом, Разумом, али Иринеј осећа да је Павле предложио други пут ка универзалности. У Посланици Римљанима, Христос је универзалан зато што је партикуларан и сингуларан. Он је други `први` човек, други Адам, који је својом послушношћу отклонио оно што је Адам учинио. Христос је учинио нешто без

преседана и Иринеј, увек осетљив на историјски облик хришћанског откривења, указује на новину Христовог доласка. Он каже да је Христос донео „нешто у потпуности ново доневши себе“ и да је ова „нова твар довела до обнове и оживљавања човечанства“¹³.

Кључ за разумевање Библије је оно што се догодило Христу, по Августиновим речима, „послање божанског провиђења у *времену*“, то јест, „оно што је Бог учинио за спасење људског рода да би га обновио и сачувао“. Иларије Поатјески, кога ћемо сусрести у идућем поглављу, каже да је „духовни ред“ Писма „сачуван у догађајима“. Али којим догађајима? Библија је велика и разуђена, и веома збуњује ако је читамо као обичну књигу, као што открије и било који читатељ који покуша да је прочита у потпуности, започевши првим поглављем Постања. Ипак, њен централни заплет се може веома једноставно објаснити. То је прича, речено језиком средњовековне философије, излажења из Бога, *exitus* и повратка ка Богу, *reditus*. Иринеј то каже на следећи начин:

Ово су, онда, чланови наше вере... Бог, Отац, нестворен, несхватљив, невидљив, један Бог, Творац свих ствари. Ово је први члан. Други је Реч Божија, Бог Син, Исус Христос наш Господ, који се открио пророцима... *на крају времена*, да сажмемо све ствари, постао је човек међу људима, видљив и опипљив како би уништио смрт и донео живот и заједницу са Богом. Трећи је Дух Свети, којим су пророци проповедали и патријарси учени о Богу, а праведници вођени путем правде, и који је *на крају времена* изливен на нов начин на људе целе земље, обнављајући их у Богу.¹⁴

Иринејево сумирање личи на оно што је касније названо Апостолским симолом вере. У његово време нису постојали симболи вере као такви, али су на Крштењу катихумени одговарали на низ питања која су постављана у облику простих изјава о вери или „правилу вере“. „Да ли верујеш у Исуса Христа, јединородног Сина нашег Господа?“ „Да ли верујеш у Духа Светог?“ Правило вере је имало тројичну структуру чији је наратив идентификовао Бога стварима које су забележене у Писму, стварању света, надахнућу пророка, доласку Христовом у телу и изливањем Духа Светог. Правило вере, које је наравно било изведено из Библије, упућивало је назад ка Библији као кључу свог тумачења. Ипак, у пракси је било одвојено од Писма, као исповедање вере примљене Предањем, и изговарано на Крштењу током Васкршње Литургије. Распон разумевања се ширио од оног што је Црква практиковала до оног што се читало из Писма.

Иако је централни догађај који је држао скупа библијски наратив Христов долазак, Његова смрт и васкрсење, Иринеј увек поставља Христов долазак на позадину стварања. Он више воли изразе попут *обнова* и *враћање*. Ослањајући се на језик светог Павла из Посланице Ефесцима, он каже да је Христос „сажео“ или „ујединио“ све ствари у себи (Еф. 1, 10): „Када је постао тело и човек, ујединио је у себи дугу историју човечанства и постигао спасење за све тако да оно што је у Адаму било изгубљено, лик и обличје Божије, можемо изнова у Христу добити“. Иако Иринеј каже да

оно што је изгубљено у Адаму јесте добијено у Христу, предлажући да је искупљење повратак на првобитно стање, он се труди да објасни да савршенство које је Христос донео никада није подарено Адаму. Адам није био ништа друго до дете које је требало да порасте у зрело људско биће како би достигао пуно савршенство. По Иринеју, пад је био нужан степен на путу ка зрелости и целокупна људска историја је дуг процес који води од детињства до зрелости. Христос не окреће једноставно оно што је у паду изгубљено. Он довршава оно што је било делимично и несавршено¹⁵.

Библија је стога оријентисана ка будућности која се још увек одвија. Христос, каже Иринеј, не само да у себи окупља све претходне генерације, већ Он носи унутар себе „будући опроштај целокупном људском роду“. Хришћанска Библија, да поновимо закључак, почиње почетком а завршава се крајем који нема краја. Последња поглавља у књизи Откровења описују небески град и Иринеј завршава свој рад против гностика визијом коначне обнове свих ствари. Он прегледа целокупну библијску историју и цитирајући светог Павла каже да ће доћи време када ће створено „бити ослобођено окова пропадања“ и „исти Бог и Отац који је створио људска бића и обећао наслеђе земље очевима, који је ослободио створења од окова васкрсењем праведника и који испуњава обећање Царства Небеског свом Сину, овај Бог ће бити откривен у свој слави својој. У тај дан све ствари биће доведене у савршенство и Бог ће бити све у свему“ (1. Кор. 15, 28)¹⁶.

Писмо је „основ и стуб наше вере“ каже Иринеј. Уколико би се Библија раставила како би служила егзотичном теолошком програму и библијски текстови разводнили (као што су то гностици чинили), Писмо би остало затворена књига и не би било могуће „пронаћи истину у њему“. Без поимања заплета који целу књигу држи на окупу, Библија је испразна попут мозаика чији су каменчићи самовољно поређани без икаквог осврта на оригинални нацрт, или као песма направљена повезивањем различитих стихова из *Илијаде* и *Одисеје* уз замишљање да је то заправо Хомер. За Климента Александријског библијски план је имплицитан и сугерише га реч овде или фраза тамо; код Иринеја је план исписан масним словима. Толико је успешан био Иринејев приступ тумачењу Библије да је утицао на сва потоња тумачења. Без обзира да ли читамо Атанасијева дела против Арија, Августинова против Пелагија или Кирила Александријског против Несторија, сви претпостављају да би поједине странице требало схватити у светлу приче која даје смисао целини¹⁷.

У беседама и теолошким списима, у аскетским књигама и молитвеницима, у коментарима на појединачне књиге Библије, централна прича, „редослед наше вере“, како то Иринеј назива, обликује хришћанско размишљање о Богу, Христу, свету, људским бићима, Цркви, моралу и духовном животу. Вековима касније је са примереном јасноћом и сажетостићу Уго од Светог Виктора, монах који је живео у средњовековном Паризу, рекао:

Предмет целокупног Божанског Писма јесте деловање ка обновљењу људског рода. Постоје два дела у којима се садржи све што је обављено тим поводом. Први је дело утемељења; други је дело

обновљења. Дело утемељења је оно чиме ствари које нису постојале настају. Дело обновљења је оно којим ствари које су оштећене бивају учињене бољим. Стога, дело утемељења је стварање света са свим његовим елементима. Дело обновљења је оваплоћење Логоса са свим Његовим Тајнама, оним које су постојале од почетка времена и оним које ће бити до краја света.¹⁸

(наставиће се)

Превео са енглеског Лазар Николић

напомене:

- 1 *Химне о Рају* 5. 3 (CSCO 174. 16); translation by Sebastian Brock, *St. Ephrem the Syrian: Hymns on Paradise* (New York, 1990), 103.
- 2 *Стромата* 1. 1. 11.
- 3 *Протрпентик* 1. 1-2.
- 4 *Протрпентик* 1. 2. 2-3.
- 5 *Протрпентик* 1. 4. 4; 1. 6. 1; 1. 10. 3; 8. 77. 1.
- 6 *Стромата* 6. 11. 95, 4; 6. 11. 96, 4. Климент цитира Премудост Соломонову 8, 7.
- 7 Одељак је у *Стромата* 2. 22. 131-136; Платон, *Закопи* 5, 715e-716a; Алкиније, *Дидаскалија* 28 (ed. John Whittaker, *Alcinoos. Enseignement des doctrines de Platon* [Paris, 1990], 57). Израз „подобје Богу“ долази из Платоновог *Теетета* 176a.
- 8 Климент Александријски, *Протрпентик* 9. 87. 1-3; 1. 10. 2; Касиодор, *Излагање Псалма*, предговор 3 (CC 97. 11).
- 9 *Коментар на Исаију* 29. 11-12 (PG 70, 655a); Августин каже да у свему што се помиње у Писму постоји „један дискурс“ (unus sermo) и из многих уста долази „једна реч“ (unum verbum) (*Излагање Псалма* 103. 4. 1).
- 10 *Пров јереси* 3. 3. 3.
- 11 *Пров јереси* 5. 36. 1.
- 12 *Метаморфозе* 15. 875-78.
- 13 *Пров јереси* 3. 18. 7; Рим. 5, 12-13; *Пров јереси* 4. 34. 1.
- 14 Августин, *О истинској религији* 6. 13; Иларије, *Трактат о Тајнама* (SC 19. 122); Иринеј, *Доказ апостолске проповеди* 6 (PO 12. 5, no 61. 664; као и Joseph P. Smith, S. J., *St. Irenaeus: Proof of the Apostolic Preaching* [New York, 1952], 51.)
- 15 *Против јереси* 3. 18. 1; 3. 18. 7; 4. 38. 1-2; Иринеј, *Доказ апостолске проповеди* 12.
- 16 Иринеј, *Против јереси* 5. 36. 1-3.
- 17 Иринеј, *Против јереси* 3. 1. 1; 3. 2. 1; 3. 9. 3; Атанасије назива тумачење које у себи садржи целину „црквеним смислом“ (*Беседе против аријанаца* 1. 44); Августин, попут Иринеја, користи „правило вере“ (*Хришћанско учење* 3. 2. 2).
- 18 *О тајнама*, пролог 2 (PL 176. 183).

ОСВЕШТАНА НОВОПОДИГНУТА ЦРКВА СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЈАГОДИНИ

Након готово два века од освећења прве цркве у Јагодини, Старе – задужбине кнеза Милоша, посвећене Светим архангелима Михаилу и Гаврилу (1818) и скоро сто двадесет година од освећења Нове јагодинске цркве Светих апостола Петра и Павла (1899) у овом граду је освештана трећа парохијска црква посвећена Преподобној мајци Параскеви. На дан када се прославља ова Божија угодница, 14/27. октобра 2016. године, Његово преосвештенство епископ шумадјиски Господин Јован освештао је новоподигнути јагодински храм.

У лето 2003. године, постављањем часног крста, назначено је место будуће православне богомоље. Убрзо затим, исте године, освећени су и темељи храма од стране владике Јована. Редовна богослужења у цркви су отпочела 2009. године, када је и основана Црквена општина при цркви Свете Петке у Јагодини. Подигнута је у српско-византијском стилу по пројекту архитекте Малише Миленковића из Јагодине. Црква има две куполе. У западној куполи смештена су два звона. Иконе на иконостасу и зидно сликарство у олтару је радио *Атеље Минић* из Београда, а осликавање куполе је принос руку иконописаца Далибора Станковића и Бојана Аничиха, парохијана ове цркве.

На дан када Црква празнује и прославља Свету Петку, свештенство Беличког архијерејског намесништва и мноштво верног народа свечано су дочекали Његово преосвештенство епископа Јована. После

опхода са светим моштима око цркве, Владика је обзнанио окупљеном народу да је осим ове светитељке добио још једног патрона. То је Свети великомученик кнез Лазар Косовски, јер је честицу његових светих моштију уградио у Часну трпезу цркве и тиме уградио славу Божују у њу, славу која се пројавила на нетрулежном телу Светог кнеза.

Након великог освећења цркве, уследило је служење Тајне над тајнама на подијуму испред храма. На Светој Литургији Владика је рекао да нема спасења ван Цркве и позвао народ да у великом броју долази у своју нову богомољу. Током проповеди, епископ Јован још је рекао:

„Овде, међу вама имате још једну светињу. То је радост не само за Српску православну Цркву и Епархију шумадјиску, него за целу васељенску православну Цркву. Ово је радост зато што се данас саградио један храм који је и освештан. Храм је посвећен Преподобној матери нашој Параскеви чији празник ми данас славимо. Ово је прилика да заблагодаримо Богу што смо два дара принели Њему, овај храм, осветивши га, и ову свету службу коју смо данас принели Господу нашем Исусу Христу. Нека молитве Преподобне матере Параскеве или Свете Петке, како је ми обично зовемо, штите вас и буду заступници ваши, а она ће се молити и биће ваша заштитница ако увек будете на Светој Литургији која се овде буде служила и њено име спомињало. Обрадујте је, као што смо обра-

довали нашег и њеног Господа Исуса Христа са овим храмом, и она ће се, можда, још више радовати, јер ће у овом зиданом храму гледати вас, живу Цркву. То ће бити њена радост, али не само њена, већ и радост Господа нашег и свих Светих Његових. То ће бити радост и овоме храму, ако што чешће будете долазили у њега, све више ће добијати на својој лепоти.

Симболички речено, данас смо засадили ружу у облику овог храма, али ружу треба окопавати, плевити, чистити, хранити, а све то је ваша молитва, ваш долазак у храм. То је и ваша дужност. Молим вас, немојте растужити Свету мати Параскеву, да у овој цркви, када се буде служила Света Литургија, буде неколицина људи. То је мало за ово место, мало за овај храм. Нека

буде препун. Што се више сабира народ да се моли Богу, све више измољавамо Бога да буде милостив нама, а Он је то сам рекао у Јеванђељу – тамо где су двоје или троје у име Моје, онда сам и Ја са њима.

Данас заблагодаримо Богу што смо учествовали у овом светом догађају Цркве Христове и што смо принели на дар овај храм. Данас, заблагодаримо свима онима који су се потрудили и допринели на било какав начин да ову цркву и освештамо. Благодаримо и онима који, можда, нису материјално могли да помогну, а који су се молили Богу да овај храм буде завршен. Молитва је, сигурно, наш прилог и наш дар, јер молитвом разговарамо са Богом. Зато, онај који се не моли, не зна да разговара са Богом. Он разговара са самим собом, са својом сујетом и гордошћу, разговара са другим, а не са Богом. Заблагодаримо Богу што нам је дао Себе, што је принео Себе за нас, да ми будемо спасени и што нам је дао Цркву Тела Свог да са њом жи-

вимо и њоме да се причешћујемо, јер ван Цркве нема спасења. Можемо бити побожни и морални, све је то добро, али ако нисмо у Цркви, то нам неће послужити на спасење. Зато постоји Једна, Света, Саборна и Апостолска Црква која није Црква Јованова, Павлова, Маркова, него Црква Христова.

За онима који говоре да су Црква, а за васељенску Цркву кажу да није Црква, немојте, молим вас, да се поводите. Ако они страдају одвојивши се од Цркве, немојмо и ми сами себе одлучивати од Бога. Бог је ту, браћо и сестре, Света мајка Параскева је ту. На њу се, заиста, примењују речи Јеванђеља о пет мудрих и пет лудих девојака. Она спада у оне мудре девојке које су чувале кандило своје вере да га разне невере, сујете, сујеверја, не угасе. Она је стражарила над собом, као што су стражариле мудре девојке. И као таква, очекивала је свог Женика Христа.

Наше душе су невесте Христове и треба да чезну за Жеником својим, а невеста када се удаје мисли само о тренутку сусрета са жеником и све друго што се око ње дешава њу не занима. Жеља јој је да се сретне са оним кога воли. А ко нас више воли до Бога, браћо и сестре? Кога ми можемо волети више од Бога? Ако не волимо Бога, лажно волимо и децу, жену и пријатеље. Нема љубави без Божије љубави. Без богољубља нема ни човекољубља, а без човекољубља нема ни богољубља. Данас, осветивши овај храм, предајем га вама да га молитвом подржите и уздигете, да са љубављу у храм улазите и да мржњу остављате пред вратима ове цркве и тако да се мирите са Богом, собом и једни са другима.

Не могу а да се не сетим наше сестре Радмиле Ђорђевић. Она је дала идеју за зидање овог храма. Сада се она радује горе и није са нама телесно, али духом јесте. Зато, осветивши овај храм молили смо се за њену душу као што смо се молили за здравље и спасење свих вас који сте помогли да се храм заврши и који сте се данас сабрали.

Нека сте срећни и Богом благословени. Нека Пресвета Мајка Божија са Сином Својим Исусом Христом и са Преподобном матером нашом Параскевом буде са вама. Нека њене молитве штите вас и домове ваше. Бог вас благословио и сваким добром даровао!“

Током Литургије одликовани су чином протојереја ставрофора протојереји Небојша Младеновић, архијерејски намесник белички и старешина цркве Светих апостола Петра и Павла, Миодраг Матић, старешина нове цркве Свете Петке, и Славко Јоцић, такође парох ове цркве. Након причешћа великог броја верника, највишим одликовањем Шумадијске епархије, орденом Светог Симеона Мироточивога, Преосвећени владика Јован одликовао је Радосију Милутиновић и постхумно њену сестру Радмилу Ђорђевић. Архијерејским граматама одликовани су Црквени одбор храма Свете Петке, Срђан Милутиновић, председник Црквеног одбора, као и Голуб и Слађана Марјановић из Јагодине.

Након богослужења уследила је трпеза љубави за све који су дали свој допринос у богоугодном делу изградње цркве Преподобне мајке Параскеве у Јагодини. Овај празник појањем су увеличали ученици крагујевачке Богословије Светог Јована Златоуста на челу са професором Немањом Старовлахом.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ДОДЕЛА ПРИЗНАЊА ЗА АСФАЛТИРАЊЕ ПУТА ПРЕМА МАНАСТИРУ ЛИПАР

У недељу, 2. октобра Епископ шумадијски Г. Јован поделио је признања заслужнима за асфалтирање пута према манастиру Липар.

Захваљујући Зорану Радуловићу грађевинском инжењеру и Зорану Милисављевићу надзорном органу ЈП Путеви Србије и уз благослов и подршку Епископа Јована, упућена је молба ЈП Путеви Србије, за поправку и асфалтирање веома оштећеног пута према манастиру Липар и врло брзо су започети радови који су завршени 1. октобра.

Епископ Јован је одликовао орденом Светог Симеона Мироточивог Зорана Стојисављевића, директора сектора за државне путеве ЈП Путеви Србије, и Љубишу Живковића, директора ПЗП Крагујевац, као извођача радова.

Архијерејском граматом одликован је Зоран Милисављевић, надзорни орган ЈП Путеви Србије, а постхумно је истом граматом одликован Зоран Радуловић, грађевински инжењер из Крагујевца.

СМОТРА ЦРКВЕНОГ БЕСЕДНИШТВА У ПОПОВИЋУ

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, под покровитељством Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Министарства правде Владе Републике Србије, Градске општине Сопот и Центра за културу Сопот, у суботу, 1. октобра, у порти храма Светог Ђорђа, оджана је шеста по реду „Смотра црквеног беседништва у Поповићу“.

Ово врлинско сабрање у име Речи Божије, благословио је и увеличао својим присуством Владика Јован, са свештенством космајског намесништва. Тема овогодишњег беседништва, била је „Вера“.

Богонадахнуте ауторске беседе, изговорене пажљиво одабраним речима, произнели су свештеник Глигорије Марковић, Архиепископија београдско-карловачка, свештеник Војислав Дољанчевић, Архиепископија београдско-карловачка, Ђакон Никола Милошевић, Епархија шабачка, вероучитељ Горан Аврамовић, Епархија шумадијска и професор београдске богословије Горан Раденковић.

Глумац Александар Дунић је извео ауторски колаж састављен од делова беседа Светог Владике Николаја Велимировића. За музички део програма, као и сваке године, били су задужени ученици верске наставе СМШ „Др Милоје Милојевић“ из Крагујевца. Академија – Висока шко-

ла СПЦ за уметност и конзервацију, пријатељ овог сабрања од његових почетака, и ове године је обрадовала посетиоце прелепим иконама које су биле изложене у порти храма Светог Георгија. Удружење за очување старих заната и вештина „Бели орлови“ представило се изложбом оруђа и оружја која су користили Срби у 14. веку.

Одлична организација пароха поповићког, свештеника Марка Стевановића, и труд његове породице и парохјана храма Светог Ђорђа, учили су да сви окупљени учествују у радости сусрета, сусрета са Другим, сусрета са Господом.

Предраг Обровић, вероучитељ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У РАЧИ КРАГУЈЕВАЧКОЈ

Велика духовна радост се осетила 4. октобра у Рачи крагујевачкој на празник Оданија Воздвижења Часнога Крста јер је тог дана ова живописна шумадијска варош дочекала свог Архипастира, Епископа шумадијског Јована.

Епископу Јовану су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Пре саме Свете Литургије Владика Јован је извршио чин малог освећења храма који је преуређен до те мере да је добио сасвим нови изглед бројним грађевинским радовима. Нарочито се истичу изузетно леп под од гранитних плоча и фасада храма.

После прочитаног Јеванђеља Епископ Јован је одржао богонадахнуту беседу тумачивши речи Светог апостола Павла да се сав закон испуњава у једној заповести која гласи „Љуби ближњег свог као самога себе“. Ако желимо да будемо Божији људи и Божији народ, ваља нам ући у себе, у своје срце, да видимо да ли у њему има љубави Божије или смо ту љубав истиснули.

После возгласа „Светиње светима“ причестили су се сви присутни свештеници, а затим су најсветијој тајни Православне цркве приступили и верници рачанског краја, међу којима мноштво деце која похађају веронауку предвођена својим вероучитељима.

За залагање око уређивања храма Владика Јован је одликовао старешину храма Светих апостола Петра и Павла у Рачи јереја Владу Бранисављевића достојанством протонамесника, одликовавши такође Архиепископском граматом захвалности Милоша Ђорђевића, Ненада Јовановића, Бранислава Мићковића, Милинку Солунац, Мару Радош, Миливоја Петронијевића и Златка Петронијевића из Раче, Слободана Миловановића из Ђурђевог, Живадинку и Љубишу Ђорђевић из Доње Раче, као и Скупштини Општине Рача. Архиепископском захвалницом су одликовани Д.О.О. „Стуко Италијано“, Јованка Вељковић и Ђорђе Радомировић из Раче, Радослав Милојевић из Вишевца, Томислав Вељковић из Бошњана и Ненад Милошевић из Доње Раче.

На крају овог дивног духовног сабрања уследила је трпеза љубави.

Горан Живковић, протонамесник

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ДАРОСАВИ

Дана 7. октобра, када наша Света Црква прославља спомен на Преподобног Симона Монаха, црква у месту Даросава је прославила своју храмовну славу. Свету Литургију је служио протојереј ставрофор Мићо Ђирковић уз саслуживање свештеника орашачког архијерејског намесништва Светој Литургији су присуствовали ученици верске наставе из овог места и својим појањем су улепшали овај молитвени скуп. Велики број присутних верника је приступио Светој Чаши, а са њима и сви ученици.

Након Свете Литургије, после свечане литије око храма, пререзан је славски колач. Беседу је произнео протојереј ставрофор Драгомир Кеџић који је присутне вернике подсетио ко је Преподобни Симон. Потом је приступио тумачењу прочитаног Светог Јеванђеља где је све окупљене вернике подсетио значају вере, наде и љубави за исправан хришћански живот.

Немања Искић, ђакон

ПРОСЛАВА МАНАСТИРА ПЕРАДОВАЦ

Дана 7. октобра када наша Црква прославља Свету промученицу Теклу, Преподобног Симона монаха, Светог краља Владислава и Преподобног Давида, манастир Перерадовац је прославио своју крсну славу и имендан игуманије овог манастира мати Текле. Мноштво народа из свих крајева Србије од раног јутра пристизало је на прославу манастира.

Свету Литургију је служио Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештеника Шумадијске и Крушевачке епархије.

У својој беседи преосвећени Епископ Јован је нагласио значај светородне лозе Немањића и њихову улогу у животу наше Цркве. После Свете Литургије уследило је резање славског колача и додела архијерејских признања и орден епархије шумадијске великим доброворима овог светог манастира. Орденом војда Карађорђа одликовани су Петроније Теић из Цириха, Предраг Новаковић из Београда и Звонко Каштелан из Београда.

Игуманија Текла је, заједно са сестринством, после службе и доделе ордена приредила свечану трпезу љубави за све окупљене госте у новоподигнутом конаку манастира.

Драгиша Богичевић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ ВОЉАВЧИ

Празник посвећен Преподобном Киријаку Отшелнику окупио је у среду, 12. октобра, у манастиру Вољавчи вернике рудничког краја, који су се заједно са својим Владиком Јованом пред моштима овог великог богоугодника помолили за заступништво и помоћ у стицању Духа Светога. Његовом преосвештенству Епископу шумадијском Г. Јовану током Свете Литургије саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног зачала из Светог Јеванђеља Владика Јован се присутним верницима обратио беседом о значају духовног живота за човека. Подсетивши на живот преподобног Киријака, Владика Јован је нагласио да је сваки човек потенцијални светитељ уколико следи Христа и спроводи Јеванђеље на делу. Сама чињеница да су мошти преподобног Киријака са нама и данас, након непуних хиљаду и петсто година, показатељ је да Бог своје угоднике прославља и никада не оставља.

У славу и част преподобног Киријака Отшелника Владика Јован је пререзао и преломио славски колач заједно са монахињом Евгенијом, настојатељицом манастира Вољавче, која је несебичном љубављу и трудом уприличила трпезу љубави за све окупљене вернике.

Урош Костић, ђакон

ЗАПОЧЕЛИ РАДОВИ НА ИЗГРАДЊИ ХРАМА У СТОЈНИКУ

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована у четвртак 13. октобра започели су радови на изградњи храма посвећеног Рођењу Светог Пророка, Претече и Крститеља Јована у селу Стојнику код Аранђеловца.

Тог дана Архијерејски намесник младеновачки протојереј Жељко Ивковић и надлежни парох протојереј Спасоје Марковић служили су обред призивања помоћи, благодати и дара Пресветог Духа на почетку сваког доброг дела. Богослужењу су присуствовали верници ове парохije, мајстори који ће радити на изградњи храма, а захваљујући Милијани Петровић, директорки ОШ „Вук Караџић“ из Стојника, сабрање су увеличали ученици и предшколци поменуто основношколске установе.

Отац Спасоје се обратио присутнима позивајући их да се уједине око градње дома Божјег. Подсетио је Стојничане да је вишедеценијска жеља њих и њихових предака да у свом селу имају цркву и да посебна част припада генерацији која гради Светињу. На крају беседе протојереј Спасоје Марковић је истакао да храм припада свима онима који у њега долазе, учествују у Светој Литургији и заједничаре у Евхаристији.

Марко Јефтић, јереј

ПОКРОВ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У РЕСНИКУ

Црква Божија у Реснику покрај Крагујевца прославила је своју славу, празник Покрова Пресвете Богородице на челу са својим свештеником јерејем Мирком Шилковићем. Свету Литургију служио је протојереј Драган Васиљевић у саслужење свештеника Шумадијске епархије. Литургију су својим појањем улепшали појци протонамесник Братислав Паунковић и вероучитељ Дарко Бошковић, као и пензионисани дугогодишњи парох Реснички прота Мирослав Исаиловић, те хор хришћанки из овог села.

Након прочитаног Јеванђеља, вернима који су се окупили у великом броју, беседом се обратио протонамесник Слободан Бабић поучавајући о важности и значају Пресвете Богородице која је својим пристанком да Адамово не, претвори у човеково да Богу, омогућила стварање Цркве Божије. Зато је она за нас не само Христова Мајка, већ и Мајка свима нама која нас својим Покровом штити и чува.

Након причешћа верних учињен је литијски опход око храма, а потом је преломљен славски колач. Потом се вернима обратио отац Сретко Петковић и захвалио свима који су дошли на ову Свету Литургију због свог ангажовања и подршке коју пружају своме надлежном свештенику око радова на парохijsком дому, који напредују тавом брзином да ће ускоро бити завршени. Омалтерисана је сала дома, а пред улазом у храм су обновљене плочице. Још је истакао да је веома лепо то што у храм Господњи долази све више народа који заједно са својим свештеником изграђују Цркву Божију у овом месту.

Културно уметнички програм су заједно са својим свештеником припремили ученици Основне Школе, а прослава празника Покрова Пресвете Богородице је настављена до вечерњих часова.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ПРАЗНИК ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ЈАГОДИНИ

Дана 14. октобра, на празник Покрова Пресвете Богородице, Његово преосвештенство, Епископ шумадијски, Г. Јован, испуњавајући своју архијерејску службу служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице, у Јагодини.

Владика је дочекан од многобројног верног народа, актуелизирајући речи Светог Игнатија Антиохијског: „где је Епископ, тамо нек је и народ“ и осликавајући есхатолошки прекус Царства Божијег. Уз Епископа, саслуживало је свештенство из великог намесништва.

У празничној беседи, Епископ Јован је најпре изложио агиолошко-херотолошке карактеристике празника, а затим је говорио о Пресветој Мајци Божијој, Њеној љубави према

човеку, као и о заступништву које она чини за људски род. На крају беседе, Епископ Јован се дотакао филокалијског и харитативног позвања сваког хришћанина, наглашавајући потребу да сви будемо део Цркве, и да у Цркви тражимо Бога и спасење.

На Светој Архијерејској Литургији причестило се мноштво верног народа. По дељењу антидора, Епископ Јован је уручио грамате верним људима, који су, слично као што су некад Израилци одвајали од свога иметка да би се дигла Скинија, одвојили значајније износе за изградњу храма Покрова Пресвете Богородице.

Граamate су уручене породици Стојковић из села Вољовче, Тодору Долашевићу и Милошу Антићу из Јагодине.

Након Свете Литургије уприличена је трпеза љубави у дому културе у селу Вољовче.

Стеван Симоновић, вероучитељ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ПАВЛОВЦУ

У суботу, 15. октобра, када наша Црква прославља Светог свештеноченика Кипријана и Јустину девицу и преподобног Андреја, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је свету Архијерејску Литургију у селу Павловац код Нагалинаца крај Тополе. Повод овог молитвеног сабрања био је обнова цркве из 1720. године која је посвећена Светом цару Константину и царици Јелени, па је ово био догађај од посебне важности и радости за вернике овог шумадијског села. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Окупљеним верницима Владика Јован упутио је духовне поуке обративши им се беседом о правим хришћанским вредностима и исправном начину живота. Ми хришћани смо ту да посведочимо да је могуће бити хришћанин и у оваквом времену. Ми своје „ја“ морамо заменити за „ти“, јер док то не учинимо заједнице нема. Ко хоће да буде човек, мора да буде у Христу и Христос да буде у њему. Следећи Јеванђеље, дужни смо да другима чинимо оно што бисмо желели да други чине нама. Човек престаје да буде човек Божији онда када угаси Духа Божијег у себи јер тада губи страх Божији, губи стид и добра дела замењује рђавим. Угасити Духа Божијег у себи значи престати слушати Бога, прекинути однос са Богом и ближњима. Дух овог времена се супроставља Духу Божијем и то је оно што се у човеку бори, а шта ће победити и који ће дух преовладати зависи искључиво од нас самих.

Након Свете Литургије Епископ Јован је освештао звонару ове цркве, а потом је Архијерејском граматом захвалности одликовао Будимира Стаматовића из Божурње без чије би се несебичне љубави ово сабрање сигурно одложило за нека друга времена. Истом граматом одликована је и Општина Топола која је такође пружила подршку у обнављању ове богомоље.

За све вернике уприличена је трпеза љубави од стране протонамесника Бранимира Товиловића, његове породице и богољубивих парохјана.

Урош Костић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА И МОЛЕБАН НОВОМУЧЕНИЦИМА КРАГУЈЕВАЧКИМ У ИЛИЋЕВУ

Крагујевачко насеље Илићево које је ове године добило новоосвећени храм посвећен Светом апостолу Томи је 19. октобра прославило своју храмовну славу. Светом Литургијом је началствовао прота Милан Борота уз саслужење свештеника Епархије шумадијске. За певничног су појали протојереј Драгослав Милован и протођакон Небојша Јаковљевић уз пратњу хора овога свега храма.

Свештеник Сретко Петковић је беседећи верном народу

рекао да апостол Тома није био присутан када се Господ Исус Христос јављао осталим ученицима, да би се његова вера потврдила и била сведочанство свему свету. Као што нам се данас на Литургији каже: „Са страхом Божијим и вером приступите“, тако је и Господ апостоли Томи казао: „Приђи, метни прст свој у ране од клинова и метни руку своју у ребра моја.“ Прилазећи Светој Чаши на Литургији ми исповедамо веру примајући Његово Тело и Његову Крв. Многи траже и желе да вид Христа, зато је потребно да дођу овде на Његову вечеру, на Литургију, јер је то једино место где Га могу срести.

Домаћин данашње славе је био Милош Радивојевић. Честитајући Славу свим вернима, прота Милан Борота је указао на егзистенцијални значај вере у Христа и позвао све верне да се поуче јеванђелским примером апостола Томе и да у своме срцу и својој души негују љубав према Христу.

У 10 часова пред спомеником свим страдалима у претходним ратовима одржан је Молебн Новомученицима Крагујевачим. Овом приликом су ученици ОШ „19. Октобар“ положили венце и цвеће, те представници локалне самоуправе као и Градоначелник Града Крагујевца Радомир Николић.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ХРАМОВНА СЛАВА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У КОНАТИЦАМА

На дан светог апостола Томе, 19. октобра, верни народ Конатица и околине окупио се са својом децом да дочека свог архијереја, Његово преосвештенство Епископа шумадијског Г. Јована и да прослави своју храмовну славу. Архијерејску Литургију служио је Владика Јован, а саслуживали су свештеници Епархије шумадијске. За певницом је појао хор ученика београдске богословије предвођен професором Бранком Тадићем.

На почетку Литургије Владика је рукопроизвео у чин ипођакона теолога Зорана Степановића из Великог Борка.

После прочитаног јеванђеља Епископ је честитао славу сабраном народу и нагласио значај Васкрсења Христовог. Говорећи о Васкрслем Господу, Владика је назначио да је сведок Васкрсења Христовог Свети апостол Тома. Васкрсење је најважнији догађај у историји рода људског и догађај који осмишљава наш живот. Живот је узалудан ако му је последња станица смрт. Зато смо позвани на непрекидно усавршавање и напредовање. Позвани смо на попраљање и исправљање свог начина живота. Ако тако живимо Господ нам дарује благодат и отвара нам се духовни вид.

У наставку је Владика говорио о јеванђељској вери која може и горе премештати. Није вера ако тражимо доказе или чуда. Смирење нас води ка вери и тек са вером савети помажу. Где нема вере ту настаје сумња, подозрење, кушање. Кад се настани вера у човеку он постаје човек. Код туђина кад

настане вера онда нам туђин постаје ближњи, а насупрот томе и код најрођенијег ако нема вере онда нам он постаје туђин.

На крају беседе Владика је позвао да се помолимо Богу и да узвикнемо и ми као апостол Тома *Господ мој и Бог мој*, да би се Господ уселио у нас и ми живели по Богу и са Богом.

Након освећења дарова, Епископ је ипођакону Зорану упутио очинску поуку пре рукоположења у чин ђакона. Том приликом је напоменуо да је ђаконски чин, чин од кога зависе сви други чинови у Цркви. Ђакон значи бити слуга и позван је на служење, молитву, смирење и послушност. Владика је даље нагласио будућем ђакону да се труди да сачува и увећа благодат која ће после рукоположења сићи на њега. То ће моћи да постигне ако буде служио и Господу и ближњима. Величина је човека у служењу другима, а онда долазе и сви други дарови које нам Господ дарује.

Ђакони су привели ипођакона Зорана Епископу кроз царске двери и после трократног опхода око Трпезе Господње Владика је обавио чин рукоположења а затим и облачења наворукоположеног ђакона уз позив народу аксиос – достојан, на шта су сви сабрани у храму појали ове радосне речи.

После причешћа великог броја деце и народа уследила је литија око храма, а потом је пререзан славски колач испред цркве. Овогодишњи домаћин храмовне славе био је Милорад Пајић са својом породицом. Затим је Владика одржао помен покојном проти конатичком и архијерејском намеснику бељаничком протојереју ставрофору Николи Протићу и свима који су сахрањени у порти храма. После службе, у парохијском дому уследила је трпеза љубави уз песму београдских богослова.

ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЛАПОВУ

Ове године је други пут у Лапову организована, са благословом Епископа шумадијског Јована, манифестација „Дани свете Петке“. Ова манифестација је организована поводом храмовне славе Свете Параскеве, а у циљу продубљивања вере код верујућег народа Лапова.

На дан када обележавамо спомен на ову велику светитељку служена је Света Литургија, а служили су је протојереј ставрофор Миленко Стикић, протојереј Србољуб Марковић и протонамесник Горан Живковић уз саслужење ђакона Божидара Васиљевића.

Беседу о животу и значају ове светитељке одржао је протојереј ставрофор Миленко Стикић. Након причешћа свештенства и верника Лапова пререзан је славски колач који је припремила овогодишња колачарка Биљана Николић, а затим је уследило отварање манифестације изложбом ликовних уметника Лапова, чије удружење води Живота Денић, а учешће су узеле и вредне жене из „Моравских шареница“, као и удружење воћара „Црвени брег“. Након пригодног програма у коме су узела учешће и деца из основне школе „Светозар Марковић“, на челу са својим вероучитељем ђаконом Божидаром Васиљевићем, уследила је вечера љубави за све присутне вернике.

Наиме, деца са веронауке су спремила своје писмене радове на тему „Храм, место окупљања“ као и цртеже, па је школски жири одабрао најбоље радове. Деца која су освојила те награде су добили скромне, али упечатљиве и душекорисне поклоне. За ликовне и литерарне радове награђени су Катарина Николић, Емилија Јовичић, Маша Микић, Анђела Благојевић, Матеја Миловановић и Јана Ђурђевић.

Првог дана ових духовних свечаности верујући народ Лапова је имао прилику да погледа изложбу у којој су, сем ликовних уметника из лаповског удружења учествовали и уметници Зоран Милошевић, Драган Милојевић, Биљана Виденовић Радовановић и Драган Крстић који ради иконе на бази пирографије, као и деца из основне школе, али и средњошколци предвођени својим вероучитељем Сашом

Павловићем. Изложбу су посећивали и најмлађи основци предвођени својим учитељицама и њима је емитован, путем пројектора који је поклонила лаповска општина, пригодан цртани филм о првој глави Постања.

Следеће вече је гост био глумац Небојша Дугалић који је показао одлично познавање не само уметности којом се бави, већ и свеотачке литературе, а иза његових речи се осетило да је и његов живот у складу са оним што беседи.

Треће вечери је гостовао црквени хор „Искон“ из Ковина под руководством диригента Ненада Петковића, који је одржао концерт са програмом песама у којима су доминирале композиције Николе Ресановића.

Ове духовне свечаности су се сваког дана завршавале трпезама љубави које су између осталих припремиле и жене из удружења Коло српских сестара, као и други пожртвовани верници.

Горан Живковић, протонамесник

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ ВИНОГРАДИ

Свечаним празничним бденијем, које је служио Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован започело је прослављање храмовне славе цркве Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.

Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. За певницом су појали ђаци крагујевачке Богословије под вођством свог професора Немање Старовлаха.

На крају бденија Епископ Јован се обратио окупљенима у храму честитајући им храмовну славу Преподобну мати Параскеву – Свету Петку. Владика нас очински саветује да наша вера буде као вера богоугоднице Божије чији спомен молитвено прослављамо и да у свом животу будемо увек уз Господа.

После празничног бденија приступило се трпези љубави чији је домаћин био Мирослав Брковић привредник из Крагујевца са својом породицом.

САБРАНИ У ПОХВАЛУ СВЕЧАСНЕ ПАРАСКЕВЕ

У цркви Свете Петке на Колонији у Смедеревској Паланци прослављена је храмовна слава. Након Свете Литургије, обављене литије око храма и резања славског колача, сви присутни, са свештенством и члановима црквеног одбора, њих око пет стотина, узели су учешће и у трпези љубави коју су припремили домаћини храмовне славе уз помоћ и других верника у парохијском дому.

На овај велики дан, на молитвеном сабрању, пригодном беседом обратио се окупљеним верницима протонамесник Слободан Сенић. На крају своје беседе, пожелио је да пламен славске свеће воштанице просвети свима ум и загреје душе, да би се показали као истинита деца Божија, која воле и долазе у дом Божији.

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА И ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ ЛУКЕ У МЛАДЕНОВЦУ

У понедељак 31. октобра, када наша Света Црква прославља Светог апостола и јеванђелисту Луку и Светог Петра Цетињског, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном Светом Луки на Старом градском гробљу у Младеновцу. Храм скромних димензија био је премали да прими велики број верника, који су дошли са жељом да са својим Владиком учествују у Литургији. Литургијско сабрање увеличао је предивним појањем хор „Благовести“ под вођством професорке Љиљане Миловић.

У својој беседи је Епископ Јован истакао да на први поглед двојица Светитеља које данас празнујемо немају много сличности, немају много додирних тачака. Но, то је само на први поглед. Најважнија заједничка особина ове двојице Светитеља јесте да су они живели за Христа, да је Христос био у њима и да су они били уз Христа. И да су у сваком тренутку били спремни да дају живот за Христа, једину Истину. То је пример за све нас да ако нисмо у заједници Богочовечанског Тела Христовог, у Цркви, у литургијском сабрању, нема нас ни у спасењу. Наш Владика је рекао да је Апостол Лука записао у свом Јеванђељу Реч Божију, Реч која оживљава, Реч која васкрсава, Реч која освећује, Реч која просвећује. То је та Реч Божија од које је постало све што је постало. Верни су упознати са мудрошћу да је хришћанин вечни ученик, који се у овом животу спрема за полагање испита за вечни живот; испит нашег живота, наших дела и испит наши недела. Пред Богом су живи само они који слушају Реч Божију и извршавају је, а духовно мртви пред Богом су они који слушају Реч Божију а не творе је.

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења кољива и резања колача. Овогодишњи домаћин био је Предраг Чокић са породицом. После се приступило трпези љубави коју је породица Чокић са љубављу припремила. У поподневним сатима Епископ Јован је крстио у храму Успења Пресвете Богородице малог Луку, сина Немање и Јоване Вукадиновић.

Марко Јефтић, јереј

ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У КОРИЋАНИМА

У недељу 30. октобра, када православна Црква прославља Светог Осију и Андреја Критског, у храму Свете Тројице у Корићанима, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију, уз саслужење свештенства лепеничког и крагујевачког намесништва.

Својим појањем, лепоти и узвишености Евхаристијског сабрања допринели су хор „Успења Пресвете Богородице“ при Саборном храму у Крагујевцу, ученици Богословије

„Свети Јован Златоусти“ са професором Немањом Старовлахом и Марко Качаревић члан певачког састава „Српски Православни Појци“ из Београда.

Владику је дочекао велики број верника из Корићана и околине. Пре почетка Литургије Владика Јован је освештао гостопримницу и чесму у порти храма.

Након прочитаног јеванђелског зачала Владика Јован се богонадахнутом беседом обратио присутном народу тумачећи Јеванђеље. Литургијско сабрање је крунисано причешћем великог броја верника.

По завршетку Свете Литургије уприличена је трпеза љубави за преосвећеног Владику и госте, у организацији Црквене општине Корићани и њених свештеника, протојереја Милорада Тимотијевића и јереја Дејана Марјановића.

Дејан Марјановић, јереј

СЕМИНАР ЗА ВЕРОУЧИТЕЉЕ У КРАГУЈЕВЦУ

У суботу, 5. новембра, у просторијама „Добротољубља“ у згради богословије „Свети Јован Златоусти“ у Крагујевцу, одржан је семинар за вероучитеље под називом „Примена Интернета у реализацији верске наставе“. Реализатори семинара били су Милош Јелић, вероучитељ у Основној школи „Херој Радмила Шишковић“ у Смедеревској Паланци, који је уједно и аутор овог програма стручног усавршавања, и Милан Милошевић, наставник информатике и рачунарства у истој школи.

Семинару је присуствовало укупно тринаест полазника, наставника верске наставе у основним и средњим школама у Крагујевцу, који су са успехом одслушали теоријски део обуке, али и одрадили практични део, будући да је сваки од полазника креирао свој блог посвећен верској настави.

Општи циљ овог програма стручног усавршавања, који се у периоду 2012-2016. године налазио у званичном Каталогу програма стручног усавршавања, јесте пружање подршке и оспособљавање наставника за коришћење Интернета у настави и учењу предмета Верска настава. Интернет као феномен савременог доба, различити приступи коришћењу Интернета, потреба коришћења Интернета у настави уопште, могућности употребе Интернета у извођењу верске наставе, биле су само неке од тема које су обрађивале на овом семинару.

Данашње дружење са крагујевачким вероучитељицама и вероучитељима имало је и посебну тежину, будући да нас је у току рада посетио Епископ шумадијски Г. Јован. Он се, пошто се упознао са детаљима програма и разлозима за његову реализацију, обратио учесницима семинара, саветујући их да се моле Богу и да се труде да живе хришћанским животом, јер ће моћи да буду светао пример ученицима које

уче једино уколико личним примером сведоче веру коју проповедају.

Конструктиван дијалог и лепо расположење били су главне одлике данашњег сусрета окончаног заједничким ручком током којег је настављен разговор о проблемима са којима се вероучитељи у своме раду најчешће сусрећу.

Милош Јелић, вероучитељ

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У СУШИЦИ

Свечаним празничним бденијем, 7. новембра, које је служио Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, започело је прослављање храмовне славе цркве Светог великомученика Димитрија Мироточивог у Сушици.

Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. За певницом су појали ђаци крагујевачке Богословије под вођством професора Немање Старовлаха.

На крају бденија Епископ Јован се обратио окупљенима у храму честитајући им храмовну славу. Владика нас је очински посаветовао да наша вера буде као вера богоугодника Божијег Димитрија. Епископ нас позива да се обраћамо чудотворцу захвалним и топлим молитвама како би он за нас својим посредничким молитвама испросио од Господа изобиле добара.

После празничног бденија приступило се трпези љубави у организацији Црквене Општине Сушичке.

Сутрадан Свету Литургију служио је ректор крагујевачке Богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић уз саслужење намесника крагујевачког протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића.

Отац ректор се обратио мноштву верујућег народа честитајући славу свим свечарима који молитвено празнују Светог великомученика Димитрија.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЛАЗАРЕВЦУ

У уторак 8. новембра, када наша Света Црква прославља Светог великомученика Димитрија, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Лазаревцу, у цркви посвећеној овом светитељу, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

За Литургијско благолепије био је задужен хор „Свети Димитрије“ из Лазареваца, предвођен диригентом протонамесником Владимиром Стојковићем. Литургији је присуствовао и Бојан Синђелић, председник ГО Лазаревац, као и мноштво представника јавног и културног живота нашег града.

Надахнутом беседом шумадијски Првојерах је поздравио присутне и честитао свима храмовну славу. Подсетио нас на је светли пример Светог Димитрија који се није уплашио

својих целата знајући да његова права отаџбина није овде већ тамо где је Господ са својим светима. Показао нам је да се и у најтежим временима може бити човек и хришћанин. Онај ко је са Богом увек је победник, јер добија Царство небеско и Бога за сведока. Без Бога човек је усамљен и пре-страшен. Овај страх нагони човека да чини разна недела. Сасвим је друго страх Божији. Ово није тек страх од Бога, већ страх да се не огрешимо о доброту Божију и жртву коју је Бог поднео за нас. Бити хришћанин, говорили су свети оци, значи бити изабран и бити у достојанству. То достојанство даје се само онима који љубе Бога и који су Бога изабрали за свог Спаситеља.

Славски колач Владика Јован је преломио са овогодишњим свечаром, Живаном Младеновић. На крају Литургије уследила је Трпеза љубави у свечаној сали парохијског дома, која је за све присутне припремљена трудом верника и свештенства лазаревачког храма.

ОСВЕЋЕЊЕ ЖИВОПИСА ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ТЕЧИЋУ

Дана 12. новембра када наша Света Црква прославља Светог Краља Милутина, Преподобног Теоктиста и Јелену и Светог Варнаву Хвостанског Његово преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован служио је Свету Литургију у Цркви Свете Петке у Течићу.

На самом почетку сабрања освећене су фреске, а Светој Литургији саслуживали су протосинђел манастира Саринца отац Николај, протојереј ставрофор Живота Марковић и протојереји Милић Марковић и Драгослав Цветковић.

Владика је по прочитаном јеванђељу у свом обраћању нагласио важност здраве породице и уз бројне примере указао на који начин свако од нас треба да се односи према својој деци.

Љубав према својој Цркви посебно је исказала Љубица Стојановић из Течића коју је на предлог чланова црквеног одбора наш Епископ одликовао Архиепископском грамамом за хвалности. Том приликом чином протонамесника је одликован парох течићко-рабеновачи јереј Новак Илић. Радост овог догађаја настављена је у сали поменуте Цркве у којој је припремљен ручак трудом и залагањем чланова црквеног одбора и бројних парохијана.

СЛАВА БОЛНИЧКЕ КАПЕЛЕ СВЕТИХ ВРАЧА КОЗМЕ И ДАМЈАНА

У понедељак, 14. новембра, на дан Светих Врача Козме и Дамјана, у болничкој капели посвећеној овим исцелитељима, Свету архиепископску Литургију служио је Његово преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован, уз саслужење протојереја ставрофора др Зорана Крстића, игумана Петра, сабрата манастира Светог Георгија на Липару и протојереја Бојана Димитријевића, пароха маршићанског.

Свечар овогодишње славе је био крагујевачки неуро-

хирург проф. др Радивоје Николић, а Литургији и резању славског колача је присуствовао и директор КЦ Крагујевац, проф. др Предраг Саздановић, са члановима управе Клиничког центра Крагујевац.

По одслуженој Литургији за Епископа, служашче свештенике, управу болнице и присутне припремљена је мала закуска, трудом протојереја ставрофора Живомира Миловановића, духовника болничке капеле и управе КЦ Крагујевац.

Бојан Димитријевић, протојереј

ОБНОВЉЕЊЕ ХРАМА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА – БУРЋИЦ, КРСНО ИМЕ ВЛАДИКЕ ЈОВАНА ШУМАДИЈСКОГ

У среду, 16. новембра, Његово преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Турђиц. На навечерје празника, по одслуженом вечерњем богослужењу, у епископској резиденцији надлежни парох о. Срећко Зечевић осветио је славску водицу.

Честитајући славу Владике, о. Срећко је рекао: „Свети великомученик Георгије, је велико светило Цркве, сјајна звезда на небу мученика Цркве Христове. Претрпео је велике невоље, патње, страдања и муке, јер је имао веру непостидну, наду поуздану и љубав нелицемерну у Творца и Спаситеља свога Господа Исуса Христа. Он је слушао и творио реч Божију и она га је крепила и снажила да све издржи Христа ради. С тога желим и Вама преосвећени Владико, који свакодневно приносите бескрвне Жртве Спаситељу нашем у храмовима широм Богоспасавајуће Епархије шумадјиске, да Вам ваш заштитник и заступник пред престолом Творца, Свети великомученик Георгије, својим молитвама подари снаге, здравља, и крепости, да издржите све невоље и недаће, на Вашој претешкој архипастирској стази. Нека Вам свака ваша суза, проливена у молитви Животодавцу нашем, за нас, ваше саслужитеље и сапатнике и за сав народ наш, буде попутнина, која ће Вас привести у близину и заједницу Божију. Нека Вам је срећна Крсна слава, на многаја љета Владико“.

На дан своје Крсне славе, Његово преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован служио је Свету архиепископску

Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење свештенства Епархије шумадјиске. По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј ставрофор др Зоран Крстић, он је у име свештенства и верника Шумадјиске епархије честитао славу преосвећеном Владики Јовану. Пред отпусни благослов, о. Зоран је благословио и осветио славско жито и славски колач. Док је делио антидор и благосиљао верни народ, Владика је од своје пастве примао честитке поводом своје Крсне славе.

Радост празника је настављена у гостољубивом дому Епископа шумадијског за славском трпезом, на којој је Владика домаћински угостио свештенство, монаштво и верни народ. Угледни честитари славе били су и Епископ врањски Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игнатије, директор Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама др Милета Радојевић, и многи други угледни гости.

Срећко Зечевић, протонамесник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА, КРШТЕЊЕ И ОСВЕЋЕЊЕ МОЗАИКА У ЈАГОДИНИ

У суботу 19/6. новембра, када наша Црква празнује и слави Светог Павла Исповедника и Светог Преподног Варлама Хутинског, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светих Апостола Петра и Павла у Јагодини. Том приликом Епископ Јован је освештао нове мозаике Господа Исуса Христа и Пресвете Мајке Богородице, прилог Мирослава Михајловића. Мозаици су израђени од природног материјала (разнобојног камена) и од сада ће красити овај Божији дом. У склопу Литургије, Епископ шумадијски Г. Јован је крстио новорођеног Јосифа Ђорђевића, сина свештеника Милана Ђорђевића, пароха при храму Светих апостола Петра и Павла.

Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије, а само Литургијско сабрање је било обогашено и богонадахнутим певањем хора јагодинске цркве Светих Петра и Павла.

Након прочитаног Јеванђеља, Владика је беседио о значају поста, молитве и добрих дела, која морамо чинити као

хришћани, као и о задобијању Духа Светог. Такође, Владика Јован је рекао да је управо данашњим примањем Печата Дара Духа Светог, мали Јосиф ушао у црквену заједницу, јер је немогуће задобити Царство Божије и спасење ван Цркве. На крају, Епископ Јован је подвукао да је неопходно да се старамо о другима. Управо све ово нас чини православним хришћанима.

Након Литургије, Архијерејску грамату је добио Мирослав Михајловић за несебичну љубав према својој Цркви, коју је исказао прилажући мозаик.

Само евхаристијско сабрање је настављено трпезом љубави.

Младен Алексић, вероучитељ

СЛАВА БОГОСЛОВИЈЕ И РАДИЈА ЗЛАТОУСТИ

Празник Светог Јована Златоустог и ове године свечано је обележен у крагујевачкој богословији „Свети Јован Златоуст“ Светом архијерејском Литургијом којом је начелствовао Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са архимандритом Прокопијем (Тајаром), бившим учеником Богословије, уз умилно појање ученика школе предвођених професором Немањом Старовлахом.

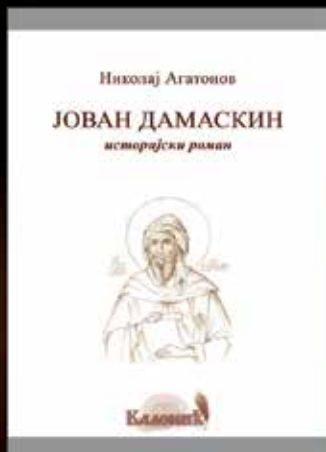
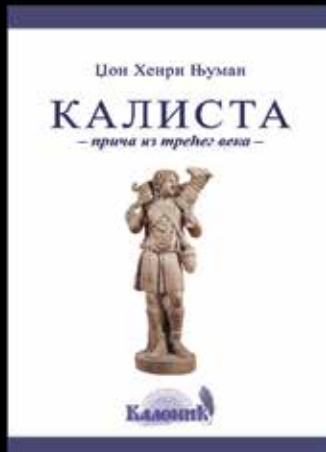
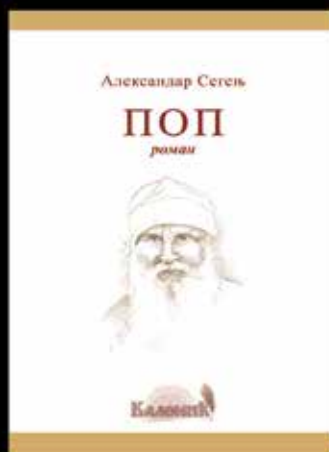
За бројне госте, међу којима је највише било бивших ученика ове школе, приређена је трпеза љубави.

Претходне вечери славио је и Радио Српске православне епархије шумадијске „Златоуст“, а колач, у навечерје празника Светог Јована Златоустог, и овога пута је пререзао Владика шумадијски Јован.

Гордана Јоцић

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Каленик

СПОМЕН НА ЧЕТРДЕСЕТОГОДИШЊИЦУ УПОКОЈЕЊА ВАЛЕРИЈАНА СТЕФАНОВИЋА, ПРВОГ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ

У недељу, 23. октобра навршило се четрдесет година од упокојења првог архијереја Шумадијске епархије, блажене успомене владике Валеријана Стефановића, који је на катедри епископа шумадијских предстојавао

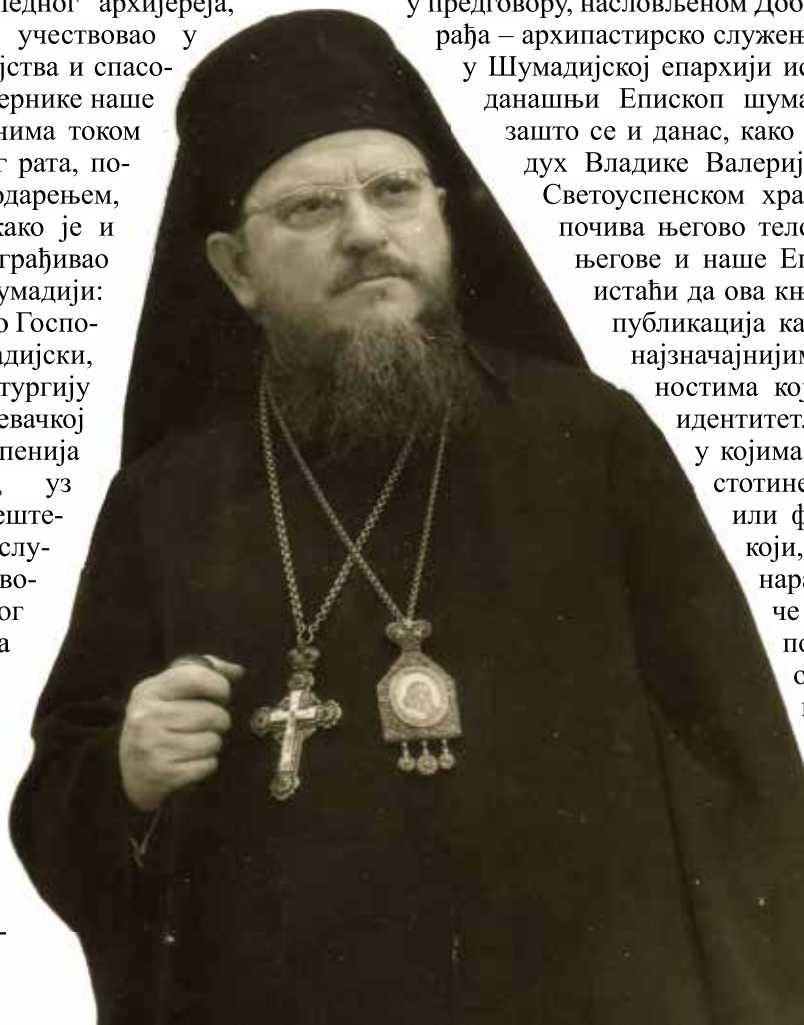
од 1947. године (када је Епархија основана) па све до смрти 23. октобра 1976. године, пуних двадесет девет година.

Сећање на овог угледног архијереја, који је самопрегорно учествовао у очувању вековног устројства и спасоносне улоге за народ и вернике наше Цркве у тешким временима током и након Другог светског рата, почело је служењем-благодарењем, дакле, на онај начин како је и владика Валеријан изграђивао живу Цркву Божију у Шумадији: Његово преосвештенство Господин Јован, епископ шумадијски, служио је Свету Литургију у препуној крагујевачкој Саборној цркви Успенија Пресвете Богородице, уз саслужење двадесет свештеника и два ђаконa. Саслуживали су и декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду протојереј ставрофор професор др Предраг Пузовић, као и протојереј ставрофор др Драган Протић, ректор београдске Богословије Светог Саве, који су учествовали у припремању књиге-

споменице о владици Валеријану, која је објављена поводом четири деценије од његове смрти. Учесници литургијског сабрања били су и свештеници које је владика Валеријан рукоположио, архијерејски намесници Епархије шумадијске, као и архијерејски намесник јадарски из Лешнице (родног места владике Валеријана) протојереј ставрофор Драгољуб Ивановић и протојереј ставрофор Горан Јанковић, парох лешнички (Шабачка епархија). Дошли су и свештеници из Епархије крушевачке, архијерејско намесништво темнићко, које је рукоположио Епископ Валеријан. Запажено је учешће и великог броја монахиња из манастира које је обновио Владика Валеријан у поратном тешком времену.

Након парастоса Владци Валеријану у Саборној цркви, приређено је јавно представљање књиге о њему, која је штампана поводом годишњице упокојења. Публикација *Валеријан Стефановић, викарни Епископ будимљански и први Владика шумадијски*, по формату споменица са карактеристикама монографије, нема само пригодни карактер, како у предговору, насловљеном Добро дрво добре плодове рађа – архијерејско служење Владике Валеријана у Шумадијској епархији истиче Господин Јован, данашњи Епископ шумадијски, већ показује зашто се и данас, како додаје Владика Јован, дух Владике Валеријана осећа не само у Светоуспенском храму у Крагујевцу, где почива његово тело, већ у сваком месту његове и наше Епархије. Неопходно је истаћи да ова књига заиста има изглед публикација какве су објављиване о најзначајнијим светињама или личностима које су утемелиле наш идентитет. Врло су ретке књиге у којима се може пронаћи две стотине педесет фотографија или факсимила докумената који, често, речитије него наративни описи, сведоче о животу у Србији у послератном периоду, о животу који су даривали Црква Божија у Шумадији и њен пастироначелник – Владика Валеријан.

О књизи и личност владике Валеријана, пред препуном двора-

ном крагујевачке Саборне цркве, говорио је најпре Епископ шумадијски Господин Јован, истакавши да је „био јеванђелски човек који је даноноћно бдио над Богом му повереном Епархијом, приводећи народ Богу и Цркви у она назахвална времена за Цркву и њене пастире. Јеванђеље је доживљавао и проповедао као Радосну вест. И тако је, као и апостол Павле, на крају земног живота могао рећи да је у њему живео само Христос (Гал 2, 20), јер је био христољубив, трудољубив и човекољубив.“

Декан Православног богословског факултета у Београду протојереј ставрофор професор др Предраг Пузовић, који је аутор истраживања о животу и раду Епископа Валеријана у предратном и ратном периоду од 1940. до 1947. године, појашњавајући неке важне појединости из тог периода, констатовао је да Српске Црква није имала велики број тако еминентних и одговорних архијереја као што је био Валеријан Стефановић. Рецензент ове књиге, ректор београдске Богословије Светог Саве протојереј ставрофор др Дра-

ган Протић емотивно и искрено је одсликао животни пут првог шумадијског архијереја који је и њега лично упутио у црквено служење. Протојереј ставрофор Драгослав Степковић, саслужитељ и активни учесник црквеног живота у Шумадији и Крагујевцу у доба владике Валеријана, који је и сам дао допринос својим текстовима за споменицу, нагласио је које је све препреке требало савладати да би Црква могла да настави да врши своју спасоносну мисију после Другог светског рата. Учеснике јавног представљања

књиге Валеријан Стефановић, викарни Епископ будимљански и први Владика шумадијски о томе како је она настајала, односно зашто она представља дар ученика учитељу, упознао је протојереј ставрофор Саво Арсенијевић, њен уредник и главни реализатор идеје да се владици Валеријану посвети овако репрезентативна публикација.

У програму, који је заиста праћен са пажњом, јер данашње генерације нису потпуно обавештене о тешким временима за Цркву пре неколико деценија, учествовао и Хор младих Саборне цркве у Крагујевцу којим

је дириговао протојереј Драгослав Милован.

Његово преосвештенство Господин Јован, епископ шумадијски од 2002. године до данас, трећи архијереј у трону епископа шумадијских, који увек истиче да благодари Богу што је као претходнике имао такве мисионаре спасоносне Христове науке и такве умне људе као што су били владика Валеријан и Владика Сава Вуковић (1977-2001), приредио је првом шумадијском владици подушје у крагујевачком Владичанском двору.

Нинослав Дирак, протођакон

СИМПОСИОН „ДВА ВЕКА СТАРЕ ЦРКВЕ У ЈАГОДИНИ“

У сусрет двестагодишњици Старе јагодинске цркве, задужбине Кнеза Милоша Обреновића, Црквена општина при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, организовала је научни скуп са темом „Два века Старе цркве у Јагодини“.

С обзиром на очигледну чињеницу да живимо у времену брзих промена, често нам се дешава, осим уколико се не ради о догађајима од општенационалног значаја, да олако потцењујемо важне историјске потврде сопственог постојања и трајања као нешто локално, подразумевајуће и недовољно важно. Ипак, обавеза наше генерације је да значајне јубилеје не само пригодно обележи него и помно осветли из различитих перспектива, не плашећи се да у њима открије и позитивне и негативне стране, како бисмо као народ успели да кренемо даље и, сачувавши притом православну веру, идентитет и традицију, омогућили опстанак будућим генерацијама на овим благословеним просторима.

Почетна идеја обележавања двестагодишњице Старе јагодинске цркве подразумевала је прикупљање радова еминентних стручњака и објављивање зборника поводом великог јубилеја. Владика је благословио ову замисао, али је предложио да зборник не настане само као скуп прилога познавалаца историје најстаријег јагодинског храма, већ да се уобличи у живом сусрету културних делатника, да остане, како би рекли стари

Грци, као траг и дело духовне гозбе, управо оних које је поред знања окупила и љубав према овом граду. Отуд је, морамо да признамо, организовање симпозиона оваквог типа представљало за нас стварни изазов, али сада можемо Владици да захвалимо на томе, јер је ово било ново и надахњујуће искуство.

Пре самог Симпосиона, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију. Епископу су саслуживали Декан Богословског факултета протојереј ставрофор Предраг Пузовић, архијерејски намесник белички протојереј ставрофор Небојша Младеновић, протојереј ставрофор Радослав Станковић, јереј Рајко Рајковић из Ћуприје и протођакони Иван Гашић и Нинослав Дирак уз учешће свештенства беличког намесништва, верног народа, као и хора Старе цркве.

Његово Преосвештенство Владика Јован је започео своју беседу молитвом Светог Владике Николаја: „Госпode, спаси мене од самога себе, јер ако човек тако не посматра свој живот онда у њему Бог не обитава, онда у човеку обитава гордост, мржња, злоба, обитава онај који није са Богом“. И да нас овај храм зове и окупља, скоро двеста година, око Трпезе Госпоње, коју је Господ поставио једном за свагда, да онај који се храни са ње не осећа духовну глад, која је много тежа и опаснија од телесне глади. Двеста година овај храм позива да слушамо Реч Божију, јер од Ње живимо, јер је од Ње све постало што је постало“ рекао је преосвећени Владика. Завршавајући своју беседу Владика Јован је истакао: „да смо ми данас овде да се причестимо Богом, да нас сачува од сатанског дејства, али и од нас самих“.

Након Свете Литургије Архијерејске Грамате добили су Предраг Савић, Томислав Станојловић, породица Стојанкић, Компанија ЦРХ, а Захвалницу Ненад Коларевић. Сви они су својим прилозима себе и своје породице „узидали“ у темељ нове сале и ризнице храма започете у порти Старе цркве.

Са знаменостима Старе цркве Владика и госте укратко је упознао др Бранислав Цветковић, виши кустос Завичајног музеја у Јагодини. Испред Факултета

педагошких наука у Јагодини, где се научни скуп и одржавао, дочекала нас је др Виолета Јовановић, декан факултета. Она је говорила о историјату Факултета педагошких наука, некада Педагошке школе, који је основао Сретен Адић. Посетиоци су, такође, могли да уживају у изложби еснафских икона, постављеној у холу испред зборнице, у којој је приређена и закуска.

Пре почетка научног скупа, хор факултета је испред амфитеатра све присутне дочекао песмом „Оче наш“, а Његово преосвештенство је поздравио песмом „Тон Деспотин“, док је хор Старе цркве отпевао тропар Светим Архангелима.

Старешина храма, протојереј Александар Гајић, у уводној речи захвалио се Епископу Јовану на указаној љубави и благослову за одржавање Симпосиона, а градоначелнику Јагодине Рагку Стевановићу, Деканима Богословског и Факултета педагошких наука, присутнима и свима који су помогли овај скуп, почев од покровитеља Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама и Града Јагодине, пожелео добродошлицу

и захвалност што су узели учешће и тако учинили да научни скуп има виши ниво.

Градоначелник Стевановић је у свом обраћању изразио задовољство због организовања оваквог догађаја, истичући изузетну сарадњу Града Јагодина и Цркве, изражавајући наду да ће научни скуп довести до неке врсте помирења две династије, Обреновића и Карађорђевића, јер је доста међусобног трвења, које траје све до данас на различите начине.

Симпосион је отворио Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован наглашавајући значај обележавања јубилеја, јер су зидови ове цркве, која је запамтила многе недаће људи и пружила а и даље пружа утеху свима који у њу улазе, двеста година упијали молитве и покајања. Преосвећени Владика је истакао побожност Кнеза Милоша, рекавши да је сазидо и обновио преко педесет цркава и манастира и на тај начин поставио темеље новековне Србије.

На првој седници председавајући су били Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован и др Бранислав Цветковић, а предавачи и теме:

мр Дејан Танић (Историјски архив, Јагодина) – Стварање новековне Србије (1815-1835),

др Предраг Пузовић (декан Богословског факултета, Београд) – Ктиторска делатност Кнеза Милоша,

Љубодраг Поповић (Архив Србије, Београд) – Намесништво јагодинско у 19. веку (до 1850),

мр Небојша Ђокић (Београд) – Из прошлости цркве јагодинске Светог архангела Михаила,

Светлана Мишковић (Историјски архив, Јагодина) – Верска настава у основним школама у Јагодинском округу у првој половини 19. Века.

Након предавања развила се дискусија која се углавном одвијала између самих предавача, што је прву седницу учинило још занимљивијом.

На крају првог дана и прве седнице уприличена је трпеза љубави.

Сутрадан, 28. новембра, у 10 сати почела је друга седница.

Председавајући на другој седници били су мр Дејан Танић и Јасмина Трајков, а предавачи и теме:

мр Добривоје Јовановић (Историјски архив, Јагодина) – Јагодински прота Јован Миловић, учесник Кочине крајине,

Душко Грбовић (Завичајни музеј, Јагодина) – Грађа из Збирке архивалија Историјског одељења Завичајног музеја у Јагодини о Старој јагодинској цркви Светог архангела Михаила,

Нинослав Станојловић (ОШ 17. октобар, Јагодина) – Свештеници цркве јагодинске Светог архангела Михаила (1818-1918),

Александар Милосављевић – Владимир Орбовић (Јагодина) – Свештенство Старе цркве између два светска рата.

Председавајући на трећој седници били су Нинослав Станојловић и Светлана Мишковић, а предавачи и теме:

др Бранислав Цветковић (Завичајни музеј, Јагодина – Балканолошки институт САНУ, Београд) – О „античкој“ спотији у храму Светог Арханђела Михаила у Јагодини,

мр Ана Костић Ђекић (Филозофски факултет, Београд) – Стара црква Светог архангела Михаила у Јагодини: њена архитектура и место у владарској идеологији кнеза Милоша Обреновића,

Јасмина Трајков (Завичајни музеј, Јагодина) – Иконостас цркве Светог архангела Михаила у Јагодини,

Вук Даутовић (Филозофски факултет, Београд) – Богослужбени предмети из ризнице Старе јагодинске цркве.

Након сваке седнице уследила је дискусија.

Завршну реч одржао је протођакон Нинослав Дирак захваливши се свима, а посебно, у име братства храма, декану Факултета педагошких наука, професорки Виолети Јовановић, која је на наш први позив предусретљиво одговорила, нудећи нам сву могућу помоћ и подршку, препознајући да се Стара јагодинска црква и Педагошка школа (а данас Факултет педагошких наука) морају посматрати као нераздвојива образовна и духовна целина, односно да они јесу само језгро идентитета и трајања Јагодина.

Наредних недеља и месеци очекује нас много посла: припрема и издавање зборника са Симпосиона, затим организовање изложбе икона, завршно са свечаном прославом 200 година Старе цркве (на Аранђелов дан) 2018. године. Потрудићемо се да до тада завршимо и нову ризницу, као и салу како бисмо у том простору могли наставити овакву врсту дружења и поново били, надамо се, добри домаћини.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.rs

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.rs

ПРОСЛАВЉЕН ДАН ВЕРСКЕ СЛУЖБЕ У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

На свечаности која је 12. новембра 2016. године одржана у Генералштабу Војске Србије, гостима и учесницима прослављања Дана верске службе у Војсци Србије, обратио се пуковник др Саша Милутиновић, наченик Одељења за веру у Управи за људске ресурсе, чије излагање, које се односи на историјат устројства верске службе, односно на прве резултате након поновног увођења верске службе у нашу војску, преносимо у овом броју Каленића

Драги гости, драга браћо и сестре, данас други пут у Министарству одбране и Војсци Србије прослављамо Дан верске службе.

Дан верске службе прослављамо као сећање на 12. новембар 1839. године (30. октобар по старом календару), када су рад и деловање војних свештеника у војсци

војног штаба стајаће војске, донетим 25. октобра 1862. године. На основу Устројства целокупне војске од 24. фебруара 1876. године, министар војни је 28. маја 1876. године донео *Пропис о дужностима војних свештеника*.

Од значајних датума истакао бих да је за време владавине Краља Милана I Обреновића, а на предлог председника Министарског савета и министра војног генерала Саве Грујића, 14. јануара 1888. године, издато наређење о прослављању слава у Војсци. Одређено је да све команде и установе које имају заставу имају и славу. За дан славе узиман је значајан датум из прошлости јединице или дан неког српског светитеља. Заштитник јединице био је светитељ који се по календару славио оног дана када и слава, а дан славе је објављиван у *Службеном војном листу*. Прописом о прослави слава команди и завода које је донео министар војни 6. априла 1888. године, детаљно је била уређена ова област.

Српска војска је имала и одређени број војних имама и војних рабина,

који су вршили своје дужности потпуно равноправно као и православни војни свештеници. По први пут римокатоички капелани уведени су у Српску војску на Солунском фронту на иницијативу српског митрополита Димитрија, да се аустроугарским заробљеницима омогући слобода вероисповести.

У војсци Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, касније Краљевине Југославије, задржан је исти образац организације верске службе као и у српској војсци до 1918. године, с тим да су, у условима изражене мултиетничности и мултиконфесионалности, право на војне свештенике имале све признате цркве и верске заједнице.

Правилима службе које је прописао краљ Александар I Карађорђевић 1928. године, веза између вере и морала (наравствености) још детаљније је разрађена. Војни свештеници су и у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца (Југославији) богослужили у касарнама, у просторијама одређеним за ту намену и то празничним данима и недељом. Строго се водило рачуна да сваки припадник војске на служби у том гарнизону најмање једном месечно присуствује богослужењу.

Априла 1941, из познатих разлога престаје организовано деловање верске службе.

Кнежевине Србије дефинисани усвајањем *Устројства гарнизона војске*. Поменути закон регулисано је да се при Врховној команди налази главни војни владика који је био начелник целог свештенства у војсци и који је био задужен да се служба Божија у јединицама одвија по црквеним правилима и прописима.

Дужности и права војних свештеника дивизије били су исти као и војног владике. Он је у договору са командантом дивизије одређивао дане и начин одржавања богослужења којима је требало да присуствују све дивизијске јединице – обележавање народних празника, слављење добијених битака, давање парастоса погинулим војницима.

Првим војним законом, у глави II, чланом 8. одређено је да се „у војном логору служба Божија тачно по уставима црквеним врши”. Официр који би без оправдања изостао са службе био би затворен, а војницима је следовала „обична казна”. Официр који би дошао пијан на молитву, први и други пут би био „строго затворен”, а трећи пут је лишаван официрског чина. Војник би за исти преступ прва два пута био „строго кажњен”, а трећи пут ишибан.

У нешто каснијем периоду место и улога војних свештеника били су уређени *Законом о устројенију*

Услови за поновно организационо деловање створени су усвајањем Закона о Војсци Србије из 2009. године у коме је дефинисано организовање верске службе у Војсци Србије.

Одлуком председника Републике Србије, о одређивању родова и служби Војске Србије од 12. априла 2011. године одређена је и верска служба.

Доношењем подзаконских аката, Уредбе о вршењу верске службе у Војсци Србије и Правлиника о вршењу делатности верске службе, као и након потписивања споразума између Министарства одбране и признатих цркава и верских заједница, створени су услови за имплементацију и рад у Војсци Србије.

Пријемом у службу првих војних свештеника и војних службеника, 1. августа 2013. године почиње са радом верска служба у Министарству одбране и Војсци Србије.

Одлуком председника Републике Србије о одређивању Дана Војске Србије и других војних празника од 27. јула 2015. године за Дан верске службе одређен је 12. новембар.

Имамо веома добру и коректну сарадњу са свим црквама и верским заједницама. Учествовали смо у организацији и реализацији састанака начелника Генералштаба и епископа шумадијског и војног Господина Јована 21. јануара у Београду и 8. јула 2016. године у Крагујевцу и након њих реализовали смо договорене задатке.

и иностранству, а припадници Генералштаба и Министарства одбране имали су прилику да се поклоне светињама на Фрушкој Гори и Хиландару.

Благословом и подршком владике војног Господина Јована реализовали смо поклоничко путовање светињама Шумадијске епархије и при том смо посетили манастир Каленић, Саборну цркву и Епархијски двор у Крагујевцу, Задужбину краља Петра I Карађорђевића на Оплепац и Лазаревац. Свуда смо имали изузетно квалитетна предавања и истакао бих заиста братски пријем.

Од владике војног током 2016. године добили смо 8000 хиљада иконица који су подељене припадницима Војске Србије уочи Божића и Васкрса.

Од Библијског друштва Србије добили смо 4000 примерака Новог завета и све смо расподелили припадницима Министарства одбране и Војске Србије.

Захваљујући донацији др Момчила Тодоровића, обезбеђене су две уметничке слике за опремање римокатоличког богослужбеног простора у Бачкој Тополи.

Са верском службом Националне гарде Охајо већ десет година имамо изузетно плодотворну сарадњу и њихове припаднике смо посетили ове године.

Примили смо у посету војне свештенике Православног ординаријума Оружаних снага Републике Пољске и у сарадњи са владиком ваљевским Господином Милутином обезбедили смо да се поклоне нашим светињама у манастирима Лелић и Ћелије.

По благослову патријарха српског Господина Иринеја и владике шумадијског и војног Господина Јована, као и благослову београдског надбискупа монс. Хочеваара, створили смо услове да се у Војној штампарији изврши штампање 6000 молитвеника за вернике православне и 500 молитвеника за вернике римокатоличке вероисповести.

У сарадњи са надлежним епископима значајно смо повећали број поклоничких путовања у земљи

Остварена је веома коректна сарадња са надлежнима за морал и психолозима у свим јединицама Војске.

Председник Врховног сабора Исламске заједнице Србије муфтија Мухамед Јусуфспахић одржао је предавање за потребе слушаоца Школе националне одбране.

Учествовали смо на предавањима на којима је модератор био др Борислав Гроздић, који је такође реализовао наставу за потребе Управе за људске ресурсе.

Наставили смо са обуком војних изасланика у Центру за усавршавање кадрова војнообавештајне службе коју реализујемо са надлежнима у Српској православној Цркви, Исламској заједници Србије, Јеврејском заједницом и Римокатоличком црквом.

Војни свештеници учествовали су на градским литијама, прославама Богојављења, Православне Нове

ства одбране, што је имало позитиван утицај на морал припадника.

Неговали смо и молитвено сећање на наше славне претке и велике људске жртве из ратова и битака од Косовског боја до краја 20. века.

Војни духовници Генералштаба били су ангажовани као рецензенти у изради научних радова и посебно бих истакао пружену подршку потпуковнику др Миљану Милкићу из Института за стратегијска истраживања.

Војни свештеници и верски службеници ангажују се у припреми јединица и појединаца за извршење сложених задатака. Као спој вере и традиције прослављани су Бадњи дан, Ускрс, Видовдан, Ђурђевдански уранак, обележавали смо Бајраме и увек након богослужења духовници одрже краћу беседу и попричају са верницима.

Начелници група за верске послове су били у функцији саветника команданата јединица по верским питањима и питањима морала и мотивације припадника јединице. Ангажовање је било у оквири-ма замисли команданата уз испољавање повратног утицаја на етичност одлука и очување хуманитарних аспеката командовања.

Пружена је помоћ болесним припадницима Војске Србије и члановима њихових породица и у пуном обиму је заживело духовно саветовалиште.

У наредном периоду планирамо да очувамо достигнути степен развоја верске толеранције и поверења у духовнике.

У наредном периоду планирамо да очувамо достигнути степен развоја верске толеранције и поверења у духовнике.

У наредном периоду планирамо да очувамо достигнути степен развоја верске толеранције и поверења у духовнике.

године, славама јединица и градова у којима су размештене наше јединице. Први пут ове године реализована је Божићна литија са налагањем бадњака, овде у Генералштабу Војске Србије

Учествовали смо у реализацији свечаних светих миса поводом Дана државности Републике Србије и верских служби за све настрадале припаднике Војске Србије током НАТО агресије.

На основу захтева, одржани су помени и освештане просторије великог броја јединица, као и организацијских целина Генералштаба и Министар-

Шеснаеста генерација Богословије Светог Јована Златоустор 2011/2016

Владан Миливојевић (Народни музеј Аранђеловац), Јована Ненадовић

СРЕДЊОВЕКОВНА ЦРКВА НА ВЕНЧАЦУ

Монументална задужбина непознатог ктитора

Читаоци Каленића су у броју 5/2011 имали прилику да се упознају са открићем средњовековне цркве на локалитету Дворине – Маџарско гробље на Венчацу. Већ тада је наслућено да је реч о значајном налазу. У наставку археолошких радова у 2016. години добијени су подаци који бацају ново светло на остатке ове монументалне грађевине

О сопственој прошлости, изгледа, једва да шта знамо. Нова открића понекад нас у тој мери изненаде да нас доведу у дилему да ли је оно што смо до тада знали тачно. Проналазак остатака велике цркве у селу Бањи, на локалитету Дворине – Маџарско гробље, на северо-источним падинама Венчаца, потпуно заборављене од садашњих нараштаја, представља не мало изненађење, имајући у виду време и начин њене градње, положај, димензије, архитектуру и квалитет фрескосликарства.¹

тако да су на многим местима зидови храма потпуно повађени. Заснивањем новог гробља у центру села Бање, средином 19. века, са забором који је полако прекривао „Маџарско гробље“, бледело је и сећање на древну светињу под Венчацом.

Средњовековна црква на Дворинама сврстава се у групу грађевина тзв. српско-византијског стила, који настаје у Милутиново доба. У основи и у кровним масама, ове цркве имају уписан крст, сажетог

Са неколико пробних археолошких ископа, отворених током јуна 2016. године, покушало се доћи до основних података о овој цркви, чији се остаци налазе испод гробља из 18. и прве половине 19. века.² Иако га мештани називају Маџарско или Турско гробље, реч је о српском гробљу, о чему сведоче надгробни споменици са натписима и хришћанском и народном орнаментиком уобичајеном за сеоске некрополе тога доба. Сахрањивање преко остатака цркве није необична појава, нити је на Дворинама оно било случајно. Место некадашњег храма под Венчацом сматрано је светим, култним местом, погодним за чување земних остатака околног сеоског живља које је дуго памтило предање о цркви Светог Илије, али и о Павлу Бакићу, последњем српском деспоту, који је, наводно, у 16. веку управо ту боравио. По његовој кући, тј. дворима, сматра се, локалитет је добио назив. Нажалост, познији гробни укопи додатно су оштетили и онако лоше очувану грађевину,

или развијеног типа. Код развијеног, купола почива на четири слободно зидана ступца, а понекад поред централне постоје још четири мање куполе на угловима између кракова крста. Фасаде су обично изведене наизменично постављеним редовима камена и опеке. Међу владарским задужбинама овог типа поменућемо Грачаницу, Свете Архангеле код Призрена, Матејчу. Бројне су и властеоске задужбине из ове групе цркава, а подизане су, по узору на владарске, све до времена Маричке битке (1371), када у црквеном градитељству преовладава Моравска архитектура. То су Лесново, Псача, Мушутиште, Конче и многе друге.

Иако је венчачка црква засада мањим делом истражена, неке од њених главних одлика су установљене. Била је готово правилно оријентисана по правцу исток-запад. Имала је троделни олтарски простор – централни део олтара, широк око 4 м, завршавао се апсидом, унутра полукружном а споља полигоналном

(тространом?), док су проскомидија и ђаконикон засебне просторије које се на истоку такође завршавају апсидама, унутра полукружним а споља тространим. Између олтара и ђаконикона постоји пролаз, док се о евентуалном пролазу ка проскомидији за сада ништа не зна. Изнад централног дела наоса била је купола која је почивала на четири зидана ступца, у основи дим. 1,5 x 1,3 м. Растојање између источног пара стубаца, између којих се ступало у олтар, износи 3,5 м, док су растојања између ових стубаца и северног, односно јужног зида 2,6 м, тако да је укупна ширина цркве била око 13 м (спољне мере у које улазе и ширине зидова). Да ли су уз северни и јужни зид храма постојали и параклиси, тек треба проверити. Када је реч о дужини цркве, при садашњем степену истражености она није могла бити прецизно утврђена, али се креће око 16 м, не рачунајући припрату на западу са којом је дужина цркве вероватно прелазила 20 м. На основу делимично откривене трасе јужног зида припрате, није могуће утврдити да ли је у питању нартекс затвореног или отвореног типа, тј. трем зидан истовремено са црквом. О евентуалном постојању и ексонартекса, у овом тренутку не може се говорити.

Подница у цркви била је од правилних каменних плоча, димензија углавном 0,3 x 0,3 м. Плоче су пред страдање цркве повађене, па се о изгледу под-

нице закључује на основу њихових отисака и фугни у очуваној подлози за под. Занимљив налаз потиче управо са супструкције пода. То је сребрни новчић аквилејског патријарха Лодовика II од Тека (1412-1437), верског поглавара древног црквеног седишта у италијанској Аквилеји који је последњи самостално управљао својом малом државом.

До стварања комплетне стратиграфске слике и прикупљања релевантних археолошких података у ископавањима која следе, за сада је време градње цркве само оквирно утврђено, на основу архитек-

туре и остатака живописа. Већ је поменуто да су на територији српске државе цркве византијског типа подизане од почетка 14. века, након Милутинових освајања на југу, па до смрти цара Уроша (1371). Тако је и црква на Дворинама морала бити изграђена у овом периоду. На то указују и остаци живописа, очувани на самим зидовима цркве (декоративни сокл), или као фрагменти пронађени у шути током ископавања.³ По прелиминарним проценама наших стручњака за средњовековно зидно сликарство ради се о врхунском живопису, насталом око половине или током треће четвртине 14. века. Међу бројним фрагментима на којима се разазнају представе одежди, ореола, затим различити орнаменти и ћирилична слова, истиче се неколико са ликовима светитеља. По димензијама, уломци са светитељским лицима припадали су неким композицијама са више насликаних фигура. Њихова лепота и мајсторство сликања не заостају за ликовима са наших најлепших фресака тога доба.

За разлику од времена градње, време страдања цркве далеко је неизвесније. Налаз новца аквилејског патријарха Лодовика II сведочи да је црква служила и током прве половине 15. века. Да ли је запустела већ падом Деспотовине 1459. године или је преживела овај налет Турака, тек треба испитати.⁴ Познато је да је у 17. веку постојала Веначко-рудничка митрополија, на чијем челу је 1632. године био митрополит Серафим. Да ли је центар ове митрополије био на Венчацу, није са сигурношћу утврђено. Уколико јесте, логично је да је био на Дворинама.⁵ У сваком случају, црква је 18. век дочекала у рушевинама, јер се тада преко ње формирало сеоско гробље, које може бити и нешто старије.

Посебно је питање ко је ктитор овог храма? Мону-менталност, начин зидања и украшавања, довођење

врхунских мајстора који га осликавају, могао је себи да приушти само неко ко је имао моћ и располагао знатним средствима, а то је највиша српска властела или неки од последњих владара из лозе Немањића (краљеви Милутин и Стефан Дечански и цареви Душан и Урош). Чињеница да су сви познати храмови византијског типа, било владарски било властеоски, распоређени на Косову и Метохији и Македонији и да је на Венчацу откривена далеко најсевернија таква грађевина, ово питање посебно чини значајним, толико да ће одговор на њега, ма какав био, отворити низ других расправа. Дотле је на археологији да што прецизније утврди време подизања храма, као и да ли је реч о манастирском или дворском комплексу са придворном црквом. Подсећамо да су на северу платоа, у чијем центру је црква, констатовани и делимично испитани остаци велике спратне грађевине чија функција и даље није јасна. Једно је, ипак, сигурно: читав комплекс са монументалном црквом и пратећим објектима, на положају који је осим према Венчацу био отворен ка равници и видљив издалека, имао је за циљ да истакне моћ његовог ктитора. Претпостављамо да је и властелинство ове цркве било знатније и да је обухватало већи број села у окружењу, што значи да су ови крајеви Шумадије били насељени и култивисани много пре времена Моравске Србије, када је због турске опасности тежиште државе било умерено ка северу. Дакле, све што до сада знамо о овом локалитету сугерише да га треба другачије посматрати од познатих примера из ширег окружења, где су монашке заједнице, позног 14. и прве половине 15. века, настајале у скровитим и теже приступачним пределима. То су, углавном, били мањи комплекси какве познајемо на Руднику и Космају.

Због тога је веома важно наставити истраживања на локалитету и овај храм, потпуно заборављен сплетом нама непознатих околности, „вратити Цркви и народу“. То су речи Његовог преосвештенства епископа шумадијског Господина Јована, изговорене приликом посете Дворинама у току археолошких радова. Владика Јован је 11. јула 2016. године одслужио архијерејску литургију на локалитету, прву након толико векова, претходно осветивши велики дрвени крст и звоно, чији се звук поново зачуо на овом светом месту.

напомене:

¹ Црква је пронађена 2011. године. Видети: В. Миливојевић, Новооткривена црква на Венчацу, *Каленић* 5/2011, 33-34; М. Грковић, В. Миливојевић, Резултати археолошких истраживања локалитета Дворине – Маџарско гробље у селу Бањи, *Шумадијски записи VI*, Аранђеловац 2012, 87-104.

² Наставак археолошких радова организовао је Народни музеј у Аранђеловцу у сарадњи са Филозофским факултетом у Београду. Руководилац ископавања био је др Дејан Радичевић, доцент на Одељењу за археологију Филозофског факултета, а стручну екипу чинили су, поред аутора овог текста, и Олга Старчевић (Народни музеј у Аранђеловцу) и Сања Секулић, техничар (Завод за заштиту споменика културе, Крагујевац).

³ Највећа очуваност висине зидова, па самим тим и живописа, износи 1 м.

⁴ Поред података које ће, надамо се, пружити наставак археолошких радова, потребно је прегледати и турске дефтере за Смедеревски санџак из друге половине 15. и за 16. век. Како до сада публиковани дефтери не обухватају целу територију санџака, за подручје Венчаца и околине тренутно не располагамо подацима. Црква у Бањи би се у дефтеру појавила под условом да је манастирска и да плаћа порез, наравно ако уопште у то време постоји.

⁵ В. Миливојевић, Веначко-рудничка митрополија, *Каленић* (5/2009), Крагујевац, 29-32.

СЕМИНАР ЗА МОНАШТВО ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

У организацији Епархије шумадијске, са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, у четвртак 17. новембра, организован је семинар за монаштво Шумадијске епархије. Сабрање је почело Светом Архијерејском Литургијом у Саборној Цркви у Крагујевцу којом је начелствовао Епископ шумадијски Господин Јован уз саслуживање игумана манастира Хиландара архимандрита Методија, протојереја ставрофора др Зорана Крстића, архимандрита Серафима Божића, архимандрита Јефтимија Јутроша, игумана Онуфрија Вранића, игумана Петра Драгојловића, протосинђела Николаја Младеновића, јеромонаха Дионисија Кузовића, јеромонах Мардарија Јокића, јереја Дејана Лукића, архиђакона Јустина Сегединског и протођакона Ивана Гашића.

Светој Литургији су присуствовале игуманије свих манастира са својим сестринствима: Грнчарице монахиња Домника, Никоља монахиња Евдокија, Каленића монахиња Нектарија, Ралетинца схимонахиња Евгенија, Прерадовца монахиња Текла, Драче монахиња Јелена, Дивостина монахиња Анастасија, Благовештења монахиња Салафаила, Липара монахиња Тавита, Вољавче монахиња Евгенија и Манастирка монахиња Теодора, као и братства манастира Јошанице, Тресије, Доброводице, Денковца, Саринца, Павловца, Брезовца и Сибнице.

После Свете Литургије, семинар је почео уводним излагањем Владике Јована, у коме је поздравио предаваче архимандрита Методија, игумана манастира Хиландара, протојереја ставрофора др Зорана Крстића, професора Канонског права на ПБФ, и јерођакона Јеротеја, сабрата манастира Ковиља, док-

торанта ПБФ у области Литургије. Владика је истакао да ће најављена предавања о монаштву и монашким помислима бити са различитих аспеката. Подсећајући присутне на поуку Светог Саве упућену монасима: „Ум наш нека буде на небесима у гледању на красоте рајске“, епископ је препустио реч предавачима.

Отац Зоран је своје предавање поделио на два дела. У првом је говорио о спољашњем приступу монашком животу, нагласивши потребу нове евангелизације са неопходном сарадњом манастира и парохија у циљу оснажења вере, а у другом делу се осврнуо на монашки живот кроз каноне Цркве који се односе на статус манастира и на статус монаха.

Јерођакон Јеротеј је о монаштву говорио у историјско-патролошком контексту, обухвативши развој монаштва, од појаве првих девстеника до формирања општежитељних манастира као најзрелије форме монашког живота.

Највећи део семинара је било предавање игумана архимандрита Методија, „Откривање помисли као основ послушности“ у коме је објединио предавања на сличну тему која је одржао више пута у Русији. Игуман је говорио о поковању помисли на послушност Христу и о светотајинском карактеру руковођења кроз исповедање помисли. Сви присутни су имали прилику да учествују у разговору са предавачима.

Владика Јован је у завршној речи, у којој је изразио наду да ће се оваква монашка сабрања наставити, нагласио да се венац спасења може добити само у Цркви кроз послушност и да се треба борити за саборност.

Тавита, Игуманија манастира Липара

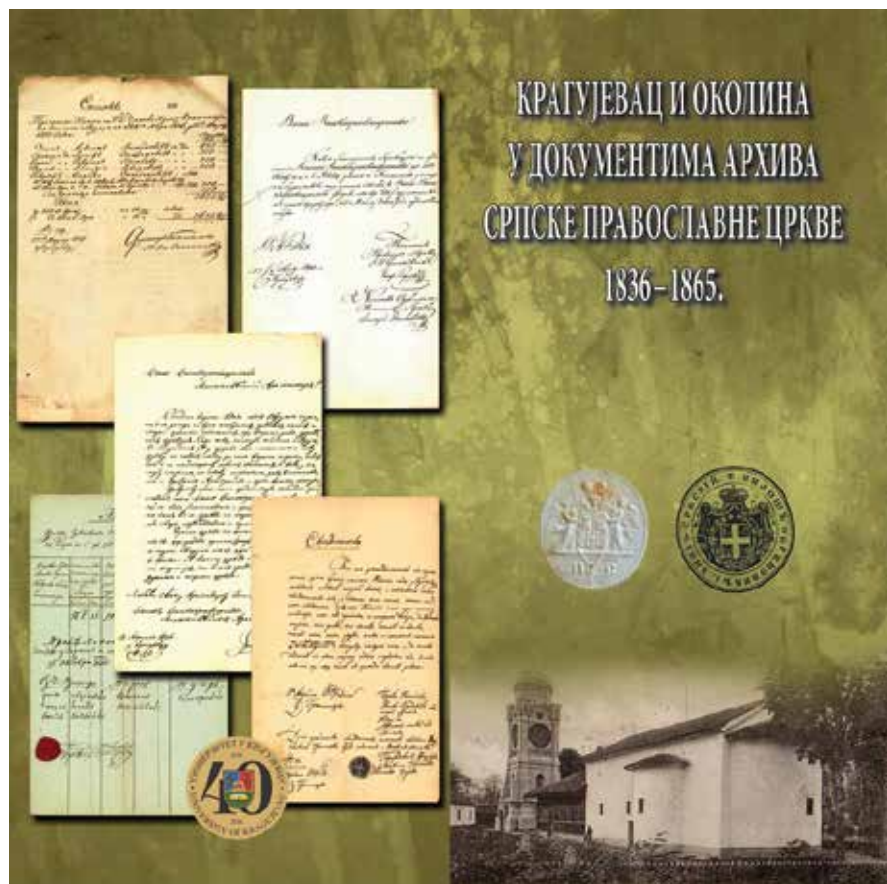

КРАГУЈЕВАЦ И ОКОЛИНА У ДОКУМЕНТИМА АРХИВА СПЦ (1836-1865)

У Универзитетској галерији у Крагујевцу 25. октобра ове године отворена је изложба „Крагујевац и околина у документима архива Српске православне цркве од 1836. до 1865. године.“ Аутори изложбе и каталога су проф. др Маја Анђелковић са Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, Радован Пилиповић, директор Архива Српске православне Цркве, као и Милош Матијевић. Изложбу су отворили Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован и ректор Универзитета у Крагујевцу проф. др Небојша Арсенијевић

На овој изложби по први пут јавности су презентовани документи црквене провинијенције који сведоче о стварању модерне српске државе и напору да

Академска и архивистичка традиција су стекле су се у изложби „Крагујевац и околина у документима Архива Српске Православне Цркве 1836-1865“, којом

црквена управа у Кнежевини Србији буде заснована и спровођена у духу црквених канона. Изабрани документи су од нарочитог значаја за историју и културу српског народа, и као такви омогућавају обогаћивање знања о прошлости српске државе и српског друштва. У питању су аутентична сведочанства из области историје Цркве, историје грађанског друштва, судства, здравства, политичког живота и историје приватног живота.

„Издавачка и излагачка делатност Архива Српске православне Цркве у протеклом периоду препозната је као врло значајан сегмент презентовања историје Цркве и државе, и развијања критичке културе сећања која своје упориште проналази у аутентичним сведочанствима. Успостављање сарадње између Универзитета у Крагујевцу, као академске заједнице која држи до традиције и сарадње са Црквом, и Архива СПЦ, сагледавамо као заједнички интерес свих нас којима је стало до очувања и презентовања идентитета народа којем припадамо.

се симболички обележава 40 година постојања Универзитета у Крагујевцу и истовремено документује период стварања модерне српске државе. Али, постављање овакве изложбе не треба сагледавати само у смислу обележавања јубилеја.

Њен значај превазилази њен повод, нарочито ако имамо на уму да се први пут презентују јавности документа која су непобитна сведочанства о историји Цркве, о културно-историјским приликама уопште, о политичким дешавањима, као и онеме што данас називамо историјом приватног живота. Истичемо да је значај ове изложбе особито битан, имамо ли на уму време у ком живимо. А у овим смутним временима често се јавља запитаност ко смо и шта смо, ком и каквом народу припадамо. Из нашег непознавања историјских чињеница, из нашег непознавања архивске грађе, и из нашег непознавања прошлости, нужно се јавља и наша несигурност у себе саме, као и страх од Другог и туђег. Такође, сведоци смо да се данас све чешће чује она добро позната реченица да време лечи све. Но, време, у чије се исцелитељске моћи тако олако уздамо, не може излечити ама баш ништа осим онога за шта смо смирење нашли у себи самима. А то смирење происходи једино из наше спознаје истине. Отуда се надамо да ће експонати целокупној публици која их пажљиво буде прегледала, понудити ако не једну и јединствену истину, онда засигурно плуралитет истина, и да ће се догодити жељена радост сазнања, а пре свега – радост спознања истине. Тим чином се заправо остварује циљ ове изложбе“ (Проф. др Маја Анђелковић, *Уводна реч* каталога изложбе).

„У Архиву Српске Православне Цркве у Београду сачувана је документација из 1836. године и каснијих година у континуитету. Они предмети који припадају фонду Конзисторије митрополије београдске управо су везани за административне напоре и покушаје митрополита Петра Јовановића да црквена управа у Кнежевини Србији буде заснована и спровођена у духу црквених канона. Година 1836. је, према томе, почетна година архивског пословања у савременој

Српској Православној Цркви. *Фонд Конзисторија Митрополије београдске (1836–1918)* јесте једно од значајнијих документарних изворишта за писање и проучавање српске црквено-народне историје. У хронолошки најстаријим слојевима фонда, онима који потичу из 1836. године, као и из година које се непосредно настављају, налазимо занимљиве званичне статистике црквеног живота и мисије. Црквена управа – митрополит, али и епископи епархија су желели сигурне податке са терена. Те бројке су се тицале: броја крштених, венчаних и умрлих душа, затим прихода и расхода манастира и парохија. Седнице Конзисторије (које

су сачуване у записницима) бавиле су се питањима свештеничке дисциплине, брачног права, али и оним другим предметима пастирско-канонског опсега.

Поменуте серије докумената, архивалије у континуитету, са којима архивисти воле да раде јер испољавају административно изобиље, крију понекад у себи и старије преписе. То нису оригинална документа, али су свакако аутентична, имају такође дигнитет важности и старине, јер су преписивана из практичних захтева очувања записа и друштвене информације. Тако, приликом сређивања фондова и припремања ове изложбе наишло се на преписе старијих докумената међу којима се истичу: *Говор кнеза Милоша Обреновића у Крагујевцу о положају цркве, изградњи богословске школе и побољшању материјалног стања црквене јерархије* од 10. марта 1823. године и *Говор кнеза Милоша Обреновића поводом поплава које су задесиле Србију „од Ужица низ сву Мораву до у Дунав“* . јуна 1825. године.

Изабрана документа тичу се црквене прошлости Крагујевца и околине за период од 1836. до 1865. године, и не само то – она су се у великој мери и административно „родила“ у Крагујевцу, када је овај град управо био Књажевска престоница и Господарево коначиште и када је Конзисторија Митрополије београдске виšekратно заседала у овом граду и решавала проблеме црквене управе и духовног живота за целу Кнежевину. Изабрана документа рефлектују проблеме појединаца (верника), монашких и парохијских заједница (манастира и црква). Преко црквених власти, епископата и свештенства државна управа је обнародовала законе, кнежеви су упућивали прокламације о важним питањима друштвеног живота. Ту је, на пример, *Прокламација – Поздрав кнеза Милоша Обреновића Првог свему народу србском* од 28. јануара

1859. године. Затим је донет и обнародован *Закон о Народној скупштини* од 5. јануара 1859. године. Кнез српски Милош Обреновић доноси *Устројеније главне војне управе* 14. маја 1859. године, а кнез Михаило Обреновић 24. априла 1863. године санкционише разбојнике и хајдуке („Закон о хадучији“).

Такође, у изабраној и изложеној документацији има места за проучавање здравствене културе и јавног морала. Свештенство је било дужно да народу скреће пажњу на опасности од болести стоке. Тако је у народ ширен законодавни акт *Уредбени додаток правилима за калемљење богиња кнеза Михаила Обреновића* од 7.

маја 1842. године. Црквене власти су водиле рачуна о статистици црквеног живота: броју рукоположених свештеника и ђакона, крштених, венчаних и умрлих лица. Неванчане особе („блудноживећи“) су упућивани на закључење црквеног брака и уредност моралног опхођења.

Архивска документа из фонда Конзисторија Митрополије београдске дају могућност да се пише друштвена историја Српске Православне Цркве, која би надоградила постојећи просопографски приступ и неговани политички контекст. Статистички, социолошки и демографски метод искористио би на бољи начин

фактографски потенцијал Архива Српске Православне Цркве, а тиме би и историја нашег народа и државе била суштински богатија“ (Радован Пилиповић, каталог изложбе).

Изложба је затворена 20. новембра 2016. године.

Извод из протокола рођених, венчаних и умрлих свих парохија у протопрезвитеријату крагујевачком за 1843. годину

- Парохија драчка јереја Михаила Вулетића:
рођених (мушког пола) – 21, (женског пола) – 23;
венчаних – 13;
умрлих (мушког пола) – 18, (женског пола) – 13;
- Парохија забојничка јереја Милована Поповића:
рођених (мушког пола) – 16, (женског пола) – 14;
венчаних – 19;
умрлих (мушког пола) – 16, (женског пола) – 17;
- Парохија кикојевачка јереја Томе Поповића:
рођених (мушког пола) – 16, (женског пола) – 19;
венчаних – 18;
умрлих (женског пола) – 20, (женског пола) – 16;
- Парохија ердечка јереја Арсенија Банковића:
рођених (мушког пола) – 19, (женског пола) – 14;
венчаних – 16;
умрлих (мушког пола) – 13, (женског пола) – 11;
- Парохија грошничка јереја Стефана Поповића:
рођених (мушког пола) – 19, (женског пола) – 25;
венчаних – 9;
умрлих (мушког пола) – 23, (женског пола) – 18;
- Парохија каменичка јереја Милоја Рафаиловића:
рођених (мушког пола) – 32, (женског пола) – 47;
венчаних – 18;
умрлих (мушког пола) – 23, (женског пола) – 18;
- Парохија закутска јереја Радосава Бачанина:

рођених (мушког пола) – 24, (женског пола) – 33;
венчаних – 20;
умрлих (мушког пола) – 9, (женског пола) – 11;
Парохија губеревачка јереја Илије Николића:
рођених (мушког пола) – 21, (женског пола) – 15;
венчаних – 8;
умрлих (мушког пола) – 10, (женског пола) – 15;
Парохија грабовачка јереја Павла Рафаиловића:
рођених (мушког пола) – 19, (женског пола) – 19;
венчаних – 15;
умрлих (мушког пола) – 7, (женског пола) – 10;
Парохија книћанска Гаврила Матовића:
рођених (мушког пола) – 19, (женског пола) – 11;
венчаних – 10;
умрлих (мушког пола) – 10, (женског пола) – 6;
Парохија чукојевачка јереја Милоша Илића:
рођених (мушког пола) – 23, (женског пола) – 26;
венчаних – 17;
умрлих (мушког пола) – 22, (женског пола) – 13;
Парохија стубалска јереја Стефана Поповића:
рођених (мушког пола) – 14, (женског пола) – 12;
венчаних – 7;
умрлих (мушког пола) – 18, (женског пола) – 10;
Парохија ботуњска јереја Стефана Миленковића:
рођених (мушког пола) – 32, (женског пола) – 23;
венчаних – 22;
умрлих (мушког пола) – 17, (женског пола) – 14;
Парохија грнчаричка јереја Николе Филиповића:
рођених (мушког пола) – 31, (женског пола) – 25;
венчаних – 19;
умрлих (мушког пола) – 19, (женског пола) – 22;
Парохија бадњевачка јереја Радована Поповића:
рођених (мушког пола) – 33, (женског пола) – 32;
венчаних – 18;
умрлих (мушког пола) – 25, (женског пола) – 18;
Парохија домузпоточка јереја Павла Радовановића:
рођених (мушког пола) – 16, (женског пола) – 22;
венчаних – 21;
умрлих (мушког пола) – 12, (женског пола) – 5;
Парохија багрданска јереја Богдана Гавриловића:
рођених (мушког пола) – 14, (женског пола) – 14;
венчаних – 13;
умрлих (мушког пола) – 6, (женског пола) – 9;
Парохија баточинска јереја Здравка Симића:
рођених (мушког пола) – 14, (женског пола) – 12;
венчаних – 10;
умрлих (мушког пола) – 7, (женског пола) – 5;
Парохија рачанска јереја Милосава Марисављевића:
рођених (мушког пола) – 37, (женског пола) – 41;
венчаних – 19;
умрлих (мушког пола) – 9, (женског пола) – 7;
Парохија друга рачанска јереја Драгутина Милошевића:
рођених (мушког пола) – 22, (женског пола) – 15;
венчаних – 17;
умрлих (мушког пола) – 3, (женског пола) – 4;
Парохија јерушичка Михаила Гавриловића:
рођених (мушког пола) – 33, (женског пола) – 33;
венчаних – 14;
умрлих (мушког пола) – 15, (женског пола) – 18;
Парохија чумићка јереја Милоша Поповића:
рођених (мушког пола) – 50, (женског пола) – 55;
венчаних – 19;
умрлих (мушког пола) – 27, (женског пола) – 31;
Парохија жабарска јереја Марка Јаковљевића:

рођених (мушког пола) – 41, (женског пола) – 39;
венчаних – 21;
умрлих (мушког пола) – 10, (женског пола) – 13;
Парохија шумљанска јереја Илије Поповића:
рођених (мушког пола) – 23, (женског пола) – 30;
венчаних – 11;
умрлих (мушког пола) – 13, (женског пола) – 14;
Парохија сарановачка јереја Стојадина Милисављевића:
рођених (мушког пола) – 29, (женског пола) – 34;
венчаних – 12;
умрлих (мушког пола) – 14, (женског пола) – 9;
Парохија јагњилска јереја Павла Јовановића:
рођених (мушког пола) – 29, (женског пола) – 27;
венчаних – 21;
умрлих (мушког пола) – 7, (женског пола) – 9;
Парохија белосавачка Георгија Поповића:
рођених (мушког пола) – 8, (женског пола) – 5;
венчаних – 9;
умрлих (мушког пола) – 5, (женског пола) – ...
Парохија белошевачка јереја Илије Поповића:
рођених (мушког пола) – 12, (женског пола) – 9;
венчаних – 6;
умрлих (мушког пола) – 13, (женског пола) – 8;
Парохија крагујевачка јереја Станка Димитријевића:
рођених (мушког пола) – 36, (женског пола) – 32;
венчаних – 10;
умрлих (мушког пола) – 26, (женског пола) – 17;
Парохија друга крагујевачка јереја Софронија Лазаревића:
рођених (мушког пола) – 25, (женског пола) – 24;
венчаних – 17;
умрлих (мушког пола) – 33, (женског пола) – 18;
Парохија ратарска Петра Лазаревића:
рођених (мушког пола) – 16, (женског пола) – 16;
венчаних – 6;
умрлих (мушког пола) – 19, (женског пола) – 6;
Парохија лужничка јереја Николе Лазаревића:
рођених (мушког пола) – 30, (женског пола) – 17;
венчаних – 17;
умрлих (мушког пола) – 23, (женског пола) – 20:

Укупно рођених (мушког пола) – 774, (женског пола) – 803;

Укупно венчаних – 472;

Укупно умрлих (мушког пола) – 492, (женског пола) – 405.

Конзисторији Митрополије српске доставља парох крагујевачки Софроније Н. Лазаревић, 23. фебруар 1844. године

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра до 30. новембра 2016. године:

Осветити:

Обновљену цркву Светих апостола Петра и Павла у Рачи, Архиепископско намесништво рачанско, 4. октобра 2016. године;

Обновљену звонару при цркви Светих цара Константина и царице Јелене у Павловцу, Архиепископско намесништво опленичко, 15. октобра 2016. године;

Два крста и звоно за цркву Ваведена Пресвете Богородице у Главинцима, Архиепископско намесништво беличко, 20. октобра 2016. године;

Новоподигнуту цркву Свете Петке у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко, 27. октобра 2016. године;

Трпезар при цркви Силаска Светог Духа у Корићанима, Архиепископско намесништво лепеничко, 30. октобра 2016. године;

Живопис цркве Свете Петке у Течићу, Архиепископско намесништво левачко, 12. новембра 2016. године;

Иконе у мозаику у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко, 19. новембра 2016. године.

Рукоположити:

Зорана Степановића, теолога, у чин ђакона 19. октобра 2016. године у цркви Светог апостола Томе у Конатицама.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Владана Степовића из Крагујевца;

Огњена Биочанина из Крагујевца;

Илију Арсенијевића из Крагујевца;

Јанка Јовановића из Крагујевца;

Небојшу Стевановића из Крагујевца.

Основати:

Црквену општину бадњевачко-жировничку при цркви Светих апостола Петра и Павла у Бадњевцу, Архиепископско намесништво лепеничко.

Укинути:

Даље постојање Црквене општине бадњевачке при цркви Светих апостола Петра и Павла у Бадњевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Даље постојање Црквене општине жировничке при цркви Успења Свете Ане у Жировници, Архиепископско намесништво лепеничко.

Одликвати:

Орденом Светог Симеона Мироточивог:

Радмилу Ђорђевић из Јагодине;

Дејана Чоловића из Аранђеловца;

Орденом Војска Карађорђа:

Петра Јовановића из Београда;

Миодрaга Ћирића из Аранђеловца;

Архиепископском граматом признања:

Божидара Иванчевића из Ковачевца;

Мирослава Михајловића из Јагодине;

Михаила Продановића из Блазнаве;

Радослава Милинковића из Аранђеловца;

Сашу Марјановића из Горње Шаторње;

Љубишу Станисављевића из Горње Шаторње;

Архиепископском граматом захвалности:

Скупштину општине Топола;

Будимира Стаматовића из Тополе;

Марка Драгањца из Ковачевца;

Душана Јевића из Ковачевца;

Мирка Ненадовића из Ковачевца;

Дарка Матовића из Ковачевца;

Љубицу Стојановић из Течића;

Породицу Стојановић из Јагодине;

Предрага Савића из Јагодине;

Томислава Стојановића из Винораче;

Предузеће ЦРХ Србија из Поповца;

Радишу Станисављевића;

Архиепископском захвалницом:

Ненада Коларевића из Јагодине;

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Миодрaга Магића, привременог пароха Прве јагодинске парохије при цркви Свете Петке у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Славка Јоцића, привременог пароха Треће јагодинске парохије при цркви Свете Петке у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Небојшу Младеновића, привременог пароха Четврте јагодинске парохије при цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Радослава Јоцића, привременог пароха стојничког у Стојнику, Архиепископско намесништво космајско;

Достојанством протонамесника:

Јереја Владу Бранисављевића, привременог пароха Прве рачанске парохије у Рачи, Архиепископско намесништво рачанско;

Јереја Новака Илића, привременог пароха течићко-рабеновачког у Рабеновцу, Архиепископско намесништво левачко.

Поставити:

Игумана Петра (Драгојловића), сабрата манастира Светог великомученика Георгија – Липара, на дужност служашчег у именованом манастиру.

Причислити:

Игумана Петра (Драгојловића) манастиру Светог великомученика Георгија – Липару;
Новорукоположеног ђакана Зорана Степановића братству цркве Светог апостола Томе у Конатицама, Архијерејско намесништво беланичко;
Монахињу Веронику (Матић) сестринству манастира Светог Симона Монаха – Прерадовца.

Поверити у опслуживање:

Јереју Слободану Савковићу, привременом пароху превешком у манастиру Каленићу, упражњену парохију опарићку у Опарићу, Архијерејско намесништво левачко;

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра 2016. године до 30. новембра 2016. године

ОКТОБАР 2016:**1. октобар 2016:**

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Барајеву поводом десетогодишњице освећења ове цркве;
Учествовао на смотри црквеног беседништва у Поповићу;
Посетио село Бабе ради надгледања текућих радова на изградњи Епархијске куће.

2. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Лапову;
Учествовао у манастиру Липару на свечаности поводом завршетка изградње пута до овог манастира и одликовао заслужне за изградњу пута: орденом Светог Симеона Мироточивог Зорана Стојисављевића и Љубишу Живковића, архијерејском грамагом Зорана Милисављевића и Зорана Радуловића.

3. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. октобар 2016:

Освештао обновљену цркву Светих апостола Петра и Павла у Рачи и служио Литургију; достојанством протонамесника одликовао јереја Владу Бранисављевића, старешину цркве у Рачи;
Посетио председника општине Смедеревска Паланка Петра Милића;
Примио у Владичанском двору Ратка Стевановића, градоначелник Јагодине и протојереја Небојшу Младеновића, архијерејског намесника белачког, ради договора о подизању цркве костурнице у Јагодини.

Разрешити:

Јеромонаха Јустина (Ђуричића), настојатеља манастира Свете Петке – Сибнице, даље дужности настојатеља односног манастира.

Поделити канонски отпуст:

Јовану Катанићу у свезу клира Епархије западноамеричке.

Поделити канонски пријем:

Монахињу Веронику (Матић) из свезе клира Епархије нишке;
Игуману Петру (Драгојловићу) из свезе клира Митрополије црногорско-приморске.

Пензионисати:

Протојереја Драгослава Цветковића, привременог пароха опарићког у Опарићу, Архијерејско намесништво левачко.

5. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Рогојевцу током које је крстио Стефана, сина пароха рогојевачког Александра Ђорђевића;
Посетио свештеника Бранислава Матића поводом Крсне славе.

7. октобар 2016 – Преподобни Симон Монах:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу и пререао славски колач поводом славе манастирског храма и имендана игуманије Текле.

8. октобар 2016 – Задушнице:

У цркви Вазнесења Господњег на крагујевачком гробљу Бозман служио Литургију и четрдесетодневни парастос Луки Крстићу.

9. октобар 2016:

Служио Литургију у задужбинској цркви Светог Георгија на Опленцу и парастос поводом годишњице убиства краља Александра Карађорђевића; саслуживао Господин Георгије, умировљени епископ канадски;
Венчао у цркви Светих Косме и Дамјана у Азањи вероучитеља Бојана Стојадиновића и Јелену Кељић.

10. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Јарушицама и председавао братском састанку са парохом и црквеним одбором;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

11. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу – скуп свештеника који су пре 48 година завршили Богословију у Призрену.

12. октобар 2016:

Служио Литургију у манастиру Вољавчи и пререзао славски колач поводом празновања Киријака Отшелника чији се део моштију налази у овом манастиру.

13. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светих Косме и Дамјана у Сипићу;

Посетио село Вишевац и одредио место за подизање парохијског дома при цркви Светог великомученика Георгија;

Посетио цркву брвнару на рачанском гробљу ради договора о обнови;

Састао се у Рачи са председником општине и председником Скупштине општине;

Посетио цркву Рођења Пресвете Богородице у Крчмарима ради довора о обнови.

14. Служио Литургију у цркви Покрова Пресвете Богородице у Јагодини и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио цркву Свете Петке у Јагодини ради припреме за освећење.

15. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви брвнари Светих цара Константина и царице Јелене у Павловцу и освештао звонару ове цркве.

16. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Николе у Ковачевцу.

17. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог апостола Томе у Конатицама и пререзао славски колач поводом храмовне славе; рукоположио у чин ђакон теолога Зорана Степановића из Великог Борка;

Посетио Буковик ради надгледања радова на изградњи нове цркве;

Посетио у болници настојатеља манастира Венчац Георгија.

20. октобар 2016:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Посетио Ердеч ради утврђивања распореда живописа цркве Светог Николе;

Освештао крстове и звоно за цркву Ваведења Пресвете Богородице у Главинцима;

Посетио Стару цркву у Јагодини ради договора о организацији научног скупа поводом двестогодишњице подизања ове цркве;

Учествова на академији у Првој крагујевачкој гимназији поводом годишњице стрељања ђака у Крагујевцу 1941. године.

21. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у крагујевачким Шумарицама;

Служио молебан Новомученицима крагујевачким поводом годишњице стрељања ђака у Крагујевцу 1941. године;

Учествовао на Великом школском часу у Шумарицама;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

22. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Глибовцу;

Служио у Брајиновцу парастос Мирославу Смиљковићу и освештао крст на његовом гробу.

23. октобар 2016:

Служио Литургију и парастос у Саборној крагујевачкој цркви поводом четрдесетогодишњице упокојења владике Валеријана Стефановића, првог епископа шумадијског;

Говорио на јавном представљању књиге о владици Валеријану;

Приредио свечани ручак за учеснике обележавања четрдесетогодишњице упокојења владике Валеријана;

Примио Господина Пахомија, епископа врањског.

24. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

25. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Отворио у Галерији Универзитета у Крагујевцу изложбу „Крагујевац и околина у документима Архива СПЦ од 1836. до 1865. године“.

26. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Присуствовао *Октобарским здравственим данима* у организацији Српског лекарског друштва;

Служио бденије у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради.

27. октобар 2016 – Света Петка:

Освештао новоподигнуту цркву Свете Петке у Јагодини у којој је служио Литургију.

28. октобар 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. октобар 2016:

Служио Литургију у Благовештенској цркви у Рајковцу;

Посетио цркву Успења Пресвете Богородице у Младеновцу

и утврдио распоред живописа;
Посетио Међународни сајам књига у Београду.

30. октобар 2016:
Служио Литургију у цркви Свете Тројице у Корићанима и освештао гостопримницу и чесму у порти цркве.

31. октобар 2016 – Свети Лука:
Служио Литургију у цркви Светог Луке у Младеновцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
У цркви Успења Пресвете Богородице у Младеновцу крстио Луку, сина Немање и Јоване Вукадиновић.

НОВЕМБАР 2016:

1. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. новембар 2016:
Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви и утврдио распоред живописа;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради и Владана Степановића рукопроизвео у чин чтеца са правом ношења орара;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. новембар 2016 – Задушнице:
Служио Литургију у цркви Васкрсења Господњег на крагујевачком гробљу Бозман, парастос упокојенима и помен на гробовима Луке Крстића и протинице Вукосаве Рвовић;
Учествовао на семинару за вероучитеље у крагујевачкој Богословији.

6. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Светог апостола Марка у Стојнику и пароха стојничког Радомира Јоцића одликовао правом ношења напрсног крста;
Посетио село Бабе ради надгледања радова на изградњи цркве Светог деспота Стефана Лазаревића и Епархијске куће;
Посетио манастир Свете Петке у Сибници;
Посетио манастир Тресије и оболелог игумана Јована Маричића.

7. новембар 2016:
Служио Литургију у манастиру Липару и пререзао славски колач поводом имендана игуманије овог манастира Тавите;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица.

8. новембар 2016 – Свети великомученик Димитрије:
Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Лазаревцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Посетио село Петку ради надгледања текућих радова на цркви Свете Петке;
Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. новембар 2016:
Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Освештао нове просторије у Заводу за збрињавање одраслих у Малим Пчелицама;
Посетио са председником Републике Србије Томиславом Николићем Бајчетину ради надгледања текућих радова на градњи цркве Светог Димитрија и манастирског конака;
У Народном музеју у Крагујевцу присуствовао отварању изложбе о војводи Петру Бојовићу.

11. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Свете Петке у Течићу и пароха јереја Новака Илића одликовао достојанством протонамесника;
Посетио Рабеновац ради надгледања радова на обнови цркве;
Служио шестомесечни парастос кнезу Александру Карађорђевићу на гробу поред опленачке цркве.

13. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Ратарима.

14. новембар 2016 – Свети Косма и Дамјан:
Служио Литургију у капели Клиничко-болничког центра у Крагујевцу и пререзао славски колач поводом лекарске славе;
У цркви Светог деспота Стефана Лазаревића у кругу болнице у Смедеревској Паланци пререзао славски колач Српском лекарском друштву;
Посетио Дом здравља у Смедеревској Паланци;
Посетио Господина др Игнатија, епископа браничевског, поводом Крсне славе.

15. новембар 2016:
Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Присуствовао у касарни Војске Србије у Смедеревској Паланци обележавању десетогодишњице Логистичке војне команде.

16. новембар 2016 – Ђурђиц, Крсна слава епископа Господина Јована:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и приредио у Владичанском двору свечани славски ручак.

17. новембар 2016:

Служио Литургију, уз саслужење игумана хиландарског Методија, у Саборној крагујевачкој цркви; Председавао сабору монаштва Шумадијске епархије на којем се разговарало о унапређењу манастирског живота у Епархији.

18. новембар 2016:

Служио Литургију у војном параклису Светог мученика Нестора у Команди Прве бригаде Копнене војске у Новом Саду поводом свечаног испраћаја припадника Војске Србије у мировну мисија UNIFIL.

19. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини и освештао две мозаичке иконе; крстио Јосифа, сина свештеника Милана Ђорђевића; Посетио предузетника Милидера Гајића у Јагодини.

20. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци; Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

21. новембар 2016 – Аранђеловдан:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Патра и Павла у Аранђеловцу; пререзао славски колач протојереју ставрофору Мићи Ћирковићу, архијерејском намеснику орашачком; Посетио Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског савета, поводом крсне славе; Посетио протојереја ставрофора Саву Арсенијевића поводом крсне славе.

22. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица током које је крстио Димитрија, сина пароха у Бањи Милоша Маринковића.

23. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. новембар 2016:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и крстио Стефана, сина Мирослава и Сандре Брковић.

25. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Служио бденије у параклису Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу; Пререзао славски колач епархијској ради станици – *Радио Златоуст*.

26. новембар 2016:

Служио Литургију у параклису Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу и пререзао славски колач поводом

школске славе; у чин чтеца рукопроизвео матуранте ове школе Илију Арсенијевића, Небојшу Стевановића, Јанка Јовановића и Огњена Биочанина.

27. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини и отворио научни скуп поводом двестогодишњице подизања ове цркве.

28. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Служио на Варошком гробљу у Крагујевцу опело Михаилу Милановићу, професору латинског језика у крагујевачкој Богословији.

29. новембар 2016:

Саслуживао у манастиру Ковиљу на опелу епископу јегарском Јерониму.

30. новембар 2016:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊИДУЋИ“

СВЕТИ ЈОВАН КРСТИТЕЉ

Пророчки глас беше нем у Израиљу три стотине година. „Нема више пророка“, тугује псалмописац (Псалам 74, стих 9). Да ли је Бог био нем? Зар Он више није желео да се обрати свом народу? После три стотине година Бог најзад прекида ћутање. Он шаље још једног пророка: Светог Јована Крститеља и Претечу Господњег. Кроз њега, Бог је опет проговорио „гласом онога што виче у пустињи.“ У Светом Јовану Крститељу народ је још једном препознао глас и ауторитет пророка. И зато су му долазили, читава Јудеја и сав народ Јерусалима. Он је дошао као последњи и највећи од старозаветних пророка. Дошао је да укаже на Њега ког је читав Израиљ очекивао: Месију, Спаситеља, Светлост свету. Од свих пророка који су оглашавали Месију, Јован беше једини привилегован да укаже на Њега и каже: „Ево јагње Божије које уклања грех света“ (Јеванђеље по Јовану, глава 1, стих 29). Зато се икони Светог Јована даје почаст да буде поред иконе Господа Исуса Христа на иконостасу православне цркве. У њему цео стари завет сведочи да је Христос обећани Спаситељ. Гриневалд је направио слику на којој изображава Светог Јована Крститеља са неприродно издуженим кажипрстом како показује на Христа. Исти тај тип прста користи се и на византијским иконама Јована Крститеља да истакне главну сврху његовог богослужења: указивање на Христа као очекиваног спаситеља.

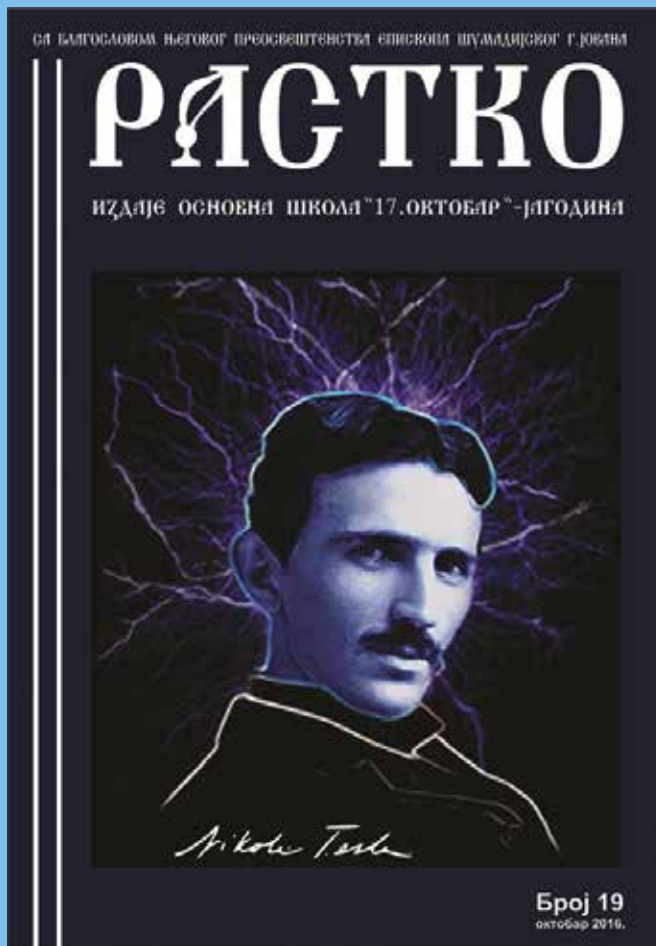
Јован беше „глас онога што виче у пустињи.“ Пустиња је место где се све и свако губи. Кад се неко изгуби у пустињи, највеће добро које му се може догодити јесте да чује глас који ће га одатле извести. Такав је био и глас Јованов који дозива нас изгубљене у пустињи греха, и каже: „Ево јагње Божије које уклања грех света!“

Свети Јован Крститељ, Црква Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, иконописац Дејан Мандић

ПРОМОЦИЈА 19. БРОЈА ШКОЛСКОГ ЧАСОПИСА „РАСТКО“ ОШ „17. ОКТОБАР“ ИЗ ЈАГОДИНЕ

Основна школа „17. Октобар“ из Јагодине је издала 19. по реду број школског часописа „Растко“. Часопис излази са благословом Његовог преосвештенства Епископа Шумадијског Г. Јована, по одобрењу директора школе Биљане Милановић. Главни и одговорни уредник часописа је вероучитељ Борис Милосављевић. Стручни сарадници часописа су Марина Антонијевић, педагог школе и вероучитељ протођакон Нинослав Дирак. За лектуру текста задужена је професор српског језика Маја Алексић. Часопис излази два пута годишње, на дан школе 17. октобра и на Савиндан.

Промоција 19. Броја часописа „Растко“ одржана је 17. октобра 2016. године у оквиру прославе дана школе у мултимедијалној сали ОШ „17. Октобар“, уз присуство многобројних гостију, ученика и наставника школе, као и људи из медија.

Промоцији је предходило отварање изложбе о Николи Тесли и његовим проналасцима, и представљање школског „Билтена“.

Новинари часописа „Растко“ презентовали су присутнима нови број. Поред осталог садржаја истакли су ексклузивни интервју са Николом Лончаром, председником Теслине научне фондације. Такође захвалили се су се између осталих Нинославу Станојловићу професору историје који нам истражујући нашу историју у својим текстовима предочава многе ствари који би за већину нас остале непознате.

У оквиру промоције директно смо били на вези преко скајпа са Николом Лончаром, председником Теслине научне фондације са седиштем у Филаделфији (САД) као и са директорком школе у Филаделфији Г. Ешли. Овогодишње прослављање дана школе било је посвећено нашем највећем научнику Николи Тесли, и у тим разговорима смо договорили начин на који ће наша школа сарађивати са ТНФ, као и искуство које има Г. Ешли и која са својом школом већ увелико ичествује у пројекту ТНФ и у увођењу Николе Тесле у школски програм у Сједињеним Америчким Државама.

Из часописа „Растко“ преносимо делове интервјуа са Николом Лончаром, председником ТСФ у Америци:

Можете ли нам рећи колико је велико дело нашег Николе Тесле?

Не постоји мера којом би се могло измерити дело нашег Николе Тесле. Да би уопште схватили колики је значај имао за напредак цивилизације морали бисмо добро знати следеће: 1. живот на земљи пре Тесле 2. шта све данас користимо што је урађено на основу Теслиних идеја и изума 3. где нас води Тесла, у какву будућност, и како будућност наше планете може да изгледа ако се усвоји Теслина наука и визија: слободна, бесплатна енергија за све, једнако на целом свету. И вероватно исто толико важно: слободне и неконтролисане комуникације за све, једнако на целом свету.

Шта је то Теслина фондација и када и где је почела са радом?

Теслина фондација је непрофитна организација која има задатак да промовише Николу Теслу и његово дело, а основана је у Филадефији, најпре као Никола Тесла клуб проналазача пре 12 година, а 7. јануара 2010. године, променили смо име у Теслина Науч-

ДЕЧИЈА СТРАНА

на Фондација. Кренули смо са радом из српске цркве у Филадефији где смо имали наше састанке у почетку, а онда смо прешли у градску библиотеку како би били доступни што већем броју посетилаца.

Који су тренутни пројекти Теслине Фондације?

Много је разних пројеката које водимо. Навешћу само неколико које сматрам најважнијим: 1. израда програма Увођење Тесле у школски програм Америке 2. ТеслаТокТв 3. радимо на поставци интернет тв студија који ће бити у Земуну и Филадефији, а умрежићемо и наше сараднике по свету. 4. пројекат Теслин Народ – промоција нашег народа у свету, посебно у САД.

Снимамо филм у сарадњи са Жељком Мирковићем о нашим успешним земљацима у САД, а онда ћемо наставити и по свету.

Велико је дело Николе Тесле, на који начин ми можемо да помогнемо да се његов рад што више промовише?

Највише што можемо урадити за Теслу је да добро научимо све што је геније дао свима нама на планети, а онда кад све то добро савладамо, свако од нас видеће где се уклапа. Тек тада можемо ширити праву истину. Неки од вас ће можда

једног дана написати књигу, сценарио за филм или наставити на даљем усавршавању Теслиних патената или радити на новим применама.

Какве су могућности и шта је потребно да се отвори Теслин центар у Србији?

Пре две године ми смо отворили огранак Теслине фондације у Земуну. Сарађујемо са већином организација које се баве Теслом, а и другим организацијама које се баве сличним делатностима. Отворити Тесла клуб је први корак и то је најбоље да крене из школа, јер већ постоји инфраструктура. Дивно је што у вашем граду већ постоји много Теслиних ентузијаста који добро познају и Теслу и његову науку, као и колико је његов духовни живот допринео његовом раду.

Никола Тесла је био син православног свештеника, колико је то по Вама имало утицаја на његов живот?

Тесла је изјавио: „Сви одговори су у Библији“. Теслин отац, прота Милутин био је изузетно образован и своје знање је пренео на сина, који је касније израстао у једну од најважнијих особа свих времена. Само биће које јако верује, може да има тако јаку жељу да помогне целом свету и да ништа не тражи за узврат, да верује у себе, јер зна да чини добро дело, а тиме добија и додатну снагу.

Борис Милосављевић, вероучитељ

ОСВЕЂЕЊЕ ДОМА

Диван обичај православне Цркве је позивање свештеника да благослови нови стан или кућу. То може бити учињено пре усељења или пошто се сместимо.

Свештеник ће спровести кратку службу Последовања благосиљања нове куће или стана, са молитвом после које ће светом водом покропити и благословити сваку особу у вашој породици и сваку собу у вашем дому.

У Откривењу Јовановом (глава 3, стих 20) читамо: „Ево, стојим на вратима и куцам; ако ко чује мој глас и отвори врата, ућићу к њему и вечераћу с њим, и он са мном.“ Ово је диван приказ шта Христос жели да буде учињено кад се уселимо у нову кућу или стан. Он жели да остане и дружи се са нама на веома присан начин, изражен овде заједничким јелом и пићем.

Баш то чинимо када позивамо свештеника да благослови нас и наш нови дом: отварамо врата да пустимо Господу Исусу Христу да уђе. Ако имамо нову икону за наш нови дом, даћемо је свештенику да је у цркви и формално благослови. Он ће је донети са собом да је постави на право место у вашем дому и да упали пред њом први пут заветно кандило.

Осим примљеног благослова, таква кућна посета свештеника пружиће одличну прилику деци да упознају свог парохијског свештеника као драгог и блиског пријатеља у Христу. То ће их такође научити да православни хришћани увек траже Божији благослов пре важних подухвата у свом животу.

Никад нећу заборавити сведочење једног пријатеља: „Кад сам био веома мали наш дом посетио је парох. Његово присуство било је тако импресивно да и данас, после четрдесет пет година, још могу да опишем где је седео. Не сећам се речи које је изговорио, али памтим његово присуство. Мора бити да му је наша породица била важна кад нас је посетио. Бар сам се ја осећао веома важно.“

ТАЈНА ВАШЕГ КРШТЕЊА

Децо, да ли сте икада видели своју крштеницу? Она садржи неке врло важне податке о вама. Она говори како и када сте постали чланови Божије породице – Цркве и како сте постали један важан део њеног живота.

Већина од вас се не сећа свог сопственог крштења, јер сте крштени још као бебе. Али ви имате крштеницу која говори о томе како сте приступили Цркви.

Крштење је било велики догађај за вас, ваше родитеље, вашу породицу и целу Цркву. Сви су били узбуђени када су вас ваши кумови понели у Цркву. Можда имате фотографију која је начињена тога дана. Ако је имате, ставите је на важно место у вашем породичном албуму.

То је био ваш први корак у Цркви. Заједно са вашим кумовима који су тог дана говорили у ваше име, ви сте дошли да будете са Богом. Знаком крста свештеник вас је обележио, а то је знак свих људи који верују у Бога Оца, Сина и Светога Духа. Крст је знак који ми употребљавамо да покажемо нашу веру у Бога.

По вашем крштењу свештеник је дунуо у вас како би зле духове и све што је лоше одагнао од вас. Над вама је начинио знак крста, чиме вас је ставио под заштиту Божије моћи. Потом су вас кумови окренули лицем ка олтару Божијем и Његовом царству. Тада су дали обећање у ваше име да ћете увек бити добар члан и грађанин Божијег царства на небесима. Онда вас је свештеник узео од кумова и ставио у воду. Трипут вас је ставио у воду или покропио водом и подигао. Док је то чинио он је говорио: Крштава се раб Божији, па ваше име, у име Оца, амин, и Сина, амин, и Светога Духа, амин. Тиме сте били опрани од свих грехова и постали чисти. Вода за све хришћане значи смрт и живот и очишћење. Онда су вам дали нову белу одећу крштења. Ова бела одећа треба да нас подсећа целог живота да нам је подарен нов живот у Господу. На крају је свештеник помазао сваки део вачег тела: чело, очи, нос, уши, усне, прса, руке и ноге. Тиме је Свети Дух дошао у ваш ум, у ваша срца и ваша тела да вам помогне да мислите и радите као добри хришћани. Дух Свети долази да нам помогне да знамо Бога и да га љубимо, свако на свој посебан начин. На крају је сав народ у Цркви певао: „Ви који се у Христа крстите, у Христа се обукосте. Алилуја.“ Три пута сте ишли у круг у малој литији, која вас је подсетила да од тог дана нема краја вашем животу са Богом.

ПРАКОСЛАВНА ГАЛЕРИЈА

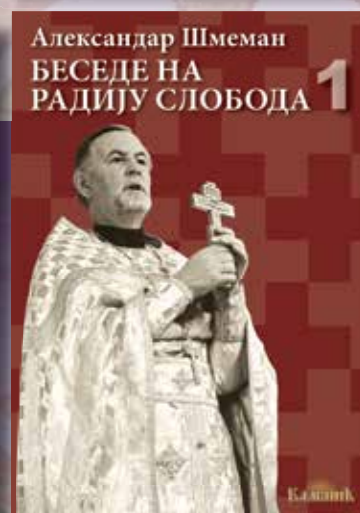
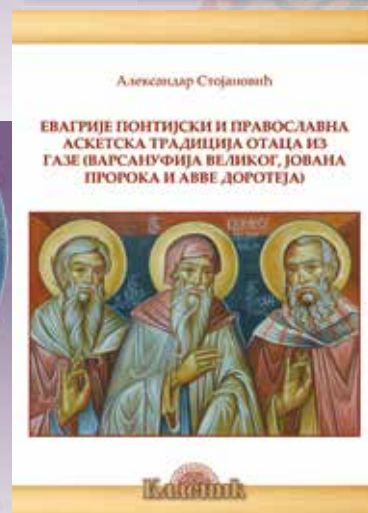
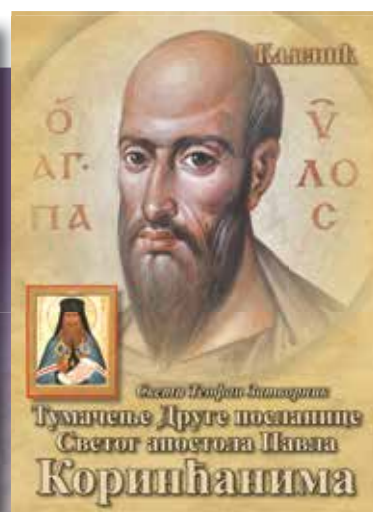
Средњовековна црква на Венчацу

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

потражите
наш нови
каталог

www.kalenic.rs

